

T.C.
TARIM ve ORMAN BAKANLIĞI
Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel M¼d¼rl¼Đ¼

PROJE DEĞERLENDİRME
TOPLANTISI

10-14 şubat 2020
ANTALYA

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
TARIMSAL ARAŞTIRMALAR VE POLİTİKALAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
SU ÜRÜNLERİ ARAŞTIRMALARI PROJE DEĞERLENDİRME TOPLANTISI

Tarih: 10.02.2020

I. OTURUM: YENİ TEKLİF PROJELER

SU ÜRÜNLERİ – SU ÜRÜNLERİ ISLAH ve YETİŞTİRİCİLİĞİ PROGRAMI

Bilgi Amaçlı Sunum : TAGEM Balıkçılık ve Su Ürünleri Araştırmaları Koordinatörlüğü 2019-2020 yılı çalışmaları

Sunumu Yapan: Erdinç VESKE

Kurum: Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü -ANKARA

Bilgi Amaçlı Sunum : IPA kapsamında başlatılan "Implementation of Stock Assessments in Fisheries Activities" başlıklı proje çalışmaları

Sunumu Yapan: Erdinç VESKE

Kurum: Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü -ANKARA

Bilgi Amaçlı Sunum : Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü Çalışmalarında Güncel Durum ve Projeksiyonu

Sunumu Yapan: Doç.Dr.Mahir KANYILMAZ (Daire Başkanı)

Kurum: Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü -ANKARA

YENİ TEKLİF PROJELER / No:1

Projenin Adı	Alabalık Islah Hatları Oluşturulmasında Moleküler Genetik ve Biyoteknolojik Yöntemlerin Kullanımı
Yürütücü Kuruluş	Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü (SUMAE)
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Doğa Koruma ve Milli Parklar 12. Bölge Müdürlüğü Karadeniz Teknik Ü./Sürmene Deniz Bilimleri Fakültesi Atatürk Ü./Su Ürünleri Fakültesi Ankara Ü./Ziraat Fak/Su Ürünleri Mühendisliği Bölümü Mississippi Eyalet Ü./Veterinerlik Fakültesi Muğla Sıtkı Koçman Ü./Su Ürünleri Fakültesi Recep Tayyip Erdoğan Ü./Su Ürünleri Fakültesi KTU. Tıp Fakültesi Tıbbi Biyoloji Anabilim Dalı Yomra Su Ürünleri İşletmesi/Trabzon
Proje Lideri	Recayi ÇİMAGİL, Su Ürünleri Yüksek Mühendisi Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü
Proje Koordinatörü	Şirin FİRİDİN, Uzman Biyolog
Projede görevli araştırmacılar	Prof.Dr. İlhan ALTINOK, Prof.Dr. Saltuk Buğrahan CEYHUN Doç.Dr.Emre KESKİN, Doç.Dr.Attila KARŞI, Doç.Dr.Tülin ARSLAN, Dr. Öğr. Üyesi Fatma DELİHASAN SONAY, Arş. Gör. Rafet Çağrı ÖZTÜRK, Muhammed Doğan ÖZDEMİR, Zehra Duygu DÜZGÜNEŞ, İlyas KUTLU, Asiye Nur SALTAN, Ayşe CEBECİ, Melike ALEMDAĞ, Dr.Mustafa TÜRE, Dr.Nihal ÇALIŞKAN, Özcan KAYGUSUZ, Mehmet ALTINBAŞ, Dilek FİDAN, Muhammed Baran KILIÇ, Ömer KALIPCI

KATKI VE GÖRÜŞLER

Prof.Dr. Naim SAĞLAM (Fırat Ü., Su Ürünleri Fak.): Proje veri analizlerinde R istatistik programı dikkate alınmış, genetik ve ıslah çalışmalarında hazır programlar var. Sekansta her zaman iyi sonuç çıkıyor. Mega 7 daha iyi sonuç veriyor. Ücretli bir program alınabilir.

Prof.Dr. Deniz ÇOBAN (Adnan Menderes Ü., Ziraat Fak.): Ülkemizde son dönemde büyük boy alabalık üretimi önem kazandı. Projenizde ağ kafeslere yönelik büyütme planlanıyor. Termal toleransa dayanıklılık açısından özel sektörün faydalanacağı yöntemin kullanılması gerekir.

Recayi ÇİMAGİL (Proje Lideri-Cevap): İlk etapta büyüme yönünden ıslah hedefleniyor. Daha sonra juvenillerden termal tolerans deneyebilirsiniz.

Dr. Mustafa CEYLAN (SAREM): TAGEM açısından ıslah çalışmalarının başlamasının olumlu olduğu düşüncesindeyim. **Ülkesel düzeyde çatı proje olarak koordine altında bu tarz projelerin birleştirilmesi** ve detaylarının özel sektör paydaşlarla paylaşılması iyi olacaktır. Oluşturulacak bir komite ile ıslah çalışmaları program olarak yürütülmeli.

Nadir USLU (BSGM): Alabalık üretimimizin gerçekleştiği baraj göllerinde kalite kaydı söz konusu olup bu projenin başarılı olması sektöre katkı sağlayacaktır. Geçen yıl ağ kafes alabalık üretimi yaklaşık 10 bin ton üretim var. 50-60 bin ton olarak bir potansiyel bulunuyor.

Prof.Dr. Muhammed ATAMANALP (Atatürk Ü., Su Ürünleri Fak.): Örneklemeye için yavruların 6-12 ay büyümesini beklemeye gerek yok. 90. günden itibaren azman bireyler kendini gösterecektir. Bu sayede süreden kazanım sağlanabilir. İlk yavru boylama ve ayırım bu dönemde yapılabilir.

Karar: Gündümlü olarak başlatılan Projenin görüş ve öneriler doğrultusunda düzeltilerek Araştırma Yönetim Komitesi (AYK)'ne sunulmasına karar verilmiştir.

YENİ TEKLİF PROJELER / No:2

Projenin Adı	Ulusal Levrek (<i>Dicentrarchus labrax</i>) Islah Hatlarının Oluşturulması
Yürütücü Kuruluş	Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretme ve Eğitim Enstitüsü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Ankara Üniversitesi Uluslararası Hayvancılık Araştırma ve Eğitim Merkezi Müdürlüğü
Proje Lideri	Şefik GÜNEY, Su Ürünleri Müh. Akdeniz Su Ürünleri Araş. Ürt. ve Eğt. Enst. Müd.
Projede görevli araştırmacılar	Adem KURTOĞLU, Durali ERASLAN, Doç.Dr. Emre KESKİN, Dr.Esra Mine ÜNAL, Doç.Dr. Hüseyin SEVGİLİ, İsa AYDIN, M. Cansu FİDAN YEŞİLTAAŞ, Şakire Serap YILMAZ, Şefik GÜNEY

KATKI VE GÖRÜŞLER

Prof.Dr. Naim SAĞLAM (Fırat Ü., Su Ürünleri Fak.): Hangi gen bölgesinde hangi primerler kullanılacak. Bir de kıyaslamalarda 175-350 baz çifti baz aralığı genetik tanımlaması yapılacak tür bazlı maximum likelihood dendrogram oluşturulması gerekiyor.

Şefik GÜNEY (Proje Lideri-Cevap): Çalışma yeni nesil sekans ile yapılacak. Genom enzimlerle kesilerek fragmentlerin başlarına adaptörler takılarak bu şekilde okuma yapılacak. Tüm gen bölgeleri çalışılacak. Sanger sekans yönteminden farklı olduğu için yeni nesil sekans yönteminde spesifik gen ve primer kullanılmamaktadır.

Prof.Dr. Cemal TURAN (İskenderun Teknik Ü., Deniz Bilimleri ve Tekn. Fak.): Proje ekibinde ıslah çalışmasında deneyimli kişiler var mı? Proje metodunda çok fazla düzeltme yapılması gerekiyor. Genetik çalışmalarda metoda oldukça katkı gerekiyor.

Prof.Dr. Deniz COBAN (Adnan Menderes Ü., Ziraat Fak.): Projede yetiştiricilik metodolojisi yönünden de eksiklikler var. Levrekte ilk yavru alınmasında dişi ve erkek birey izlenmesi sıkıntı olmaktadır. F1 döllerinin erkek olma ihtimali yüksek. Antalya'da sıcaklık parametresi önemli.

Prof.Dr. Serap SALER (Fırat Ü., Su Ürünleri Fak.): Başlık "**Levrek Yetiştiriciliğinde Ulusal Islah Hatlarının Oluşturulması**" olarak değiştirilmeli bu haliyle "ulusal tanımı" levrek türü için vurgulanıyor çünkü.

Doç.Dr. Mahir KANYILMAZ (BSGM-Daire Başkanı): BSGM kurumsal görüşü olarak ıslah projelerini destekliyoruz. Bu projenin eksikliklerinin giderilerek levrek, sazan, alabalık ıslahı projelerini destekliyoruz.

Mehmet KIZILASLAN (UHATEM): Uygulanacak genetik metodolojisinde yeni nesil tanımlama tekniklerinin kullanılacağına dair bilgi verildi. GBS Kütüphanesinin oluşturulması yönteminin tercih edilmesi maliyeti düşürmek içindir. SNP'ler tespit edilerek gen keşfi ve QTL kantitatif gen bölgesi çalışması yapılacaktır. Sonuç setinde (elde edilen) gen bölgelerinde markır destekli seleksiyon başlamış olacaktır. Levrek hatlarının genomik zemini oluşturulmuş olacak. Bunların çalışılması sıkıntısız olabilir.

Doç.Dr. İlhan AYDIN (TAGEM-Genel Müdür Yrd.): Çok güzel bir sunu teşekkür ediyoruz. Deniz balıklarında ıslah önceliğimiz olan bir konu. Ülkemiz için ticari değeri yüksek olan bu türde, bu ıslah programının başlatılması önemlidir. Bu yönüyle eksikliği giderilip sunulması gerekmektedir. Balık ıslahı kompleks bir iştir. **Hizmet alımı danışman hocayla birlikte yürütülüyor bu etik açıdan uygun değil.** Bu proje ilk olduğu için eleştiri gelmesi normal **metod geliştirilmesi yönünden bir çalıştay yapılmalıdır. Türkiye'de tüm ıslah yapanların bir araya gelerek bir ön hazırlık toplantısı düzenlenmesi faydalı olacaktır.** Levrek ve çipura önemli gelir kaynağı getiren ürünler. Ekip ve bütçe önemlidir. **Dişileştirmede sıcaklık protokolleri uygulanabilir.** Oran böyle artırılabilir. Elle sağım metodu

önemli bir uygulamadır. Başarılı olacağını düşünüyorum. Tereddütler ortadan kalkmış bir şekilde içinde özel sektörün de olması gerekir. Çünkü uzun soluklu işlerde, **sonuçların uygulamaya aktarılmasında özel sektör ve farklı kurumlarla işbirliği önemlidir.**

En az üç yaşında levrek anaçlar alınmalıdır. Damızlık sağım ve sağım yoluyla yumurta eldesi ön çalışması yapılması yeni nesil genetik tanımlamalarda ve ıslaha göre yönelik çalıştay önemlidir. **Proje bütçesinde 6.1 malzeme demirbaş alımı ilk yıl yapılmalıdır. Elektrik giderleri yıllara dağıtılmalıdır.**

Karar: Projenin görüş ve öneriler doğrultusunda düzeltilerek Araştırma Yönetim Komitesi (AYK)' ne sunulmasına karar verilmiştir.

YENİ TEKLİF PROJELER / No: 3

Projenin Adı	Kapalı Devre Kültür Koşullarında Kerevit (<i>Pontastacus leptodactylus</i>) Yumurtalarının Kuluçka Performansı
Yürütücü Kuruluş	Eğirdir Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Isparta Uygulamalı Bilimler Ü., Su Ürünleri Fak.
Proje Lideri	Oğuz Yaşar UZUNMEHMETOĞLU, Su Ürünleri Yük. Müh. Eğirdir Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Projede görevli araştırmacılar	Remziye ÖZKÖK, Kamile Gonca EROL, Abdullah DEMİR, Kadir ÇAPKIN, Dr. Mustafa CEYLAN, Hakan EREN, Prof.Dr. Öznur DİLER

KATKI VE GÖRÜŞLER

Doç.Dr. Mahir KANYILMAZ (BSGM-Daire Başkanı): Yüksek riskli projelere cesaret edenleri kutluyorum. Emek isteyen projelerden biri. Yolunuz açık olsun. **Plaktan ari bireyler artırmak istiyorsak konunun ana odağı perasetik asit ile formaldehit ile ilgili uygulamalarda farklı dozlar denenebilir.** Önerilen fungusit dozlarının artırılmasını öneriyorum. Her denemede daha yüksek dozlarda 2, 3 doz arttırarak 4'er 5'er doz uygulanmalı.

Oğuz Yaşar UZUNMEHMETOĞLU (Proje Lideri-Cevap): Bu proje yılların getirdiği tecrübe ile oluştu. Anaç hastalık taşıdığı için müdahale zordu. Dezenfektan ve fungusit uygulamalarında literatürle ilişkilendirilmiş oranları kullandım. Üçer doz olacak.

Prof.Dr. Naim SAĞLAM (Fırat Ü., Su Ürünleri Fak.): Yetiştiriciliği yapılamayan bir tür. **Katkı olarak kapalı devre ile beraber doğal ortam ile kıyaslama yapılırsa uygulanacak tedavi yöntemleri de kıyaslanmıştır olur.**

Prof.Dr. Serap SALER (Fırat Ü., Su Ürünleri Fak.): Başarılar diliyorum. Sunumdan anlaşıldığı kadar ile Kerevit vebasına karşı nasıl korunabilir diye bakacaksınız. Kimyasalların etkisini göreceksiniz. Uzun soluklu bir proje. Bu fungal bir hastalık. **Antifungal madde de ayrıca fungusit kullanılabilir!** Daha önce perasetik asit fungusit uygulamaları konusunda dozlarla ilgili bir çalışma var mı? Türkiye'de yapılan bir çalışma var mı? Türkiye'de kapalı devrede daha izole bir ortamda yapılabilir mi?

Oğuz Yaşar UZUNMEHMETOĞLU (Proje Lideri-Cevap): Antifungal madde olarak formaldehit ve perasetik madde kullanılacak. 2011 yılında perasetik asit başka bir türde denenmiş. Bizim amacımız ilk olarak anaçtan ayrılmış larva ve yumurtaların dezenfeksiyonunu sağlamak. Kapalıdevreye mantar bulaşması önlenirse larvalarda hasatalıktan ari üretim yapabilmek.

Doç.Dr. Tülin ASLAN (Muğla Sıtkı Koçman Ü., Su Ürünleri Fak.): Antifungal maddelerde dozları nasıl ayarladınız? **Bunlara ek olarak hidrojen peroksidi denemenizi tavsiye ederim ve konsantrasyonları artırmanızı öneririm. 15°C günlük doz uygulanır, bunu öneririm. Su sıcaklığı daha etkin sonuçlar sağlıyor.** Değişik inkübatörlerde kullanabilirsiniz. Vertikal inkübatörler daha az alan kaplayan ve pratik olanlardır. Mc donalds şişeleri inkübatör olarak kullanılabilir.

Oğuz Yaşar UZUNMEHMETOĞLU (Proje Lideri-Cevap): Ben bunun kıyaslamasını yaptım. Ön çalışma olarak. Bu sistemde yaşama oranı %89 oldu. Mcdonalds'ta aldığım yaşama oranı başarısı %62'lerde kaldı. Bu sebeple bu sisteme seçildi. Arka planda bu inkübatörlerle kendi yerel türümüz için başka denemeler imkanımız da olacak.

Dr. Ercan ERDEM (BSGM): Katkı olarak projenin ilk aşamasında suni inkübasyon ve maternal yöntem kıyaslaması var. Sonraki aşamalarda zaten iyi olduğu bilinen kapalıdevre sistem kullanılacak bu denemeye gerek var mıydı?

Oğuz Yaşar UZUNMEHMETOĞLU (Proje Lideri-Cevap): Bu konuda literatür bilgi var fakat kendi türümüzde ispat etmemiz açısından bu ilk kapalıdevre sistemde bilimsel olarak ispat edilmesi amaçlanmıştır.

Prof.Dr. Nadir USLU (BSGM): Teşekkür ederim sunu için. Genel müdürlük olarak önemsiyoruz. Veba ve kanibalizmden ari bireylerin yetiştiriciliğe sunulmasını çok önemsiyoruz.

Prof.Dr. Murat YİĞİT (Canakkale Onsekiz Mart Ü., Deniz Bilimleri ve Tekn. Fak.): Yatay sistemde inkübatör bence doğru bir karar. Yavrularda kanibalizmi engellemek için geniş alanlar ve yüzey alanı önemli bir konudur kerevitte. Bu canlı yatay genişliği önemsiyor. Çalışmanızdaki seçim doğrudur. **Hastalığa neden olan etmeni ayırıp buna karşı olan dezenfektanları denemeniz** daha sağlıklı olmaz mıydı?

Oğuz Yaşar UZUNMEHMETOĞLU (Proje Lideri-Cevap): Yurtdışında hastalık çalışanlar uygun dozları denemişler. Benim ilgilendiğim alan bu hastalığı önledikten sonra verimdeki artışı tespit etmek amacıyla bu proje yapıldı.

Prof.Dr. Deniz COBAN (Adnan Menderes Ü., Ziraat Fak.): Kapalı devre sistem ayrıntılarıyla ilgili açıklama yapabilir misiniz? Hastalıktan izolasyonun yapılmasında kapalıdevre sistem kullanılacak, Suya ekstra muamele yapacak mısınız? Başlıkta kapalı devre geçtiği için **bu sisteme herhangi bir UV, ozonlama olacak mı?**

Oğuz Yaşar UZUNMEHMETOĞLU (Proje Lideri-Cevap): Enstitü kapalıdevre sistemine kerevit damızlık bireyi sokmadan sadece yumurtalardan başlayacağız. Hastalığı hiç içeri sokmadan, izole ortam yaratılarak yetiştiricilik amaçlanıyor. Damızlıklardan yumurta aşamasında anaç karapaksındaki yumurtaları dışarıda sıyrarak, dezenfektan ve fungusit uygulamaları ile koruma yapacağız. Sistemdeki suyu sterilize edilmesinde UV ve ozonlama kullanacağız.

Prof.Dr. Deniz COBAN (Adnan Menderes Ü., Ziraat Fak.): Bu sistemin haricinde başka bir önleminiz var mı? Bence ayrı bir system kurup denemelerinizi böyle yapmanız daha uygun olacaktır.

Karar: Projenin görüş ve öneriler doğrultusunda düzeltilerek Araştırma Yönetim Komitesi (AYK)' ne sunulmasına karar verilmiştir.

Başkan

Raportör

Raportör

Doç.Dr. Meral APAYDIN YAĞCI

Serap YILMAZ

Murat YEŞİLTAŞ

Tarih: 10.02.2020

**II.OTURUM : YENİ TEKLİF PROJELER
SU ÜRÜNLERİ – SU ÜRÜNLERİ ISLAH ve YETİŞTİRİCİLİĞİ PROGRAMI**

YENİ TEKLİF PROJELER / No: 4

Projenin Adı	Karadeniz Kalkan Balığı (<i>Psetta maxima</i>) Sperminin Dondurulmasında Antioksidan Kullanımı ve DNA Hasarı Üzerine Etkileri (Akademik Kariyer Projesi)
Yürütücü Kuruluş	Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	
Proje Lideri	Hamza POLAT, Yük. Mühendis, Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü
Projede Görevli Araştırmacılar	Doç.Dr. İlker Zeki Kurtoglu

KATKI VE GÖRÜŞLER

Doç.Dr.Mahir KANYILMAZ (BSGM-Daire Başkanı): Tebrik ediyorum, bir kariyer projesi. Ancak proje üniversiteye sunuldu mu? Proje önerisi için üniversite fen bilimleri bu değişiklikleri kabul edecek mi? TAGEM tez konusu belirlenirken üniversite kabul süreci dikkate alınıyor mu? Böyle bir durum varsa değerlendirilmeli

Hamza POLAT (SUMAE): Henüz üniversiteye sunulmadı, proje kabulü sonrasında sunulacak.

Prof.Dr.Naim SAĞLAM (Fırat Ü., Su Ürünleri Fak.): Proje güzel, üniversitede daha detaylı çalışılacak materyal metod değiştirilip değerlendirilecektir. **DNA hasarı tespiti spesifik olduğu durumlar nasıl tespit edilecek.** Dondurulmuş olan spermelerden kaynaklanan hasar ayrımı nasıl belirlenecek. Aynı şekilde **damızlıktan kaynaklanan DNA hasarı varsa nasıl elimine edilecek.** Damızlık bireylerden gelen DNA hasarı nasıl hesaplanacak bu konuya yeterince yer verilmemiş. Materyal metotta göremedim DNA hasarı var yok şeklinde değil de **DNA hasarının hangi gen bölgesinde meydana geldiği araştırılmalı** gelecek programlama açısından daha değerli olacaktır. Dondurma tekniğinde hangi teknikler kullanılacak **DNA hasarı dondurma tekniğinden mi kaynaklanıyor yoksa başka bir sebepten mi? Bunu bilmemiz gerekiyor.** Dondurma tekniği etkili olacaktır. Hangi tekniğin kullanılacağı çok boyutlu olarak ele alınması gerekmektedir.

Hamza POLAT (Proje Lideri-Cevap): Metot burada kısa verildi, proje teklif metninde ayrıntı var. Sadece antioksidan değil taze spermelerde karşılaştırmalı değerlendirilecek. DNA hasarı başlı başına bir test konusu bizim amacımız antioksidanların etkisinin sayısal değeri, diğer konular farklı bir araştırma konusu damızlıktan veya çevresel etkiden kaynaklı DNA hasarı değerlendirilmeyecektir.

Doç.Dr. Tülin ASLAN (Muğla Sıtkı Koçman Ü., Su Ürünleri Fak.): Etki mekanizmasında bir sıkıntı var aslında, antioksidanlar pek çok şeye sebep oluyor. Gen bölgesi çalışılması anlamlı bir şey getirmez. Sistematik bir tür ve farklı türlerde yapılırsa daha iyi sonuçlar verebilir. Aynı bir çalışma konusu olarak değerlendirilmelidir. Antioksidan miktarı çok fazla kullanılmış bir denge olmalı sorun yaşayabilirsiniz fazla kullanılması prooksidan özelliği yapacaktır.

Hamza POLAT (Proje Lideri-Cevap): Daha önce bu değerler farklı balık türlerinde çalışılmış.

Doç.Dr. Tülin ASLAN (Muğla Sıtkı Koçman Ü., Su Ürünleri Fak.): Kullanacağınız antioksidan miktarı çok yüksek. **Ürik asit 25mM ve daha yüksek dozlarda yükseltgenmez etkisi olacaktır. Buradaki dozlar mM mü tekrar kontrol gerekiyor.** Kullanılacak değer mili mol değil piko mol olabilir kontrol edilmesi gerekiyor. Değerler nM olarak verilebilir.

Prof.Dr. Naim SAĞLAM (Fırat Ü., Su Ürünleri Fak.): Çift sarmal dikkate alındığında farklı bölgelerde hasar meydana gelebilecektir. Anaçlarda DNA hasarı farklı bir bölgede, dondurmada farklı bir bölgede oluşacaktır. Bu sebeple gen bölgesi bilinmesi fayda sağlayacaktır.

Prof.Dr. Serap SALER (Fırat Ü., Su Ürünleri Fak.): Başarılar ve kolaylıklar diliyorum katkı yapacağım sadece. Antioksidanların miktarına dikkat edilmesi gerekiyor. Sperm ekstender için ürik asit, taurin, ve rosmarinik asit kullanacağımızı söylediniz fakat selenyum son dönemlerde daha çok kullanıyoruz. Taurin genellikle nörolojik foksionları düzeltir. Selanyum ise sperm kalitesini arttırmada en fazla kullanılan antioksidanlardan bir tanesidir. **Bu çalışma için tavsiyem ya Taurini çıkarılıp yerine Selenyum eklenmesi ya da Selenyumu dördüncü antioksidan olarak kullanılmasının çalışmanızda daha faydalı olacağını düşünüyorum.** Bu maddelerin her biri için etki dozu, etki mekanizması farklı olacaktır.

Hamza POLAT (Proje Lideri-Cevap): Taurin balık spermelerinin dondurulmasında kullanıldığında çözdürme sonrası motilite ve dölleme başarısında önemli derecede olumlu etki etmektedir bu nedenle kalkan balığı sperminin dondurulmasında da kullanılması tercih edilmiştir.

Karar: Projenin görüş ve öneriler doğrultusunda düzeltilerek Araştırma Yönetim Komitesi (AYK)' ne sunulmasına karar verilmiştir. (Oy birliği ile kabul edilmiştir)

YENİ TEKLİF PROJELER / No: 5

Projenin Adı	Rekombinant Gökkuşuğu Alabalığı (<i>Oncorhynchus mykiss</i>) Büyüme Hormonunun Yemlerde Kullanılması
Yürütücü Kuruluş	Elazığ Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Çukurova Ün. Su Ürünleri Fakültesi Fırat Ün. Su Ürünleri Fakültesi Akdeniz Su Ürünleri Araştırma, Üretim ve Eğitim Enstitüsü Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü-Trabzon
Proje Lideri	İbrahim GÜR, Yük. Mühendis, Elazığ Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Projede Görevli Araştırmacılar	Prof.Dr. O. Tufan EROLDUĞAN, Prof.Dr. Naim SAĞLAM Doç.Dr. Hüseyin SEVGİLİ, Ş. Serap YILMAZ, M. Cansu YEŞİLTAS, Zehra Duygu DÜZGÜNEŞ

KATKI VE GÖRÜŞLER

Prof.Dr. Murat YİĞİT (Çanakkale Onsekiz Mart Ü., Deniz Bilimleri ve Tekn. Fak.): Konuya çok hakim bir imaj verdiniz. Sunumunuzdan dolayı kutluyorum. Birinci hakem biraz kötü kısımları öne çıkarmaya çalışmış. Bu eleştiriler zaten üniversitelerde sürekli yapılıyor. Ben genetik uzmanı değilim ama bu çalışmalar Dünya'da yaygın olarak yapılmaktadır. Bununla ilgili çalışmalar üst düzey dergilerde 2012 yılından sonra daha fazla yapılmıştır. Büyüme değerlendirmek için çeşitli yöntemler vardır ama arkadaşımızın bu projede asıl amacı büyüme değil. **SGR bu çalışmada doğru olarak seçilmiştir. 60 günlük bir süre büyüme trendindeki ayrışmayı görmek için yeterlidir.** Gerekirse süre biraz uzatılabilir. Bu projeye olumlu yönden bakmak gerekiyor.

Prof.Dr. Deniz ÇOBAN (Adnan Menderes Ü., Su Ürünleri Fak.): Güzel bir çalışma. Ar-Ge niteliği yüksek. Hormon yeme nasıl ilave edilecektir. Bununla ilgili bilgi verir misiniz? Sektörde zaten olumsuz bir imaj ve hormon kullanımına dair zaten baskı var. **Bu proje geçerse, yetiştiricilik sektörünü karalamaya çalışan gruplar tarafından risk oluşturuyor.** Bu durum üst yönetim bakımından değerlendirilmeli bence. Bunu tartışmak gerekir. Ben olumsuz düşünüyorum. Hormonlu yemlerle beslenen balıklar halka yediyorsunuz gibi. Hormon konu olunca daha dikkatli olmak gerekiyor diye düşünüyorum.

Prof.Dr. Cemal TURAN (İskenderun Teknik Ü., Deniz Bilimleri ve Tekn. Fak.): Tebrik ederim, orjinal bir çalışma. Özetde okur okumaz etik belgesi alındı mı diye sordum. Bu tip çalışmalarda etik belgesinin alınması gerekiyor.

Prof.Dr. Murat YİĞİT (Çanakkale Onsekiz Mart Ü., Deniz Bilimleri ve Tekn. Fak.): Hocalarıma katılıyorum, ticari olarak hassasiyet göstermek gerekiyor. Rekombinant DNA farklı canlılardan alınan ve birleştirilen bir durum. Bence yemden önce bu genetik müdahale yapılan kısmı düşünülmeli. **Rekombinant DNA alabalık etik mi? Bunu sormak gerekiyor bence.**

Prof.Dr. Naim SAĞLAM (Fırat Ü., Su Ürünleri Fak.): Arkadaşımız İngiltere'de eğitim görüp enstitülerde görevlendirilen ekipten. Rekombinant geliştirme çalışmaları bununla ilgili teknolojileri uygulamak ülkemiz için çok önemli. Büyüme RNA'sını alarak cDNA'e dönüştürüyor. Suni bir hormon kullanımı söz konusu değil. Proje kapsamında teknoloji geliştirme söz konusudur. Başka bir canlıdan alınan bir şey yok. Aynı balıktan alınan hormon yeme katılarak aynı balığa veriliyor. Gelecekte yem sektörüne yön verecek bir çalışmadır.

Doç.Dr. Mahir KANYILMAZ (BSGM-Daire Başkanı): Bilimsel olarak materyal metod eleştirilebilir. Bunu bizden birinin yapması alışılan bir durum. Tebrik ediyorum. **Ticari ve bilimsel açıdan ayrı değerlendirilmesi gerekiyor.** Bilimsel olarak destekliyorum etik durumların açıklıkla yapılması gerekiyor.

Prof.Dr. Cemal TURAN (İskenderun Teknik Ü., Deniz Bilimleri ve Tekn. Fak.): Bu çalışma su ürünleri sektörü yem sanayi için yenilikçi sonuçlar içerdiğinden ayrıca önem göstermek gerekiyor.

Doç.Dr. Hüseyin SEVGİLİ (AKSAM): Bu hormon ile ilgili çalışma ileride yapacağı çalışmalara da çok iyi yön açacaktır. Balık yağı ile ilgili sıkıntı var. Balıklar omega 3 yağ asitlerini sindiremiyorlar. Rekombinant teknik ile mayalarda sindirime esas enzimler yapıp balıklara verilen çalışmalar var. Bu konuda destekliyorum.

İbrahim GÜR (Proje Lideri-Cevap): Besleme aşamasına geçildiğinde kapalı devre sistem kullanılacaktır. Suya hormon bulandırmak istemiyoruz. Hormon konusunda yapay veya başka bir türe ait hormone değil kendi hormon kullanılacaktır.

Prof.Dr. Murat YİĞİT (Çanakkale Onsekiz Mart Ü., Deniz Bilimleri ve Tekn. Fak.): Çinlilerin yayınlanmamış çalışmaları var bununla ilgili. Kalkan Balığının 1-1,5 kg ulaştırmak için 3-4 yıl gerekiyor. Çin Cumhuriyeti'nde aynı balığı 8 ayda bu gramajlara getiriyorlar. **Bu çalışmanın bir sonraki boyutu balığın büyüme süresini kısaltmak olabilir.** Çinliler ile yapılan mütalaalarda rekombinant teknolojisi ile büyüme hormonu artırılarak bu tür ilerlemeleri yaptıklarını düşünüyorum.

Karar: Projenin görüş ve öneriler doğrultusunda düzeltilerek Araştırma Yönetim Komitesi (AYK)' ne sunulmasına karar verilmiştir.

YENİ TEKLİF PROJELER / No: 6

Projenin Adı	Kapalı Devre Sistemde Sudak Balığı (<i>Sander lucioperca</i>) Yavru Üretimi ve Yavruların Yapay Yeme Adaptasyonu
Yürütücü Kuruluş	Eğirdir Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	-
Proje Lideri	Abdullah DEMİR, Su Ürünleri Müh. Eğirdir Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Projede Görevli Araştırmacılar	Oğuz Yaşar UZUNMEHMETOĞLU, Mehmet CİLBİZ, Rahmi UYSAL, Hakan EREN

KATKI VE GÖRÜŞLER

Doç.Dr. Tülin ASLAN (Muğla Sıtkı Koçman Ü., Su Ürünleri Fak.): Teşekkürler. Sudağa benzeyen birkaç türde yavru üretmeye çalıştım. Damızlık yönetimi oldukça önemli. **Anaçları ne zaman toplayacaksınız? Doğada üreme zamanında mı? Çok daha önce başlamalısınız hatta yumurtayı doğadan direkt toplamalısınız. Bu iki taktikten birini seçmezseniz başarısız olabilir.** İki yöntemde de hormone teşviki kullanacak mısınız? İki metodu karşılaştıracak mısınız? Öyle planlanırsa daha faydalı olur.

Abdullah DEMİR (Proje Lideri-Cevap): Üreme zamanından biraz önce toplanması planlanıyor. Her iki yöntemde de hormon planlıyoruz. Hormon uygulanmazsa sıkıntı oluyor.

Doç.Dr. Tülin ASLAN (Muğla Sıtkı Koçman Ü., Su Ürünleri Fak.): Sudak 21. Günde ne kadar büyüklükte oluyor? İlk dönem uygulamaları belli bir boya kadar çok zordur.

Abdullah DEMİR (Proje Lideri-Cevap): İlk 20 günde 1cm'yi geçiyor. Kanibalizm çok erken başlıyor. Bizim için en büyük problem larval dönemdeki kanibalizm.

Oğuz Yaşar UZUNMEHMETOĞLU (SAREM): Pelet yeme adaptasyon 21. günde başlayacak. Ön çalışmada denedik başarı sağladı. Bu boyda pellet yeme adapte oldu ve hızlı büyüme gösterdi.

Doç.Dr. Mahir KANYILMAZ (BSGM-Daire Başkanı): Sudak balığının açık sistemde yetiştiriciliği yok sanıyorum. Öncelikle neden kapalı devre sistemde üretimi seçildi? Önerim başlığın "**Sudak Balığının Yetiştiricilik Sistemlerinin Geliştirilmesi**" olarak yapılmasını hem de yetiştirme ve doğadan alınan balıkların karşılaştırılması uygulanabilir.

Prof.Dr. Deniz COBAN (Adnan Menderes Ü., Ziraat Fak.): Kaçınıcı günlerde pelet yeme geçmeyi düşünüyorsunuz?

Abdullah DEMİR (Proje Lideri-Cevap): Adaptasyon sürecini 0. Gün 30. gün gibi gösterirseniz daha açıklayıcı olur. Tüm aşamaların verilmesi lazım timeline şeklinde. Notokorda ölçümünde hatalar var slaytta. Yumurtalar da ölü gibi geldi bana. Ama yanılmış olabilirim. **Yeşil su tekniği uygulayarak kapalı devrede nasıl çalışılacak?** 30 mikron yemi alacağı zamana kadar canlı yem ile beslenip sonrasında pellet yeme geçilecek.

Sakir CINAR (SAREM-Enstitü Müdürü): TÜBİTAK Projesi verilecekti bir özel firmayla daha sonra firmanın yaşadığı sıkıntılardan dolayı yarım kaldı biz de TAGEM Projesi olarak uzun zaman sonra sunma fırsatı bulduk.

Prof.Dr. Deniz COBAN (Adnan Menderes Ü., Ziraat Fak.): Haftada bir nitrit nitrat ölçülecek dikkat edilmesi lazım değerler pik yapabilir kısa sürede dikkat edelim bunlara ama projeyi destekliyorum.

Karar: Projenin görüş ve öneriler doğrultusunda düzeltilerek Araştırma Yönetim Komitesi (AYK)' ne sunulmasına karar verilmiştir.

Başkan

Raportör

Raportör

Doç.Dr. Meral APAYDIN YAĞCI

Serap YILMAZ

Murat YEŞİLTAS

Tarih: 11.02.2020
I. ve II. OTURUM: YENİ TEKLİF PROJELER
SU ÜRÜNLERİ – SU ÜRÜNLERİ ISLAH ve YETİŞTİRİCİLİĞİ PROGRAMI

YENİ TEKLİF PROJELER / No: 7

Projenin Adı	Avrupa Yayını (<i>Silurus glanis</i>) Üretim ve Yetiştiricilik Tekniklerinin Araştırılması
Yürütücü Kuruluş	Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretim ve Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü Aksaray Üniversitesi Eski Meslek Yüksek Okulu Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay
Proje Lideri	Adil YILAYAZ, Yüksek Mühendis Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretim ve Eğitim Enstitüsü
Projede Görevli Araştırmacılar	Adil YILAYAZ, Doç.Dr. Hüseyin SEVGİLİ, Filiz KİŞTİN Nafise PERKER, Soner SEZEN, Ahmet MEFUT, Özgür AKTAŞ Murat YEŞİLTAŞ, Şakir EGE, Behzat AKAY

KATKI VE GÖRÜŞLER

Prof.Dr. Serap SALER (Fırat Ü., Su Ürünleri Fak.): Bildiğim kadarıyla türün Elazığ DSİ Su Ürünleri Üretim İstasyonunda Keban Baraj gölünde yetiştiriciliği yapılmış ve 2015'ten beri balıklandırılması yapılmaktadır. Fakat iki çalışma arasında fark var. **Hangi ayda ne verilecek, sperm nasıl alınacak, yöntemle ilgili eksikler var.** Bilimsel bir dayanağa oturtulmadığı için sizin çalışmanız bu açıdan önemli. Herhangi bir sorunda üretimi yapan diğer kuruluşlar ile iletişime geçilirse problemlerin çözümünde yardımcı olabilir.

Prof.Dr. Murat ASLAN (Atatürk Ü., Su Ürünleri Fak.): Yayın balığı yetiştiricilikte önemli bir türdür. Çalışmada metod kısmında önemli eksikler var. Bu tür için **en büyük problem yavru döneminde kanibalizm. Işık rejimi** ile ilgili bir şey yapmanız, ayrıca **stok yoğunluğunu kontrol etmeniz gerekiyor.** Ayrıca hormon alırken öldürmeden almalısınız. **Kanibalizmi azaltmaya yönelik diyetel yöntem kullanılabilir,** biz diyet içeriğini değiştirerek bu durumu çözebiliyoruz. Metod çok açık değil duruma göre hareket edilecekmiş izlenimi oluşturuyor. Daha aydınlatıcı bir metod verilmesinin yararlı olacağını düşünüyorum.

Adil YILAYAZ (Proje Lideri-Cevap): Biz 8-10 yıldır üretim yapıp 5 yıldır yavru alıyoruz. İki yıl önce hastalıktan dolayı kayıplar yaşadık. Süre kısıtlı olduğu için metodu sunumda tam olarak veremiyoruz. Ölüm larvalardan değil hastalıktan dolayı oldu. Bu sorunları çözüp geçen yıl 30 bin adet balıklandırma yaptık. Özel sektöre ve üniversitelere balık temini sağladık. Besin gereksinimleri ve stokla ilgili çalışmalarını yapmaya devam ediyoruz.

Prof.Dr. Erkan GÜMÜŞ (Akdeniz Ü., Su Ürünleri Fak.): Dünyadaki akuakültür yetiştiriciliği yüksek fakat bizim ülkemizde üretimde sıkıntılar yaşandı. Alabalık kadar başarılı olunamadı. Umarım yayın balığı üretimi ülkemizde iyi bir yere ulaşacaktır. Murat hocaya katılıyorum **kanibalizm ile ilgili ve hastalıklar için nasıl önlem alacaksınız,** yardım alabilirsiniz. Kapalı sistem sağlıklı ancak özel sektör yarı intansif yetiştiricilik koşullarının oluşturulması bu bakımdan önemli. İş paketleri başlı başına bir proje konusu, umarım başarılı olursunuz.

Doç.Dr. Mahir KANYILMAZ (BSGM-Daire Başkanı): Yeni türler ve ıslah çalışmalarını destekliyoruz. Yayın balığından sağlıkla yumurta eldesi çok kolay değil bunu tecrübe ettiğimiz için biliyoruz.

Prof.Dr. Naim SAĞLAM (Fırat Ü., Su Ürünleri Fak.): Teşekkürler, yeni türlerin ülkede yetiştirilmesi çok önemli. Siz belli bir yere gelmişsiniz hastalıklara yoğunlaşmanız gerekecek. Ülkemizde bazı kurumlarda çalışmalar var yayına yansımamış yardım alabilirsiniz. Ayrıca YÖK tez tarama birimini herkesin kullanımına açtı, henüz güncel ve yayınlanmamış olan tezlerde var. Bu türlere ilişkin akademik düzeyde bilgi alınır katkı sağlayacağını düşünüyorum.

Prof.Dr. Murat YİĞİT (Çanakkale Onsekiz Mart Ü., Deniz Bilimleri ve Tekn. Fak.): **Üniversiteler ile birlikte çalışılması gerektiğini düşünüyorum.** Siz her şeyi yapmışsınız dolayısıyla sorunları çözmüşsünüz. Tecrübeniz var gibi görüyor ancak neden dökümantasyon yapmadınız? Madem bu kadar tecrübe sahibisiniz neden kayıt almadınız, neden böyle çalışmalar raporlama yapılmadı ve kayıtlara geçilmedi? Üniversiteler ile ortak çalışmasının yayına dönüşme yönünden daha yararlı olacağını düşünüyorum.

Adil YILAYAZ (Proje Lideri-Cevap): Teşekkürler çalışmalar bir anda ortaya çıkmıyor anaç toplama, balığı tanıma, besleme.. fakat bu balık çok zor bir balık Türkiye'de üretim yapılmamıştır. Beslenme, stok ve diğer çalışmaların hepsi değerlendirilerek hem özel sektöre hem de devlete bilgi veriyoruz. Şimdiye kadar bu çalışmalarını

kendi imkânlarımız ile yaptık. Artık elde edilen ürünü yayına dönüştürmek için çalışmalarını projeye dönüştürmek istedik.

Karar: Projenin görüş ve öneriler doğrultusunda düzeltilerek Araştırma Yönetim Komitesi (AYK)' ne sunulmasına karar oy birliği ile karar verilmiştir.

YENİ TEKLİF PROJELER / No: 8

Projenin Adı	Panga Balığı (<i>Pangasionodon hypophtalmus</i> Sauvage, 1878)'nin Kontrollü Şartlarda Üretim İmkanlarının Araştırılması
Yürütücü Kuruluş	Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretim ve Eğitim Enstitüsü (AKSAM)
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	
Proje Lideri	Soner SEZEN, Mühendis, AKSAM
Projede Görevli Araştırmacılar	Soner SEZEN, İsa TEKŞAM, Doç.Dr. Hüseyin SEVGİLİ, Cemil GÜÇLÜ, Ramazan UYSAL, Fevzi KARDEŞ

KATKI VE GÖRÜŞLER

Prof.Dr. Naim SAĞLAM (Fırat Ü., Su Ürünleri Fak.): Soner Bey teşekkürler güzel bir çalışma yeni türlerin kazandırılmasını destekliyoruz. **Bu konuda iki doktora tezi, iki yüksek lisans tezi ve yayımlanan makaleler var bundan sonraki süreçte bu çalışmalar dikkate alınır size ciddi katkı sağlayacağını düşünüyorum.** Kâtip Çelebi Üniversitesinde bu türle ilgili benzer bir çalışma yapılıyor. Orası ile istişare yapılmalıbilgi alınmalı, deneyimleri değerlendirilmelidir.

Prof.Dr. Murat YİĞİT (Canakkale Onsekiz Mart Ü., Deniz Bilimleri ve Tekn. Fak.): Yeni bir tür destekliyorum alternatif tür kavramı yanlış kullanılmıştır. Alternatif tür başka bir türün yerine geçen tür anlamına gelmektedir. Bu nedenle bu balık için yeni tür ifadesini kullanırsak daha doğru olur. Dün dil balığı olarak yediğimiz balık Panga balığı idi. Bu balık dil balığı ile karıştırılıyor. Bu tür her yerde bol miktarda mevcut ve yetiriliyor. Ayrıca yetiştirilmesine gerek yok. Tür ışık geçirgenliği çok düşük olan sularda bile yaşamaktadır. Yeşil su tekniğinden bahsedildi. **Yeşil su tekniği kapalı devre sistemde sıkıntılı olacaktır. Bu balıklar stresi önlemek için gölge ortam oluşturulur veya tank rengiyle oynanabilir.** Yavru beslemede yumurta sarısı, Rotifer, Artemia kullanılacak ise oldukça pahalı bir larva beslemesinden bahsediyorsunuz. Ülkemizde kapalıdevre kullanılarak oluşacak maliyetler ile fiyat rekabeti karşılanması mümkün değil. **Bu balık Türkiye'de üretime alınacaksa arsız bir balık olduğu için doğal stoklara zarar verecektir.** Yırtıcılar ile aynı ortamda yaşayıp kendini baskın hale getiren bir balıktır. Daha önce birçok ön deneme yapmışsınız ama rapor haline getirilmemiş. Bilimsel çalışmaları her aşamasını iyi raporlamak gerekiyor. Yayın oluşturmak için bu çalışmalarda protokolleri zamanında rapor yapalım. Siz yinede mevcut metodunuzu deneyin. Ancak bu balığın ağız açıklığına göre Rotifer, Artemia vermenin anlamı yok. Yaş yem ve granül yem kullanılabilir. Bu konunun gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Soner SEZEN (Proje Lideri-Cevap): Güney doğu asyada çok fazla olan bir tür o bölgeye has bir tür bizim üretimde ki amacımız ithalatın önüne geçmek. Zaten ülkemize geliyor. Ülkemiz çevre ve su şartlarına bağlı olarak yaşaması pek mümkün görünmüyor. Ama zaten akvaryumcular tarafından ülkemize geldiği için doğal ortama kaçma tehdidi var.

Prof.Dr. Murat YİĞİT (Canakkale Onsekiz Mart Ü., Deniz Bilimleri ve Tekn. Fak.): Esas sorun larval ağız boyu ve sizin besleme koşullarınızın uygun olmaması. Başka yemler deneyin rotifer vermenin anlamı yok. Bütçe makul. Ekonomik olarak deneyseniz yaş yemi test etmeniz daha yararlı olur.

Prof.Dr. Sedat V. YERLİ (Hacettepe Ü., Fen Fak. Biyoloji Böl.): Kurum deneyimli. Bu balık taze olarak ithal ediliyor. Av yasağı olduğu dönemde tüketiliyor. Besin güvenirliliği açısından raporlarda ağır metal içerdiği ortaya çıkmıştır. **Tür doğal ortamda uygun ortam bulduğunda fırsatçı ve dayanıklı olduğunu göz önüne alırsak, canlı materyal veya akvaryum balığı olarak getirilmesi durumunda doğaya kaçtığına diğer türler ve ekosistem üzerindeki etkilerinden dolayı endişe duymaktayım.** Bu konuya dikkat edilmesi çok önemlidir.

Doç.Dr. Mahir KANYILMAZ (BSGM-Daire Başkanı): Kurumsal kapasite olarak Rekombinat çalışmaları desteklediğimiz gibi bilimsel bilgi ışığında bu tarz çalışmaları da destekliyoruz. **Türün balıklandırmada kullanılmasına tamamen karşıyız.** Böyle durumda üniversitelerden rapor alıyoruz. Bu durum iyi değerlendiriliyor istilacı türlerin yurt dışından ülkemize girmesi konusunda hassas davranılmaktadır. Bu türler için yakın zamanda bir yasal düzenleme çıkacak konu ciddi derecede önemseniyor. Bu çalışmayı sadece bilimsel olarak destekliyoruz.

Soner SEZEN (Proje Lideri-Cevap): Tür akvaryumcular tarafından canlı materyal olarak yıllık 600 bin adet civarında ülkemize giriyor ve halen Muğla'da toprak havuzda üretilmektedir. Bu çalışmalar göz önüne alındığında açık sistemde ticari üretimi tamamen reddedilebilir.

Doç.Dr. Mahir KANYILMAZ (BSGM-Daire Başkanı): Bilimsel olarak destekliyoruz riskleri göze alıyoruz. Konuyla ilgili doğaya karışmaması ile ilgili titiz davranılmalıdır.

Prof.Dr. Cemal TURAN (İskenderun Teknik Ü., Deniz Bilimleri ve Tekn. Fak.): Alternatif tür olarak değerlendiriliyor. Yerli türlerimize neden yönelim gerçekleşmiyor. Yerli türlerimiz daha ekonomik ve risksiz olabilir. Siz üreticiye veya balıkçılara yerli türlerden alternatif tür sunmazsanız egzotik türlere yönelim gerçekleşmiyor. Karabalık mesela ülkemizde hiç tüketilmiyor. Türkiye’de ‘karabalığı’ yediremiyoruz yurt dışında çok seviliyor. **Ticari değeri çok iyi olan, hızlı büyüyen kendi türlerimize yönelmek risksiz ve güvenilir olacaktır.**

Soner SEZEN (Proje Lideri-Cevap): Akvaryum biriminde uzun süredir çalışıyorum. Özel sektör bu balığı talep ettiği için ithalatın önüne geçmek için bu çalışmayı yapmaya karar verdik.

Doç.Dr. Tülin ASLAN (Muğla Sıtkı Koçman Ü., Su Ürünleri Fak.): Muğla’da panga üretiminde bizden danışan olmadı, Bizim bu konuda onayımız yoktur. Bu tür Vietnam’da üretiliyor ve ekonomik olarak üretiliyor. Bu balığı biz akvaryum balığı olarak ithal ediyoruz. **Akvaryum balığı sektör için ülkemizde de üretim stoğunun bulunması önemlidir.** Proje dizaynında sorun var. Bizim ülkemizde ekonomik olmayacak belli teknolojiler katılırsa ekonomik olur. Balıkların doğaya kaçmasını önlemek için teknolojiler var bunlar kullanılabilir. Hocalarımıza katılıyorum. Projeyi sonuçlandırabileceğinizi sanmıyorum. **Damızlıklara hormon olarak HCG’ye cevap almada zorlacaksınız. Çok az anaçla çalışmayı planlamışsınız.** Daha fazla damızlıkla çalışılması gereklidir. **Özellikle dişi sayısını artırmanız gerekiyor. Anaç sayınız az, döllenen yumurta elde etmeniz mümkün görülüyor.** Değişik yemleri deneyeceksiniz. Hocam da söyledi **rotifere hiç gerek yok. Yumurta sarısı işe yaramayacaktır. Üstelik kapalıdevre sistemde doğrudan su kirliliği oluşturur.** Ayrıca böyle bir tür için neden entansif üretimi denemiyorsunuz?

Soner SEZEN (Proje Lideri-Cevap): Anaç stoğunun artacağını düşünüyorum. Beslenme ile ilgili denemeler yapacağımız sistemleri karşılaştıracamız plankton ve rotifer oluşturma tekniği geliştirilmesini düşünüyoruz.

Doç.Dr. Tülin ASLAN (Muğla Sıtkı Koçman Ü., Su Ürünleri Fak.): Bu stoğu dağıtmayın akrabalasma riski çok fazla. **Minimum 25 anaç ile başlamalısınız.** Bu stoğu dışarıya vermeyin genetik olarak sıkıntılara neden olacaktır.

Karar: Projenin görüş ve öneriler doğrultusunda düzeltilerek Araştırma Yönetim Komitesi (AYK)’ ne sunulmasına karar verilmiştir (Oy çokluğu ile kabul edilmiştir).

YENİ TEKLİF PROJELER / No: 9

Projenin Adı	Karadeniz’de Ticari Öneme Sahip Pelajik Balık Stoklarının İzlenmesi (Sürekli İzleme 3. Dönem)
Yürütücü Kuruluş	Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	
Proje Lideri	Dr.Yaşar GENÇ, Yük. Mühendis, Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü
Projede Görevli Araştırmacılar	Murat ERBAY, Dr. Mustafa ZENGİN, Doç.Dr.Nazlı KASAPOĞLU, Salih İLHAN, Dr. Gökhan ERİK, Dr.Murat DAĞTEKİN, D.Selim MISIR, Tuğba KAYA, Dr.Cemil ALTUNTAŞ, Dr.Sebahattin KUTLU, Dr.Erdal ÜSTÜNDAĞ

Dr.Yaşar GENÇ (SUMAE): Yerine Nazlı KASAPOĞLU sunum yaptı.

KATKI VE GÖRÜŞLER:

Prof.Dr. Ali Cemal GÜCÜ (ODTÜ- Erdemli Deniz Bilimleri Enst.): Güzel bir proje metod ile ilgili sıkıntılar var. ne kadar stoğumuz var? ne kadarı kıyılarımızda kışlıyor? bilmiyoruz. Hamsiyi bizim kıyılarıımıza gelmeden gözlememiz gerekmektedir. Araştırma gemisi akustik sorveyi tüm ekonomik münhasır alanda yapmalı. **Enstitü araştırma gemisi sadece 5 millik alan çalışması öngörmesi stoklar için yeterli olmayacak. Bu yöntem ile sonuca ulaşmamız mümkün değil** sadece çaça için Sinop Samsun arası çalışılmalıdır.

Doç.Dr.Nazlı KASAPOĞLU (SUMAE-Cevap): Projenin üçüncü izleme dönemi için metod değişikliği yapıldı.

Prof.Dr. Sedat V. YERLİ (Hacettepe Ü., Fen Fak. Biyoloji Böl.): Alan küçüldükçe akustik taramada başarısı artıyor ya da eş zamanlı bölgelerde çalışma gerekiyor.

Prof.Dr. Ali Cemal GÜCÜ (ODTÜ- Erdemli Deniz Bilimleri Enst.): Balıkçılık artık çok kısa dönemde yapılıyor kısa sürede balığı çekiyor. Bu çalışmayı balık bizim kıyılarıımıza gelmeden yapmalıyız.

Ali Güney (DEMBİR Birlik Başkanı): Hamsi bizim olmazsa olmazımız verileri toplamak kolay değil balık iğne adaya göç ediyor. Ege tarafında Enez’de balıkçılık yapılmadığı için balık Marmara’ya geldi. **İstatistik verilerimiz yanlış. Bize gelen veri ile literatüre giren veri miktarı birbirini tutmuyor.** Seyir defterleri toplanmıyor, balıkçılar yapılan telefon görüşmelerinde gerçek sayıyı verilmiyorlar. Sadece Karadeniz de araştırmaların yapılması yetersiz kalmaktadır. **Ege ve Marmara da araştırmalar yapılmalıdır.** Balık var ama yakalayamıyoruz, özellikle deniz anasından, musilaj ağlar yırtılıyor. Bu durumun araştırılması gerekiyor. Gürcistan ile birlik beraberlik olmadığı için balıkçılar bizim balığımızı tutuyorlar. Buna bir önlem alınması gerekmektedir. Bu durumun Bakanlık tarafından değerlendirilmesini rica ediyorum.

Doç.Dr.Meral APAYDIN YAĞCI (SAREM): İzleme çalışmalarının önemli olduğunu düşünüyorum. Ali Cemal Hocanın katkılarından anladığımız kadarıyla **önceden yapılan çalışmaların sonuçlarının verilmesi bilgilendirme açısından yararlı olacaktır.** Bu tarz izleme çalışmaları her zaman desteklenmelidir.

Dr. Banu YALIM (AKSAM-Oturum Başkanı): Daha önce yapılan çalışmaların özetlenerek anlatılması gerekebilir. Konu ile ilgili bulgular verilirse yapılan çalışmaların anlaşılması ve karşılaştırılması açısından yararlı olacağını düşünüyorum.

Muharrem AKSUNGUR (TAGEM): İzleme projelerinde değişiklik oldu proje teklif formatı yeni yönetmelikte; her beş yılda bir sonuç raporu hazırlanması ve 4. yılda yeni proje teklifi sunulması şeklinde değiştirildi. Ancak bu yıl ara döneme denk geldi. Bu yıl bazı projeler hem proje teklifi hem de sonuç raporu olarak sunuldu. Önümüzdeki dönemde bilgisayar programı ile link oluşturup doğrudan devam eden proje bölümünde sunulacaktır.

Dr.Erdal ÜSTÜNDAĞ (BSGM): Projenin faydaları saymakla bitmez, verileri sürekli kullanıyoruz. Verilerin toplanması konusunda sıkıntılar var. **Balıkçının beyanına tabi veri topluyoruz ve anketler göre yapıyoruz. 2014’ten itibaren TÜİK ve Bakanlığımız beraber çalışıyor veriler yıllık yerine aylık raporlanıyor.** Balıkçılar aylık verileri de eksik veriyor. Bu durum ile ilgili makbuz doldurabilir. Balıkçının doğru veri vermesi gerekiyor bu konuda balıkçıya büyük görevler düşüyor.

Karar: Güdümlü Projenin yeni izleme döneminde yürütülmesi, Projenin görüş ve öneriler doğrultusunda düzeltilerek Araştırma Yönetim Komitesi (AYK)’ ne sunulmasına karar verilmiştir.

YENİ TEKLİF PROJELER / No: 10

Projenin Adı	Türkiye’nin Akdeniz Kıyısındaki Demersal Balıkçılık Kaynaklarının İzlenmesi (Sürekli İzleme 2. Dönem)
Yürütücü Kuruluş	Akdeniz Su Ürünleri Araştırma, Üretme ve Eğitim Enstitüsü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Dokuz Eylül Üniversitesi, Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Enst. Ege Üniversitesi, Su Ürünleri Fakültesi Bandırma Koyunculuk Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Proje Lideri	Coşkun Menderes AYDIN, Yük. Mühendis Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretme ve Eğitim Enstitüsü
Projede Görevli Araştırmacılar	Doç.Dr. Eyüp Mümtaz TIRAŞIN, Öğr. Üy.Dr. Aydın ÜNLÜOĞLU, Araş. Gör.Dr. Sencer AKALIN, İsmail DAL, Merve KARAKUŞ, Savaş KILIÇ, Gökhan BALLIKAYA, Mehmet DURNA, Süleyman ÖZTÜRK, Süleyman SARIGÖZ, Ali ÖZBOLAT, Alpaslan KARA

KATKI VE GÖRÜŞLER

Prof.Dr. Ali Cemal GÜCÜ (ODTÜ- Erdemli Deniz Bilimleri Enst.): Bütçe 5 yıl için fazla değil örnekleme stratejinizi değiştirmelisiniz. **Lelepiyenler 0-25 m arasına ait o bölgeyi göz ardı etmeyiniz yanlış sonuçlar çıkabilir. Mersin ve İskenderun körfezinde tabakalandırma tekrar gözden geçirilmelidir. Yaş analizi dert,** çok fazla örnek var. Yeni türler var ancak protokol belli değil değerlendirme sıkıntılı oluyor. Biz aylık gözlemlerle boy frekans dağılımlarını alıp oradan değerlendiriyoruz. **Sizin de yaş problemini çözmeniz gerekiyor.**

Coşkun Menderes AYDIN (Proje Lideri-Cevap): GFCMin uyguladığı MEDITS protokolü Batı Akdeniz de işe yarıyor gibi görülüyor. Ancak bizim için çok uygun değil. Özellikle lelepiyen türler için GFCM kırmızı karides verilerini bizden istiyor. Ortak alanların verileri daha çok önemseniyor. Bu verileri istiyor yöntemi kendimize göre modifiye etmemiz gereken veri analizinde farklılıklar yapabiliriz.

Prof.Dr. Ali Cemal GÜCÜ (ODTÜ- Erdemli Deniz Bilimleri Enst.): Mersin körfezinde kırmızı karides suyuna girsek dış işleri izin vermiyor, sorun yaşayabilirsiniz. Mersin körfezi sularında kırmızı karides ile avlak alanımız yok. Çalışmayı bunları göz önüne alarak yaparsak verilerimize yozak etmemiş oluruz.

Prof.Dr. Cemal TURAN (İskenderun Teknik Ü., Deniz Bilimleri ve Tekn. Fak.): Başarılar TAGEM projemizi eklememişsiniz. Bizim çalışmamız sizin çalışmanızla örtüşüyor, eklemeniz iyi olacaktır. Kullanabileceğiniz güzel veriler var **sıkılayı kendimize göre belirledik daha etkin oldu. Sizde bulgularımızdan yararlanabilirsiniz.**

Coşkun Menderes AYDIN (Proje Lideri-Cevap): Önerilerinizi değerlendireceğim teşekkür ederiz.

Karar: Projenin görüş ve öneriler doğrultusunda düzeltilerek Araştırma Yönetim Komitesi (AYK)' ne sunulmasına karar verilmiştir.

Başkan

Raportör

Raportör

Dr.Banu YALIM

Şefik GÜNEY

Cansu Fidan YEŞİLTAŞ

Tarih: 11.02.2020

**III. OTURUM: YENİ TEKLİF PROJELER
SU ÜRÜNLERİ – SU ÜRÜNLERİ ISLAH ve YETİŞTİRİCİLİĞİ PROGRAMI**

YENİ TEKLİF PROJELER / No: 11

Projenin Adı	Karadeniz’de Deniz Salyangozu (<i>Rapana venosa</i>) Balıkçılığının İzlenmesi (Sürekli İzleme 2. Dönem)
Yürütücü Kuruluş	Trabzon Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Sadıklar Soğuk Su Ürünleri Sanayi Ticaret Limited Şirketi, Terme İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, Fatsa İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü
Proje Lideri	Dr. Gökhan ERİK, Yük. Mühendis Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Projede Görevli Araştırmacılar	Dr. Murat DAĞTEKİN, Dr. Yaşar GENÇ, Dr. Mustafa ZENGİN, Yük. Müh. Tuğba KAYA, Uğur DEMİR, Özcan KAYGUSUZ, Mustafa ÇELİK, Özkan ZENGİN

KATKI VE GÖRÜŞLER

Prof.Dr. Ali Cemal GÜCÜ (ODTÜ- Erdemli Deniz Bilimleri Enst.): GFCM tarafından izlenen bir tür. Bu projede karaya çıkan ürün üzerinden izlenmektedir. **Burada yeni uygulamaya alınan GFCM protokolü dikkate alınmalıdır.** Sizin projeniz yalnızca karaya çıkış noktalarına yönelik Survey ile ilgili bir şey yok sanırım. Merak ettiğim nokta şurası; şimdi o bahsettiğiniz çalıştaylardan Black sea for Fish projesi kapsamında yaptığımız çalıştayların birinde karaya çıkış noktalarından nasıl örnekleme yapılacağına dair de bir protokol hazırlandı şimdi o protokol dikkate alınıyor mu? Hangi limanda kaç tekne var? Ne kadar bu türden çıkmış ay ay belirleniyor ve sonuçta strefikasyon yapılarak hesaplanacak değil mi?

Dr. Gökhan ERİK (Proje Lideri-Cevap): Hocam bunu yapamayız demiştik o protokole üç bölgeden avcılığın yoğun yapıldığı herhangi bir iki limandan en az 100 olacak şekilde örnek alacaktık. Gemi ve tekneleri sayamayacağımız ve alan çok geniş olduğu için bu şekilde karar vermiştik.

Prof.Dr. Ali Cemal GÜCÜ (ODTÜ- Erdemli Deniz Bilimleri Enst.): Zaten tamamını dikkate almak gerekmiyor. Tabakalı örnekleme uygulaması GFCM protokolünde yer alıyor. **Bu protokolün izlenmesi çok önemli.** Şu anda tüm dünyada bu protokol uygulaması dikkate alınıyor.

Prof.Dr. Sedat V. YERLİ (Hacettepe Ü., Fen Fak. Biyoloji Böl.): Rapana ülkemize 1950 yıllarında ekzotik olarak giren bir tür. Fakat şimdi ekonomik bir değer haline geldi. Bu, şu anlama geliyor. Bazı ekzotik türler doğru yönetilirse ekonomik verimlilikte olabilir sonucu çıkıyor. Bu stokların yönetilmesi için bilimsel izleme yürütülmesi gerekli. Proje bu yönüyle katkı sağlayacaktır.

Karar: Projenin görüş ve öneriler doğrultusunda düzeltilerek Araştırma Yönetim Komitesi (AYK) ne sunulmasına karar verilmiştir.

YENİ TEKLİF PROJELER / No: 12

Projenin Adı	Marmara Denizinde Algarna ile Karides Balıkçılığında Hedef Dışı Avın Azaltılmasına Yönelik Araştırmalar
Yürütücü Kuruluş	Koyunculuk Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, Su Ürünleri Bölümü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	
Proje Lideri	Haşim İNCEOĞLU, Su Ürünleri Yük. Mühendisi, Koyunculuk Araştırma Enstitüsü, Su Ürünleri Bölümü-Balıkesir
Projede Görevli Araştırmacılar	Engin KOCABAŞ, Alpaslan KARA, Emrah YURDİGÜL

KATKI VE GÖRÜŞLER

Prof.Dr. Ali Cemal GÜCÜ (ODTÜ- Erdemli Deniz Bilimleri Enst.): Şimdi net değilmi sadece 3 ağ uzatılacak ve onun dışında göz genişliği ile oynamayı düşünüyorsunuz?

Haşim İNCEOĞLU (Proje Lideri-Cevap): hocam daha önce denemiş sonuçlar ortaya konmuş ve BSGM’ye bildirilmiş. O konuda bizim tekrar çalışmamıza gerek yok. Yalnız bu kamera görüntülerinden elde edeceğimiz sonuçlarla davranışları görüntülemek amacındayız.

Prof.Dr. Ali Cemal GÜCÜ (ODTÜ- Erdemli Deniz Bilimleri Enst.): Ağ gözü uzatılınca boy dağılımında bir değişim bekleniyor mu? **Dört mevsim 2 sene proje atlamalı yapılacak? Belirli küçük bir alanda yapıp aylık olarak yapsanız daha iyi olmaz mı?** Izgara bizim için uygun değil. Burada üç ağda uzatılması dışında ağ gözü açıklığı değiştirilmesi yapılacak mı? Ağ uzatılınca seçiciliğe bir etkisi olacak mı? Bu etki olmayacaksa belirlenen formül ne şekilde kullanılacaktır? **Blacksea for Fish projesine benzer bir şekilde Rapana'da algarna kullanımı konusu da daha dar bir alanda daha sık çalışma yapılması bu projede daha uygun olabilir. Mevsimsel olarak belirli dönemlerin atlanması tam sonuç alınmasını engelleyebilir.** Raportör görüşünde belirtilen, ızgara sistemi uygulamada çok iyi sonuç vermiyor. Plastik poşetler bu ızgaraların çalışmasını engelliyor.

Hasım İNCEOĞLU (Proje Lideri-Cevap): Bununla ilgili iki tane çalışma buldum ve boy dağılımına etki etmediğini gördüm.

Mehmet GÜNDOĞDU (BSGM): Daha önce Marmara denizinde farklı çalışmalar yapıldı. 34 mm ağ gözü açıklığı yeterli olmuyor.

Coskun Menderes AYDIN (AKSAM): **Metotta belirtilen su altı kamerası 60 m derinlikte çalışmak için yetersiz kalacaktır. Daha uygun markalar var bu iş için uygun olan kameralar var onları tercih etmenizi öneririm. Prof.Dr.Hüseyin ÖZBİLGİN hocadan bu konuda destek alınabilir.**

Karar: Projenin görüş ve öneriler doğrultusunda düzeltilerek Araştırma Yönetim Komitesi (AYK)' ne sunulmasına karar verilmiştir.

YENİ TEKLİF PROJELER / No: 13

Projenin Adı	Keban, Karakaya ve Atatürk Baraj Göllerinde Amatör Olta Balıkçılığının Mevcut Durumu ve Avcılık Verimliliklerinin Değerlendirilmesi
Yürütücü Kuruluş	Elazığ Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Fırat Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi Eğirdir Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Proje Lideri	Gökhan KARAKAYA, Yük. Mühendis Elazığ Su Ürünleri Araştırma Müdürlüğü
Projede Görevli Araştırmacılar	Dr.Tuncay ATEŞŞAHİN, Dr.Mehmet CİLBİZ,, Kenan ALPASLAN, Dr.İbrahim TÜRKGÜLÜ, Cengiz BULUT, Dr. Erdal ÜSTÜNDAĞ, İlhan CANPOLAT

KATKI VE GÖRÜŞLER

Prof.Dr. Ali Cemal GÜCÜ (ODTÜ- Erdemli Deniz Bilimleri Enst.): Amatör avcılığın stoklara etkisi konusundan veri eksikliği var. **Göllerde ticari balıkçılık tam olarak izlenebiliyor mu ve bu etki ne şekilde karşılaştırılacak? Amatör avcılık belgesi olan kişi sayısı biliniyor mu?** Eğlenceye yönelik avcılık ciddi av baskısı oluşturmakta stok yönetimi açısından ve bunların etkisi ne kadar bilinmiyor. Bu göllerdeki ticari avcılığın durumu biliniyor mu? **Bu metot ile kaç tane amatör avcılık yapan var bu tahmin edilebilecek misiniz** çünkü yetersiz gibi geldi bana. Toplam amatör balıkçı sayısı nasıl tespit edilecek?

Ali Atilla USLU (ELSAM-Cevap): Balıkçılık ve Su Ürünleri Şube Müdürlüğünde amatör olta balıkçılığı yapanların kayıtları var belgeleri var bunlara bakacağız. Ticari avcılık yapan teknelerin çıkış noktaları belli buralardan veri toplayacağız. Kooperatiflere kayıtlı balıkçıların kayıtları toplanacak.

Sakir CİNAR (SAREM-Enstitü Müdürü): Benzer proje Eğirdir tarafından yürütülmektedir. Avcılık sahalarında balıkçı sayıları belirlenecek **amatör avcılık etkisi konusunda anket düzenlenecek.** Balıkçılık tebliğine göre olta balıkçılığı belge almak zorunda değil.

Dr. Erdal ÜSTÜNDAĞ (BSGM): Bu projenin benzeri Eğirdir göller bölgesinde yürütülmekte. 3 ayrı anket formu hazırlanmış durumda. Amatör olta balıkçılığının boyutu belirlenecek. Ülke genelinde iç sularda genel bir durum belirlenmiş olacak.

Prof.Dr. Sedat V. YERLİ (Hacettepe Ü., Fen Fak. Bivolojî Böl.): Avlaklar **30 kez incelenecek yazmakta. O kısmın düzeltilmesi gerekmektedir.**

Prof.Dr. Naim SAĞLAM (Fırat Ü., Su Ürünleri Fak.): Alabalık yetiştiriciliği o bölgede fazladır. **Amatör balıkçılığın ticari balıkçılık ve alabalık yetiştiriciliği arasındaki çatışmanın ortaya çıkmasını sağlayacaktır.**

Karar: Projenin görüş ve öneriler doğrultusunda düzeltilerek Araştırma Yönetim Komitesi (AYK)'ne sunulmasına karar verilmiştir.

YENİ TEKLİF PROJELER / No: 14

Projenin Adı	Kara Salyangozundan (<i>Helix aspersa</i> Müller, 1774) Mukus Salgısı Ekstraksiyon Metodlarının Araştırılması
Yürütücü Kuruluş	Eğirdir Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	
Proje Lideri	Mehmet PAZAR, Mühendis, Eğirdir Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü
Projede Görevli Araştırmacılar	Mehmet PAZAR, Mehmet CESUR, Fuat BİLGİN, Dr. Cafer BULUT, Gürkan KOÇER, Mustafa ERGÜN, Abdullah DEMİR Hakan EREN, Dr. Mehmet CİLBİZ

KATKI VE GÖRÜŞLER

Prof.Dr. Naim SAĞLAM (Fırat Ü., Su Ürünleri Fak.): Proje büyük bir yatırım haline dönüşebilir. Raportör yorumları dikkate alınmalıdır. Projenin materyal ve metot kısmına bakıldığında mukus salgısının alınması gibi bir duruyor. **Benim size tavsiyem HPLC yardımıyla etken maddenin ortaya konulması ve mucusu çözücü maddelerle ki eczacılıktan yarım alabilirsiniz. Su, hekzan, alkol ekstraksiyonları ile saf hale getirebilirsiniz.** Ondan sonra katma değeri çok yüksek olacağına eminim. Türkiye’de bu konuda tek bir işletmenin var olması bunun yapılamayacağı anlamına gelmiyor. Raportörün bu konuda ki görüşüne katılmıyorum. Mukus içine çeşitli sıvılar enjekte ilave edilerek daha saf hale getirilebilir. **Proje sadece mukus eldesini içeriyor. Bundan sonra ekstraksiyon ile enzim etkisi araştırmaya eklenmesi yararlı olacaktır.**

Dr. Savaş KILIÇ (AKSAM): Enstitümüzde yaklaşık 1.5 yıldır çalışıyoruz epey yol aldık. **Anaç stoğumuz gelişmeye başlamakta. Bizimle iş birliği yapabilirsiniz. Anaç temini konusunda iş birliği yapabiliriz.** Özel sektör yerine katkı sağlayabiliriz.

Prof.Dr. Murat YİĞİT (Canakkale Onsekiz Mart Ü., Deniz Bilimleri ve Tekn. Fak.): Enstitüleri biraz daha ileriye getirmek gerekiyor. Bu sıvının içeriğinde ne var diye düşünerek ona da bakılmasında fayda var. TAGEM bünyesindeki enstitülerde teknik imkanlar mevcut.

İlilge Aşlıhan OKUMUŞ (BSGM): Önemli bir tür. Balık üretimine alternatif olarak bu tarz projeleri destekliyoruz.

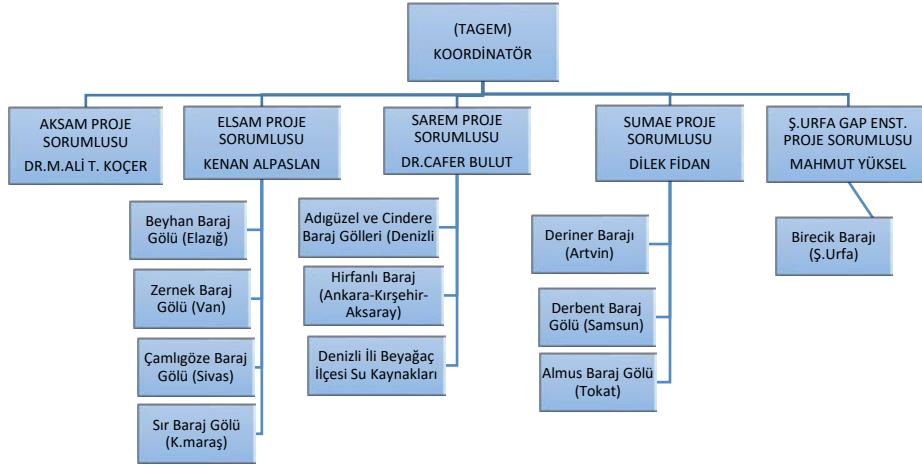
Karar: Projenin görüş ve öneriler doğrultusunda düzeltilerek Araştırma Yönetim Komitesi (AYK)’ ne sunulmasına karar verilmiştir.

YENİ TEKLİF PROJELER / ÜLKESEL PROJE

Projenin Adı	İç sularda Yetiştiricilik Taşıma Kapasitesi Belirlenmesi
Proje Koordinatörünün Adı Soyadı	TAGEM
Projede Görevli Araştırmacılar	
Projenin Ait Olduğu AFA	Su Ürünleri
Projenin Ait Olduğu Program	Su Ürünleri Islah ve Yetiştiriciliği

Yönetim Düzeni

Ülkesel proje kapsamında alt projeler yürütülecektir. Her bir proje için kendi personel, bütçe, çalışma sahası ve çalışma takvimi alt proje formunda belirtilecektir.

YENİ TEKLİF PROJELER / No: 15

Projenin Adı	İç sularda Yetiştiricilik Taşıma Kapasitesi Belirlenmesi
Proje Koordinatörü	Erdoğan VESKE, TAGEM
Alt Projenin Adı	Deriner Baraj Gölü Su Kalitesi ve Taşıma Kapasitesinin Belirlenmesi
Yürütücü Kuruluş	Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü
Proje Lideri	Dilek FİDAN, Kimya Yük. Mühendisi Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü
Projede Görevli Araştırmacılar	M.Baran KILIÇ, Ömer KALIPÇI, Mehmet ALTINBAŞ, Eyüp ÇAKMAK, Dr.Osman Tolga ÖZEL, Dr.Ekrem Cem ÇANKIRILIGİL, Muhammed Doğan ÖZDEMİR

KATKI VE GÖRÜŞLER

Prof.Dr. Sedat V. YERLİ (Hacettepe Ü., Fen Fak. Biyoloji Böl.): İç sularda taşıma kapasitesi konusunda ortak metodoloji uygulaması Keban Barajında fosfor değeri üzerinden yürütülüyor. Bu çalışmada trofik düzeyi belirleyebilirsiniz. **Trofik düzeyi belirlerken o yönetmelikte verilen değerlere göre bir skala yapabilirsiniz. Ama o baraj göllerinde sağlıklı çalışmıyor.** Karskon daha çok öneriliyor. Trofik düzeyi belirlemek şöyle sıkıntılı toplam azot, toplam fosfor, klorofil-a ve seki bu parametreleri yanyana koyduğunuz zaman her zaman doğrusal sonuç vermiyor, fosfora göre farklı, klorofil-a ya göre farklı sonuç veriyor. Bu durumda her baraj gölü için ayrı bir atama tablosu değilde genel bir atama tablosu çıkarmanız lazım. Bu tabloya göre de diyelimki iki parametrede oligotrofik çıktı, diğer iki parametrede ötrofik çıktı o zaman güçlü bir şekilde atama yapmanız lazım. Deriner barajı çok genç bir baraj, barajın kendi ontogenesi var bu bağlamda bazı besin parametreleri bakımında fakir ama çok yakın bir zamanda zenginleşecek. Hesapladığınız değerlerde ona göre değişecek. Derinliğe göre balık stoğu hesaplamak biraz sıkıntılı yüzeye göre. Her barajın derinliği farklı. Burada fosfor yükünün hesaplanması örneğin göl mezotrofik çıktı burada mezotrofik limitini aşmamak için fosfor yükünün hesaplanması fosfor kotasının belirlenmesi ve buna göre kaç ton balık üretimi yapılacağına karar vermek lazım. Sultan sazlığında yaptık. Bu yöntemleri uyguladık oldukça önemli. **Ayrıca trofik seviyenin belirlenmesi için zooplanktonun çalışmasına gerek yok nedeni fitoplanktonların besin zincirinin temelini oluşturmaları** bu neden fitoplankton çalışması trofik seviyenin belirlenmesi için yeterli olacaktır.

İlbelge Aslıhan OKUMUS (BSGM): Deriner barajına yapılan müracaatlarda BSGM olarak yatırım izni vermek için, sizin mevcut yapmış olduğunuz çalışmaları sonuçlarını bekliyoruz. DSİ izn vermede baraj gölü yüzey alanı ile ilgili yapılan hesaplamada bir çarpan olarak kullanılıyor. **Minimum yüzey alanı alınacak diye düşünüyorum. DSİ tarafından yetiştiriciliğe izin verilen alanlarda minimum yüzey alanının %3 olacak şekilde planlanmalı.**

Prof.Dr. Serap SALER (Fırat Ü., Su Ürünleri Fak.): Daha önce Karkamış ve Beyhan baraj gölü taşıma kapasitesi projelerini yaptık. Taşıma kapasitesi çalışmalarının GAP bölgesinde barajlarda metot olarak ötrifikasyon belirlenmesi amacıyla fitoplankton ve zooplankton oranı belirlendi. Sizin bölgenizde ortak metot olduğunu söylediniz bu çalışmalar yer alacak mı. **Mezotrofik fiksasyon için zooplanktonada bakılmalı.**

Muharrem AKSUNGUR (TAGEM): Kitapçığın 65. Sayfasında yer alıyor. Daha önce geçtiğimiz yıllarda içsularda yetiştiricilik taşıma kapasitesi ile ilgili projeler müşterik proje şeklinde yürütülüyordu. Geçtiğimiz yıl ATK toplantısında bu projelerin ülkesel bir proje haline dönüştürülmesi ve alt proje olarak yürütülmesi konusunda bir karar alındı. **Enstitülerimizde yürütülen yetiştiricilik taşıma kapasitesi projeleri bu neden bir çatı proje şeklinde**

ülkesel projeye dönüştürüldü. Birecik barajı ile ilgili olan proje alınan karardan sonra sunulduğu için yeni teklif proje şeklinde sunuldu.

Karar: Projenin görüş ve öneriler doğrultusunda düzeltilerek İç sularda Yetiştiricilik Taşıma Kapasitesi Belirlenmesi Ülkesel projesinin altında yürütülmesi için Araştırma Yönetim Komitesi (AYK)' ne sunulmasına karar verilmiştir.

YENİ TEKLİF PROJELER / No: 16

Projenin Adı	İç sularda Yetiştiricilik Taşıma Kapasitesi Belirlenmesi
Proje Koordinatörü	Erdinç VESKE, TAGEM
Alt Projenin Adı	Birecik Baraj Gölünde Yetiştiricilik Açısından Su Kalitesinin ve Taşıma Kapasitesinin Belirlenmesi
Yürütücü Kuruluş	GAP Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Şanlıurfa Su Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Bozok Üniversitesi, Harran Üniversitesi
Proje Liderinin Adı Soyadı, Ünvanı ve Enstitüsü	Mahmut YÜKSEL, Yüksek Mühendisi, GAP Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Projede Görevli Araştırmacılar	Mustafa Şeref ŞELLİ, Mehmet PAYDAŞ, Esma PAYDAŞ, Cumali TÜRKOĞLU, Ömer Sait KILIÇ, Prof.Dr.Şenol AKIN, Prof.Dr. Ahmet ALP

KATKI VE GÖRÜŞLER

Raportör görüşü; 75 bin hektardan daha küçük baraj göllerinde içme suyu havzası özelliği nedeniyle yetiştiricilik yapılmasına izin verilmemektedir.

Mahmut YÜKSEL (Proje Lideri-Cevap): Burada epey bir yanlış bilgi birikimi var. Raportör arkadaşımız herhalde Atatürk baraj gölü ile karıştırdı. Projenin sunumunda da bahsettiğim gibi elektrik üretme ve sulama amaçlı bir baraj gölüdür. Atatürk baraj gölü içme suyu amaçlı baraj gölüdür. Burası için 1/1000 oranında bir alan tahsis edilmiştir. Zaten bunu da projemizde belirttik ve Atatürk baraj gölü için sonuçlandırdık. Birecik baraj gölü için bahsedilen bu bilgiler herhalde arkadaşımız yanlış bilgi sahibi. Arkadaşımızın söylemiş olduğu bu fikirler tamamen yanlış. Artı bir şey daha belirtiyim özellikle, 5600 hektar alanın altındaki yerlerde yetiştiricilik yapılamaz diye bir durumdan bahsetmiş. Halbuki birazdan arkadaşlarımız sunumunu yapacaklar Deriner baraj gölü ile ilgilide arkadaşımız sunumu yaptılar. Bu yerlerin çoğu taşıma kapasitesi ile ilgili ve çoğu 5600 hektarın altında olan yerler.

Muharrem AKSUNGUR (TAGEM): Raportör yorumunda 75 bin hektarlık alanların altında 1/1000 lik kısmına yetiştiricilik için izin verilmektedir şeklinde konu belirtilmiş. Burada 5 bin hektar alan olduğu için yorum yapılmıştır.

Mahmut YÜKSEL (Proje Lideri-Cevap): Ben böyle bir yönetmeliğe rastlamadım. Su ürünleri genel müdürlüğümüz burada. Böyle bir karar varmı yokmu kendileri bizzat katkıda bulunabilirler.

İlbilge Aşlıhan OKUMUŞ (BSGM): Bende Birecik baraj gölünün içme suyu olarak kullanıldığını biliyoruz bu yüzden bu barajdan müracaat almıyoruz. Aynı zamanda DSİ'nin bu konuda görüşünün alınması gerekmekte. Onlar bu konuda karar verici bir mercii. Bir tavsiyem daha olacak. Halfeti bölgesi burada yer aldığı için Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması Kurulundan da görüş alınması gerekebilir. Çünkü orada da sit alanları yer almakta fakat kaçınıcı derece sit alanı olduğu hakkında bilgim yok. Buradan alınacak karar doğrultusunda yetiştiriciliğe izin verilip verilmeyeceğini bilmiyoruz. Ben her iki kurumunda görüşünün alınması taraftarıyım. Ve biz burada avcılık yada yetiştiricilik açısından karar vermiyoruz. DSİ burayı içme suyu amaçlı kullanıyor ise yetiştiricilik yapılmasına izin vermiyor. Fakat burada ne kadarına izin veriliyor yada verilmiyor kanun yada yönetmelik hakkında bir fikrim yok aklımda değil. DSİ'nin görüşünün alındıktan sonra bu projenin uygulanabileceği tartışılmalı bence. Ve ayrıca bildiğim kadarıyla yetiştiriciliğe açılan bölgelerde taşıma kapasitesi çalışmalarına izin veriliyor. Bu bölgenin yetiştiriciliğe açılıp açılmamasına BSGM izin vermiyor.

Muharrem AKSUNGUR (TAGEM): Bu proje zaten ülkesel proje olarak sunulduktan sonra teklif yaptığımız için alt proje altında değerlendirmedik. O yüzden raportör görüşü okundu. ATK toplantısına kadar zaten kesin teklif yüklemesi yapılacak sisteme. Burası belkide daha sonradan içme suyu rezervi statüsü kazanmış olabilir. Siz isterseniz güncel bilgiyle bu durumun netleştirilim ve bununla ilgili tekrardan bir ön araştırma yapalım. ATK'ya kadar süremiz var. Kesin teklifinizde onları netleştirin ve biz bu projenin yine ATK'ya gitmesi için oylayalım.

Karar: Projenin görüş ve öneriler doğrultusunda düzeltilerek İç sularda Yetiştiricilik Taşıma Kapasitesi Belirlenmesi Ülkesel projesinin altında yürütülmesi için Araştırma Yönetim Komitesi (AYK)'ne sunulmasına karar verilmiştir.

YENİ TEKLİF PROJELER / No: 17

Projenin Adı	İç sularda Yetiştiricilik Taşıma Kapasitesi Belirlenmesi
Proje Koordinatörü	Erdoğan VESKE, TAGEM
Alt Projenin Adı	Sır Baraj Gölünün Taşıma Kapasitesinin Belirlenmesi
Yürütücü Kuruluş	Elazığ Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Kahramanmaraş İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Kahramanmaraş Sütçü İmam Ü., Ziraat Fak., Su Ürünleri Bölümü Turgut Özal Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi Dicle Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Biyoloji Bölümü
Proje Liderinin Adı Soyadı, Ünvanı ve Enstitüsü	Mehmet KÜÇÜKYILMAZ, Yüksek Mühendisi, Elazığ Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Projede Görevli Araştırmacılar	Mehmet KÜÇÜKYILMAZ, Gökhan KARAKAYA, Ahmet ULUER, Dr. İbrahim TÜRKGÜLÜ, Abdulselam GÜN, Gülden ARISOY, Aylin KOCALMIŞ, Abdulkadir POLAT, Cengiz BULUT, Orhan BÜLBÜL, Prof.Dr.Ahmet ALP, Doç.Dr.Mehmet VAROL, Doç.Dr.Aysel BEKLEYEN

KATKI VE GÖRÜŞLER: yok

Karar: Projenin görüş ve öneriler doğrultusunda düzeltilerek İç sularda Yetiştiricilik Taşıma Kapasitesi Belirlenmesi Ülkesel projesinin altında yürütülmesi için Araştırma Yönetim Komitesi (AYK)'ne sunulmasına karar verilmiştir.

YENİ TEKLİF PROJELER / No: 18

Projenin Adı	İç sularda Yetiştiricilik Taşıma Kapasitesi Belirlenmesi
Proje Koordinatörü	Erdoğan VESKE, TAGEM
Alt Projenin Adı	Çamlığöze Baraj Gölü Taşıma Kapasitesinin Belirlenmesi
Yürütücü Kuruluş	Elazığ Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Fırat Üniv. Su Ürünleri Fakültesi
Proje Liderinin Adı Soyadı, Ünvanı ve Enstitüsü	Rıdvan TEPE, Yüksek Mühendisi, Elazığ Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Projede Görevli Araştırmacılar	Gökhan KARAKAYA, Ahmet SESLİ, Ahmet ULUER, Dr.Ayşe Gül ŞAHİN, Dr. İbrahim TÜRKGÜLÜ, Gülden ARISOY, Aylin KOCALMIŞ, Ahmet ÇOBAN, Abdulkadir POLAT, Doç.Dr.Serap SALER, Doç.Dr.Feray SÖNMEZ

KATKI VE GÖRÜŞLER: yok

Karar: Projenin görüş ve öneriler doğrultusunda düzeltilerek İç sularda Yetiştiricilik Taşıma Kapasitesi Belirlenmesi Ülkesel projesinin altında yürütülmesi için Araştırma Yönetim Komitesi (AYK) ne sunulmasına karar verilmiştir.

YENİ TEKLİF PROJELER / No: 19

Projenin Adı	İç sularda Yetiştiricilik Taşıma Kapasitesi Belirlenmesi
Proje Koordinatörü	Erdoğan VESKE, TAGEM
Alt Projenin Adı	Zernek Baraj Gölü Su Kalitesi ve Taşıma Kapasitesinin Belirlenmesi
Yürütücü Kuruluş	Elazığ Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Turgut Özal Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi Dicle Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Biyoloji Bölümü
Proje Liderinin Adı Soyadı, Ünvanı ve Enstitüsü	Ahmet ULUER, Yüksek Mühendisi, Elazığ Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Projede Görevli Araştırmacılar	Ahmet ULUER, Mehmet KÜÇÜKYILMAZ, Gökhan KARAKAYA, Rıdvan TEPE, Dr. İbrahim TÜRKGÜLÜ, Aylin KOCALMIŞ, Ahmet ÇOBAN, Abdulkadir POLAT, Doç.Dr. Mehmet VAROL, Doç.Dr. Aysel BEKLEYEN

KATKI VE GÖRÜŞLER: yok

Karar: Projenin görüş ve öneriler doğrultusunda düzeltilerek İç sularda Yetiştiricilik Taşıma Kapasitesi Belirlenmesi Ülkesel projesinin altında yürütülmesi için Araştırma Yönetim Komitesi (AYK) ne sunulmasına karar verilmiştir.

YENİ TEKLİF PROJELER / No: 20

Projenin Adı	İç sularda Yetiştiricilik Taşıma Kapasitesi Belirlenmesi
Proje Koordinatörü	Erdoğan VESKE, TAGEM
Alt Projenin Adı	Denizli İli Beyağaç İlçesi Sınırlarında Bulunan Su Kaynaklarının Taşıma Kapasitelerinin Belirlenmesi
Yürütücü Kuruluş	Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü – Eğirdir
Proje Liderinin Adı Soyadı, Ünvanı ve Enstitüsü	Dr. Cafer BULUT (Denizli ve Isparta Bölgesi) Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü – Eğirdir
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Denizli Tarım İl ve Orman Müdürlüğü
Projede Görevli Araştırmacılar	14

KATKI VE GÖRÜŞLER: yok

Karar: Projenin görüş ve öneriler doğrultusunda düzeltilerek İç sularda Yetiştiricilik Taşıma Kapasitesi Belirlenmesi Ülkesel projesinin altında yürütülmesi için Araştırma Yönetim Komitesi (AYK) ne sunulmasına karar verilmiştir.

Başkan

Raportör

Raportör

Doç.Dr. Meral APAYDIN YAĞCI

Abdülselem GÜN

İbrahim GÜR

T.C.
GIDA TARIM ve HAYVANCILIK BAKANLIĞI
TARIMSAL ARAŞTIRMALAR ve POLİTİKALAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
SU ÜRÜNLERİ ARAŞTIRMALARI PROJE DEĞERLENDİRME TOPLANTISI

Tarih: 12.02.2020

**I. OTURUM, DEVAM EDEN PROJELER
SU ÜRÜNLERİ – BALIKÇILIK YÖNETİMİ PROGRAMI**

DEVAM EDEN PROJELER / No: 1

Projenin Adı	Balıkçılık Faaliyetlerinde Stok Değerlendirme Uygulamaları: Beymelek Lagün Modeli
Yürütücü Kuruluş	Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretim ve Eğitim Enstitüsü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Akuastrateji Enstitü Derneği Balıkesir Üniversitesi Fen Fakültesi Fizik Bölümü ODTÜ Deniz Bilimleri Enstitüsü Dokuz Eylül Üniversitesi Deniz Bilimleri Enstitüsü Bülent Ecevit Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi
Proje Lideri	Coşkun Menderes AYDIN (Proje Lideri) Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretim ve Eğitim Enstitüsü Erdoğan VESKE (TAGEM-Proje Koordinatörü)
Projede Görevli Araştırmacı Sayısı	17

KATKI VE GÖRÜŞLER:

Doç.Dr. Meral APAYDIN YAĞCI (SAREM): Lagünler Özel bir ekosistem. Burada acı su girişi olan bölgede ayrıca tatlı su girdisi var. Lagünün üst tarafında bulunan Tatlısu gölünde, örnekleme yapıldı mı? Bu gölde hangi balık türleri olduğunu biliyor musunuz?

Coşkun Menderes AYDIN (Proje Lideri-Cevap): Proje kapsamında doğrudan örnekleme yapılmadı. Fakat genel olarak kefal ve yılan balığı türlerinin bulunduğunu biliyoruz.

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Husus: Yok

PDT Grup Kararı: Proje çalışmalarının devamına karar verilmiştir.

DEVAM EDEN PROJELER / No: 2

Projenin Adı	Van Gölü İnci Kefali (<i>Alburnus tarichi</i>) Stoğunun İzlenmesi
Yürütücü Kuruluş	Elazığ Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Munzur Üniversitesi, Fırat Üniversitesi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Van İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, ODTÜ Deniz Bilimleri Enstitüsü
Proje Lideri	Ferhat DEMİROL, Su Ürünleri Yüksek Mühendisi, Elazığ Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü

Projeyi Ferhat DEMİRKOL'un katılmamasından dolayı Prof.Dr. Ali Cemal GÜCÜ (ODTÜ- Erdemli Deniz Bilimleri Enst.) sundu.

KATKI VE GÖRÜŞLER:

Doç.Dr. Mahir KANYILMAZ (BSGM-Daire Başkanı): Projenin sonucunu bekliyoruz. Bu bölgede balık popülasyonlarının etkin yönetilmesinin bu proje ile mümkün kılınacağını söyledi. Ferhat beyden proje ile ilgili bilgi alıyoruz.

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Husus: Yok

PDT Grup Kararı: Proje çalışmalarının devamına karar verilmiştir.

DEVAM EDEN PROJELER / No: 3

Projenin Adı	Balon Balığı (<i>Lagocephalus sceleratus</i>)’nın ve Aslan Balığının Ülkemiz Kıyılarında Yayılım Alanlarının Belirlenmesi ve Olası Mücadele Yöntemlerinin Araştırılması
Yürütücü Kuruluş	Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretim ve Eğitim Enstitüsü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Çukurova Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi Mersin Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi
Proje Lideri	Merve KARAKUŞ, Balıkçılık Teknolojisi Yüksek Mühendisi Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretim ve Eğitim Enstitüsü
Projede Görevli Araştırmacı Sayısı	16

KATKI VE GÖRÜŞLER

Muharrem AKSUNGUR (TAGEM): Sunum sonunda materyal - metod da değişiklik, 1 yıl süre uzatımı ve Veteriner Hekim Eda VAROL ONUR’ un projeye dahil edilmesi talep edilmiştir. Sunumda yer verilmedi sanırım. Ayrıca sunulan ara raporda sadece süre uzatma bildirilmiş, Enstitü Arastırma Komitesinin kararı alınması gerekmektedir. Burada tutanaklara geçmesi için sunumda sözlü olarak bildirilmesi ve talep edilmesi de gerekiyor.

Prof.Dr. Ali Cemal GÜCÜ (ODTÜ- Erdemli Deniz Bilimleri Enst.) : Balon balığının mide içeriğinde av araçlarının parçalarına rastlanıyormu? Balığın derisinin ekonomiye katkı sağlaması yönünden FAO GFCM çeşitli çalıştaylar düzenlenmiştir.

Merve KARAKUŞ (Proje Lideri-Cevap): Sadece mide içeriği ile alakalı fotoğraflar çekildi fakat tam olarak av araçları parçalarına rastlanılmadı.

Doc.Dr. Mahir KANYILMAZ (BSGM-Daire Başkanı): Balon balıklarıyla ilgili olarak çok fazla şikayet var. BSGM Genel Müdürlüğümüze ve CİMER’e gelen balon balığı şikayetlerinin arttı. Bu çalışmanın bu şikayetlerin cevaplanmasına ışık tutacağı için devam edilmesi gerekmektedir.

Prof.Dr. Murat YİĞİT (Canakkale Onsekiz Mart Ü., Deniz Bilimleri ve Tekn. Fak.): Balık derisinin sadece aksesuar amaçlı olmadığını Meksika’da bir klinikte yanık tedavisinde kullanıldığını söyledi.

Prof.Dr. Cemal TURAN (İskenderun Teknik Ü., Deniz Bilimleri ve Tekn. Fak.): Projenin genişleterek devam etmesi gerekmektedir. Balon balığının ekonomiye kazandırılması önemli. Kıyı üniversitelerin ve birimlerin katkı sağlaması gerekmektedir.

Prof.Dr. Sedat V. YERLİ (Hacettepe Ü., Fen Fak. Biyoloji Böl.): Dünyada balon balığı avcılığında robot teknolojisinin kullanılmakta, özellikle ABD gibi ülkeler bu tip zehirli balıkları tanıyan cihazlar ile doğadan toplama yapmaktadır.

Prof.Dr. Deniz COBAN (Adnan Menderes Ü., Ziraat Fak.): Balon balığı mide içeriklerinde plastik oranları ve renkleri üzerinde çalışma varmı? Mide içeriğinde plastik olduğunu söylediniz. Bu balık beslemede seçici davranmıyor. Eğer plastik renk tercihi tespit edilirse avcılık ve elemine edilmede kullanılabilir. Projede mide içeriğindeki plastik renkler bununla ilgili verilere bakılmalı.

Doc.Dr. Meral APAYDIN YAĞCI (SAREM): Balon balığının mide içeriklerinin incelenmesi sonucu elde edilen verilerin bilimsel yayınlara dönüştürülmesi için mide içerik ağırlığı ve doluluk indeksi kayıtları alınmalıdır. Bu tip bilimsel çalışmalar tür için orijinal değer taşıyor.

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Husus: Proje süresinin 1 yıl uzatılması, Veteriner Hekim Eda VAROL ONUR’ un projeye dahil edilmesi talep edilmiştir.

PDT Grup Kararı: Sunulan değişiklik önerileri uygun görülerek projenin devamı kararı alınmıştır.

DEVAM EDEN PROJELER / No: 4

Projenin Adı	Antalya Körfezi’nde Ticari Balık Türlerinin Yumurta ve Larva Verilerine Dayalı Üreme Dönemlerinin Belirlenmesi
Yürütücü Kuruluş	Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretim ve Eğitim Enstitüsü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Çukurova Üniversitesi, Su Ürünleri Fakültesi Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Deniz Bilimleri Enstitüsü Dokuz Eylül Ü., Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü İstanbul Ü., Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü
Proje Lideri	Cihan TOSLAK, Su Ürünleri Yük. Mühendisi, AKSAM
Projede Görevli Araştırmacı Sayısı	11

KATKI VE GÖRÜŞLER:

Proje tanıtım sunumunu Cihan TOSLAK 'ın katılmaması nedeniyle Dr. F. Banu YALIM yapmıştır.

Prof.Dr. Ali Cemal GÜCÜ (ODTÜ- Erdemli Deniz Bilimleri Enst.): Sunudaki 500 mikronluk çekimde kayıt edilen toplam ihtiyoplan sayısının 200 mikronlukta tespit edilen ile karışmış olabilir mi? Miktar olarak daha fazla olması gerekiyor. Yeniden gözden geçirilmeli. 200 mikronda daha fazla beklenir. Ya da bu durumun plankton torbasının taşmasından kaynaklanabileceğini kontrolü gerekiyor.

Dr. F. Banu YALIM (AKSAM-Cevap): Proje kapsamında gerekli kontrolleri yapılacaktır. Katınıza teşekkür ediyoruz.

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Husus: Yok

PDT Grup Kararı: Proje çalışmalarının devamına karar verilmiştir.

Tarih: 12.02.2020

**II. OTURUM, DEVAM EDEN PROJELER
SU ÜRÜNLERİ – BALIKÇILIK YÖNETİMİ PROGRAMI****DEVAM EDEN PROJELER / No: 5**

Projenin Adı	İç ve Batı Anadolu Bölgesi'ndeki Ticari Su Ürünleri Stoklarının İzlenmesi
Yürütücü Kuruluş	Eğirdir Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Proje Lideri	Rahmi UYSAL-Su Ürünleri Mühendisi
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	-
Projede Görevli Araştırmacı Sayısı	8

KATKI VE GÖRÜŞLER: yok.

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Husus: Yok

PDT Grup Kararı: Proje çalışmalarının devamına karar verilmiştir.

DEVAM EDEN PROJELER / No: 6

Projenin Adı	Türkiye'nin Güney Ege ve Akdeniz kıyılarındaki Akarsu ve Lagünlerde yayılış gösteren Avrupa Yılanbalığı popülasyonlarının incelenmesi
Yürütücü Kuruluş	Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretme ve Eğitim Enstitüsü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Akdeniz Üniversitesi, Bozok Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Deniz Bilimleri Fak. Isparta Uygulamalı Bilimler Ü., Su Ürünleri Fak. Eğirdir Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü
Proje Lideri	Dr. F. Banu YALIM Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretme ve Eğitim Enstitüsü
Projede görevli araştırmacı sayısı	16

KATKI VE GÖRÜŞLER:

Prof.Dr. Ali Cemal GÜCÜ (ODTÜ-Erdemli Deniz Bilimleri Enst.): Bu türle ilgili veriler GFCM kapsamında izleniyor. Proje verilerinin GFCM'ye gidip gitmediğini sordu.

Dr. F. Banu YALIM (Proje Lideri-cevap): Yılan balığına ilgili GFCM'e doğrudan raporlama yapılmıyor. Belki sunulan bilgilerin Balıkçılık Su Ürünleri Genel Müdürlüğü aracılığı ile gitmektedir.

Mehmet GÜNDOĞDU (Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü (BSGM): Genel Müdürlüğe Asi Nehri ile ilgili kiralama talepleri bulunmaktadır. Bu bağlamda değişiklik önerisi olarak Hatay bölgesinin projeden çıkartılmaması gerekmektedir.

Halime ERSOY (Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü): Bu çalışmanın tüm Ege Bölgesinde lagünlerde de yapılarak genişletilmesi gerekmektedir.

Dr. F. Banu YALIM (Proje Lideri-cevap): Bu proje süresi bir yıllık dönemde biz bu alanları çalışılmasında sıkıntı yaşıyoruz. BSGM' den talep gelmesi halinde bu bölgelerin yeni bir proje olarak çalışılabileceğini söyledi.

Prof.Dr. Sedat V. YERLİ (Hacettepe Ü., Fen Fak. Biyoloji Böl.): Yılan balığının avcılığının yapılarak ihracat yapılması konusu yeniden tartışılmalı. Stokların zenginleştirilmesi halinde ihracata açılmasını önerdi.

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Husus: Projenin ilk teklif edildiği dönemde sadece Dalaman ve çevresindeki yılan balığı popülasyonlarının incelemesine yönelik tasarlanan projemiz, ATK kararlarıyla çalışma alanı Akdeniz'e dökülen akarsuları da kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Çalışma sadece Muğla-Dalaman çevresinde belirlenen alanlar için iki yıl olarak planlanmasına rağmen yeni alanların eklenmesi iş gücünü/iş yükünü oldukça artırmıştır. Bu kapsamda, 2018 yılında Dalaman ve çevresi ile ilgili saha çalışmaları tamamlanmış, Antalya ili ve çevresi için 2019 yılında örnekleme çalışmalarının tamamlanması planlanırken örnekleme 2020 yılına sarkmış ve 2020 yılında Mersin Adana ve Hatay bölgesinde yılan balıklarının bulunduğu bazı önemli akarsular ve özellikle avcılık yapılan kaynaklar çalışmaların yapılması planlanmıştır.

Söz konusu projenin saha ve laboratuvar çalışmalarının sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için teklif edilen sürede Mersin, Adana ve Hatay'ın tamamlanması mümkün görülmemektedir. Bu kapsamda **projenin Mersin, Adana ve Hatay'ı içeren bölgenin projeden çıkarılması**, mevcut proje tamamlandıktan sonra bu bölgedeki üniversiteler ve tarım ve orman il/ilçe müdürlükleri işbirliği çerçevesinde önümüzdeki dönemlerde çalışılması, hem ekonomi, hem işgücü hem de elde edilecek veriler açısından daha verimli olacaktır.

Ayrıca, proje ilk teklif edildiği dönemde proje araştırmacısı olarak yer alan Doç.Dr. Özcan ÖZEN'in projeden çıkarılması talep edilmiştir.

PDT Grup Kararı: Sunulan değişiklik önerileri uygun görülerek projenin devamı kararı alınmıştır.

DEVAM EDEN PROJELER / No: 7

Projenin Adı	Sakarya ve Kızılırmak Havzaları Sülük Popülasyonlarının Büyüklüğü ve Avlanabilir Stok Miktarının Belirlenmesi
Yürütücü Kuruluş	Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü – Eğirdir
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Tarım ve Orman Bakanlığı, Samsun İl Müdürlüğü Isparta Uygulamalı Bilimler Ü., Eğirdir Su Ürünleri Fakültesi
Proje Lideri	Dr. Mustafa CEYLAN, Yük. Mühendis Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü – Eğirdir
Projede Görevli Araştırmacı Sayısı	9

KATKI VE GÖRÜŞLER:

Halime ERSOY (BSGM): Sultan Sazlığı'nın sülük avcılığı kapsamında kiraya verilip verilemeyeceğini sordu.Dr. Mustafa CEYLAN zaman yasalarına uyulması kaydıyla olabileceğini belirtti.

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Husus: Yok

PDT Grup Kararı: Proje çalışmalarının devamına karar verilmiştir.

DEVAM EDEN PROJELER / No: 8

Projenin Adı	Doğu Akdenizde Üreyen Mavi Yüzgeçli Atlantik Ton (<i>Thunnus thynnus</i>) Balıklarının Üreme ve Göç Davranışlarının Araştırılması
Yürütücü Kuruluş	Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretim ve Eğitim Enstitüsü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Çukurova Üniversitesi, Su Ürünleri Fakültesi Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Deniz Bilimleri Enstitüsü İstanbul Üniversitesi, Su Bilimleri Fakültesi Doğu Akdeniz Ü., Fen ve Edebiyat Fakültesi (KKTC) KKTC Girne Amerikan Ü., Denizcilik ve Ulaştırma Yüksekokulu
Proje Lideri	Cihan TOSLAK , Su Ürünleri Yük. Mühendisi, AKSAM
Projede Görevli Araştırmacı Sayısı	18

Proje tanıtım sunumunu Cihan TOSLAK 'ın katılmaması nedeniyle Dr. F. Banu YALIM yapmıştır.

KATKI VE GÖRÜŞLER: yok

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Husus: Yok

PDT Grup Kararı: Proje çalışmalarının devamına karar verilmiştir.

DEVAM EDEN PROJELER / No: 9

Projenin Adı	Tatlı Su Kefalinin (<i>Squalius cephalus</i> Linnaeus, 1758) Kültüre Almabilirliğinin Araştırılması
Yürütücü Kuruluş	Elazığ Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Fırat Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi
Proje Lideri	Dr. Seda İMERT AYDOĞDU, Su Ürünleri Mühendisi, Elazığ Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü
Projede Görevli Araştırmacı Sayısı	10

Dr. Seda İMERT AYDOĞDU yerine projenin sunusunu Ali Atilla USLU sunmuştur.

KATKI VE GÖRÜŞLER:

Hamza POLAT (SUMAE): Üreme dönemindeki büyük bireylerin adaptasyonunun zor olduğunu belirtti. Bundan dolayı biraz daha küçük bireylerin adaptasyonda daha faydalı olacağını belirtti.

Doç.Dr. Tülin ASLAN (Muğla Sıtkı Koçman Ü., Su Ürünleri Fak.): Anaç balıklar olta veya elektro şok cihazıyla yakalanırsa daha az stres ve daha az fiziki zedelenmelere maruz kalacaklarını belirtti.

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Husus: Projenin arazi ve üretim çalışmaları için Su Ürünleri Mühendisi Fırat AYDIN'ın projeye dahil edilmesi talep edilmektedir.

PDT Grup Kararı: Sunulan değişiklik önerileri uygun görülerek projenin devamı kararı alınmıştır.

Başkan

Raportör

Raportör

Doç.Dr. Meral APAYDIN YAĞCI

Mustafa ERGÜN

Mehmet PAZAR

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
TARIMSAL ARAŞTIRMALAR VE POLİTİKALAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
SU ÜRÜNLERİ ARAŞTIRMALARI PROJE DEĞERLENDİRME TOPLANTISI

Tarih: 12.02.2020

III. OTURUM: BİLGİ AMAÇLI SUNULAN PROJELER
SU ÜRÜNLERİ – BAKANLIK AR-GE DESTEĞİ PROJELER

BİLGİ AMAÇLI SUNULAN PROJELER / No: 1

Projenin Adı	Batı Karadeniz, Kuzey Ege ve Susurluk Havzaları Balık Gen Kaynakları
Yürütücü Kuruluş	Hacettepe Üniversitesi, Fen Fakültesi, Biyoloji Bölümü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	
Proje Liderinin Adı Soyadı, Unvanı	Prof.Dr. Sedat Vahdet YERLİ Hacettepe Üniversitesi, Fen Fakültesi, Biyoloji Bölümü
Projede görevli araştırmacı sayısı	4
Projenin ait olduğu AFA	Bakanlık Ar-Ge Desteği

BİLGİ AMAÇLI SUNULAN PROJELER / No: 2

Projenin Adı	Lesepsiyen Türlerin Etkisindeki Akdeniz’de Ekosistem Yaklaşımlı Balıkçılık Yönetimi
Yürütücü Kuruluş	İskenderun Teknik Üniversitesi, Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	
Proje Liderinin Adı Soyadı, Unvanı	Prof.Dr. Cemal TURAN İskenderun Teknik Üniversitesi, Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi
Projede görevli araştırmacı sayısı	7
Projenin ait olduğu AFA	Bakanlık Ar-Ge Desteği

BİLGİ AMAÇLI SUNULAN PROJELER / No: 3

Projenin Adı	Tıbbi Sülük Üretimi Ve Sülükten Anti-Aging Ürün Elde Edilmesi
Yürütücü Kuruluş	Cansuyu Tıbbi Sülük Üretim Ltd.
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Fırat Üniversitesi, Su Ürünleri Fakültesi Elazığ Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü Kayseri İl Tarım Ve Orman Müdürlüğü
Proje Lideri	Prof.Dr. Naim SAĞLAM Fırat Üniversitesi, Su Ürünleri Fakültesi
Projede görevli araştırmacı sayısı	14
Projenin ait olduğu AFA	Bakanlık Ar-Ge Desteği

Tarih: 12.02.2020
IV. OTURUM, DEVAM EDEN PROJELER
SU ÜRÜNLERİ – BALIKÇILIK YÖNETİMİ PROGRAMI

DEVAM EDEN PROJELER / No: 10

Projenin Adı	Denizlerde Potansiyel Su Ürünleri Yetiştiricilik Alanlarının Belirlenmesi
Yürütücü Kuruluş	Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü (Karadeniz) Akdeniz Su Ürünleri Araştırma, Üretim ve Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü (Akdeniz-Ege)
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	---
Proje Lideri	Recep PARLAK Yüksek Mühendis, Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü Dr.M.Ali Turan KOÇER Yüksek Mühendis Akdeniz Su Ürünleri Araştırma, Üretim ve Eğitim Enstitüsü
Projede Görevli Araştırmacı Sayısı	13 + 5

Proje sunumunu Recep PARLAK' ın yerine Dr. Ercan KÜÇÜK sunmuştur.

KATKI VE GÖRÜŞLER:

Prof.Dr. Murat YİĞİT (Çanakkale Onsekiz Mart Ü.): Denizlerde potansiyel su ürünleri yetiştiricilik alanlarının belirlenmiş olmasına rağmen yetiştiricilik yapacak olan firmalarının karşılaştıkları sorunlarda muhattap bulunamıyor. Bu konuda Tarım ve Orman Bakanlığının daha aktif çalışması gerekmektedir. Mıdye yetiştiricilik alanlarının bir an önce belirlenmesi gereklidir.

Nadir USLU (Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü): Su ürünleri yetiştiricilik alanlarının yetiştiriciler tarafından aktif olarak kullanılıyor olması, çevre hassasiyeti olan sivil toplum kuruluşlarının sosyal medyada etkin olmaları sebebiyle sürekli olarak kamuoyunda gündemde tutulmaktadır. Üniversitelerden öğretim üyeleri konuyla ilgili bilimsel çalışmalarla sektöre yardımcı olmaları gerekmektedir.

Prof.Dr. Murat YİĞİT (Çanakkale Onsekiz Mart Ü.): Kültür ve Turizm Bakanlığı yatırım giderlerinin ve yıllık turizm gelirlerinin karşılaştırılması tüm harcamalar dikkate alınarak yapılıyor. Su ürünleri yatırım giderleri ve üretim gelirlerinde yan sektörler, taşımacılık vb. istihdam ve ekonomik büyüklüğü dikkate alınmalı, bu şekilde kıyaslandığı zaman net kar oranlarının çıkacağı için sektörün önemi anlaşılacaktır.

Prof.Dr. Cemal TURAN (İskenderun Teknik Ü., Deniz Bilimleri ve Tekn. Fak.): Samandağı bölgesi önümüzdeki dönemde koruma alanı olarak belirlenecek, bu nedenle buradaki sahalar yetiştiricilik için uygun olmayacaktır. bu bölgenin köpekbalığı, deniz kaplumbağası vb. canlıların yaşam bölgesi olduğu için dalış bölgesi olarak önemli.

Prof.Dr. Deniz COBAN (Adnan Menderes Ü.): Yetiştiricilik alanları konusunda Bakanlıklar arasında koordinasyon sağlanarak çalışmaların devam ettirilmesi gerekmektedir.

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Husus: Yok

PDT Grup Kararı: Proje çalışmalarının devamına karar verilmiştir.

DEVAM EDEN PROJELER / No: 11

Projenin Adı	Avrupa Yılan Balığının (<i>Anguilla anguilla</i> L. 1758). Kontrollü Şartlarda Üretim İmkânlarının Araştırılması
Yürütücü Kuruluş	Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretim ve Eğitim Enstitüsü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Aksaray Üniversitesi, Eski Meslek Yüksek Okulu
Proje Lideri	Süleyman ÖZTÜRK, Su Ürünleri Yüksek Mühendisi Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretim ve Eğitim Enstitüsü
Projede Görevli Araştırmacı Sayısı	10 kişi

KATKI VE GÖRÜŞLER:

Prof.Dr. Cemal TURAN (İskenderun Teknik Ü., Deniz Bilimleri ve Tekn. Fak.): Japonyada üretilen türün hangi tür olduğunu sordu, larvaların beslenmesi için doğal ortamdaki gibi anaçları ölülerinin su içinde bırakılması, larva besleme için çözüm olabilir.

Prof.Dr.Murat YİĞİT (Çanakkale Onsekiz Mart Ü., Deniz Bilimleri ve Tekn. Fak.): Japonyada yapılan üretimin doğadan elver toplama şeklinde yapılarak yetiştirmeye alınmaktadır, yavru üretimi tam anlamıyla başarı sağlanamadı. Ayrıca dişilerde ovulasyon oranının arttırılmasında beslenmenin önemli olduğunu ifade etti.

Hamza POLAT (SUMAE): Larval dönemde 6. günde görülen ölümlerin sebebi nedir.

Süleyman ÖZTÜRK (Proje Lideri-cevap): O aşamaya henüz gelemediklerini, belirtti. Larva ölümleri beslenmeden kaynaklanmadı, larvaların ağız açıklığının 12. günde gerçekleşmekte. Ölüm sebebi tam olarak bilinmiyor. Önümüzdeki yıl bu aşamalara geldiğimizde jelatinli algler kullanarak besleme yapılması planlanıyor.

Prof.Dr.Cemal TURAN (İskenderun Teknik Ü., Deniz Bilimleri ve Tekn. Fak.): Üreme zamanı similasyonu yapılabilirse larvaların beslenmesi aşamasında yardımcı olacağını ifade etti.

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Husus: Proje 2020 yılsonunda tamamlanacaktır. Bundan sonraki çalışmaların özellikle larva gelişimi üzerinde olması ve güdümlü proje olarak devam etmesini talep edilmektedir. Ancak bu iş için yeterli hormon temin edilmesi için bütçe desteği sağlanmalıdır.

PDT Grup Kararı: Sunulan değişiklik önerileri uygun görülerek projenin devamı kararı alınmıştır.

DEVAM EDEN PROJELER / No: 12

Projenin Adı	Gökkuşuğu Alabalığı (<i>Oncorhynchus mykiss</i>) Yetiştiriciliğinde Kriyopreserve Edilmiş Spermin Kullanım (Sunı Tohumlama) Başarısının Belirlenmesi
Yürütücü Kuruluş	Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Özel Sektör alabalık işletmeleri
Proje Lideri	Atife Tuba BEKEN, Yük. Mühendis, Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Projede Görevli Araştırmacı Sayısı	10

KATKI VE GÖRÜŞLER:

Dr. Ali AYAR (TAGEM - Daire Başkanı): Kullandığınız ekstenderlere göre motilite oranı var mı?

Atife Tuba BEKEN (SUMAE, Proje Lideri-Cevap): Her ekstender için hareketlilik incelendi. Grafik olarak değerler üzerinde değişim var.

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Husus: Proje çalışmalarının tamamlanabilmesi için 1 yıl uzatılması talep edilmektedir.

PDT Grup Kararı: Sunulan değişiklik önerileri uygun görülerek projenin devamı kararı alınmıştır.

DEVAM EDEN PROJELER / No: 13

Projenin Adı	Tatlı Su Kefalinin (<i>Squalius cephalus</i> Linnaeus, 1758) Kültüre Alınabilirliğinin Araştırılması
Yürütücü Kuruluş	Elazığ Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Fırat Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi
Proje Lideri	Dr. Seda İMERT AYDOĞDU, Su Ürünleri Mühendisi, Elazığ Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü
Projede Görevli Araştırmacı Sayısı	10

projesin sunusunu Dr. Seda İMERT AYDOĞDU yerine Ali Atilla USLU yapmıştır.

KATKI VE GÖRÜŞLER:

Hamza POLAT (SUMAE): Kefal türlerinde üreme dönemindeki büyük bireylerin adaptasyonunun zor olmakta. Bundan dolayı biraz daha küçük bireylerin adaptasyonda daha faydalı olacaktır. Damızlık stok için önceden küçük bireyler yeme alıştırmalı. Üreme döneminde stres faktörü ve pullu balıkların genel problemi olmaktadır.

Doç.Dr. Tülin ASLAN (Muğla Sıtkı Koçman Ü., Su Ürünleri Fak.): Anaç balıklar olta veya elektro çok cihazıyla yakalanırsa daha az stres ve daha az fiziki zedelenmelere maruz kalacaklardır.

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Husus: Projenin arazi ve üretim çalışmaları için Su Ürünleri Mühendisi Fırat AYDIN'ın projeye dahil edilmesi talep edilmektedir.

PDT Grup Kararı: Sunulan değişiklik önerileri uygun görülerek projenin devamı kararı alınmıştır.

DEVAM EDEN PROJELER / No: 14

Projenin Adı	Siraz Balığı (<i>Capoeta umbla</i>)'nın Balıklandırma Amacıyla Üretim Olanaklarının Araştırılması
Yürütücü Kuruluş	Elazığ Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Munzur Üniversitesi, Trabzon Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü, Akdeniz Su Ürünleri Araştırma, Üretim ve Eğitim Enstitüsü
Proje Lideri	Abduselam GÜN, Su Ürünleri Yüksek Mühendisi Elazığ Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü
Projede Görevli Araştırmacı Sayısı	12

KATKI VE GÖRÜŞLER:

Doç.Dr. Tülin ASLAN (Muğla Sıtkı Koçman Ü., Su Ürünleri Fak.): Balık gurup senkronize üreme yapan balık türü olduğu için yumurta almak zor olduğunu ifade etti, bunun için balık davranışlarının incelenerek biyoeolojik özellikler iyi bilinmelidir.

Prof.Dr. Muhammed ATAMANALP (Atatürk Ü., Su Ürünleri Fak.): Stres hassasiyeti çok yüksek bir tür olduğu için önce anestezi uygulanması akabinde hormon uygulaması yapılmasını önerdi. Anestezi madde olarak karanfil yağı kullanılmasını belirtti.

Prof.Dr. Serap SALER (Fırat Ü., Su Ürünleri Fak.): Projenin başarıya ulaşması halinde balıklandırma çalışmalarında çok önemli bir tür olacağını belirtti. Bu tür için toprak havuz kullanılmasının daha faydalı olacaktır.

Doç.Dr. Mahir KANYILMAZ (BSGM-Daire Başkanı): Mansaptaki durum simüle edilerek sperm ve yumurta kalitesini nelerin etki ettiğinin belirlenebilecektir. Bu konuda çalışma yürütülebilir.

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Husus: Yok

PDT Grup Kararı: Proje çalışmalarının devamına karar verilmiştir.

Başkan

Raportör

Raportör

Dr. F. Banu YALIM

Mustafa ERGÜN

Mehmet PAZAR

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
TARIMSAL ARAŞTIRMALAR VE POLİTİKALAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
SU ÜRÜNLERİ ARAŞTIRMALARI PROJE DEĞERLENDİRME TOPLANTISI

Tarih: 13.02.2020

I. OTURUM: DEVAM EDEN PROJELER

SU ÜRÜNLERİ – SU ÜRÜNLERİ ISLAH ve YETİŞTİRİCİLİĞİ PROGRAMI

DEVAM EDEN PROJELER / No: 14

Projenin Adı	Mersin Balıklarında Yetiştiricilik Tekniklerinin Geliştirilmesi
Yürütücü Kuruluş	Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Özel sektör
Proje Lideri	Tuna ÖZCELEP, Yüksek Mühendis, Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Projede Görevli Araştırmacı Sayısı	8

KATKI VE GÖRÜŞLER:

Nadir USLU (BSGM): 2011 yılında FAO ile mersin balıklandırması yapıldı. İstenilen seviyede olmadı. Denize bırakılan markalı balıklarla ilgili bir geri dönüş oldu mu?

Tuna ÖZCELEP (Proje Lideri-Cevap): 2013 yılına kadar çok nadir bildirim oldu. 2013 yılından sonra bildirim olmadı.

Grup Toplantısında Alınması Gereken Husus: Projeye veteriner sağlık teknisyeni Özcan KAYGUSUZ 'un dâhil edilmesi. İşbirliği yapılan kuruluşlardan Aksu Mah. Sürmene/TRABZON adresinde bulunan Kevser Alabalık Çiftliğinin projeden çıkarılması ve Çamlıhemşin/RİZE adresinde bulunan İsina Alabalık, Erenler Mah. Araklı/TRABZON adresinde bulunan Alioğlu Alabalık ve Gürpınar Mah. Of/TRABZON adresinde bulunan Gürpınar Alabalık Çiftliklerinin projeye dâhil edilmesi talep edilmektedir.

PDT Grup Kararı: Sunulan değişiklik önerileri uygun görülerek projenin devamı kararı alınmıştır.

DEVAM EDEN PROJELER / No: 15

Projenin Adı	Sibirya Mersin Balığının (<i>Acipenser baerii</i>, Brandt 1869) Farklı Sistemlerde Yetiştiricilik Potansiyelinin Araştırılması
Yürütücü Kuruluş	Elazığ Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü Çukurova Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi Kılıç Holding (Bafa Su Ürünleri Yavru Üretim Merkezi)
Proje Lideri	Gürel Nedim ÖRNEKÇİ, Su Ürünleri Yüksek Mühendisi, Elazığ Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Projede görevli araştırmacı sayısı	12

KATKI VE GÖRÜŞLER:

Prof.Dr. Murat YİĞİT (Çanakkale Onsekiz Mart Ü., Deniz Bilimleri ve Tekn. Fak.): SUMAE'nin mersin balığı projesinde olduğu gibi heyecan verici. Kalkan balığının yerine düşünülen bir türdü. Burada isim verdiğiniz üzere Kılıç tesisleri materyal temini noktasında sizlere herhangi bir katkıda bulundu mu?

Gürel Nedim ÖRNEKÇİ (Proje Lideri-Cevap): 2019 yılında Kılıç Holding materyal temininde bulunacağını vaad etti fakat bu sözlerini 2020 Mayıs ayında tutacaklarını söylediler.

Doc.Dr. Tülin ARSLAN (Muğla Sıtkı Koçman Ü., Su Ürünleri Fak.): Avrupa ve Rusya'da kültüre alınmış bir türdür. Peki ülkemizde olan türler yerine niçin bu tür seçilmiştir? Sibirya Mersini yerine kendi sularımızda bulunan doğal türlerden Sivriburun Mersin Balığı bizim için alternatif bir tür olabilir.

Gürel Nedim ÖRNEKÇİ (Proje Lideri-Cevap): En erken olgunlaşan dünyanın heryerinde bulunan ekonomik bir tür.

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Husus: Sibirya mersin balığı döllenmiş yumurtalarını yurtdışından tedarik edecek olan Kılıç Holding (Bafa Su Ürünleri Yavru Üretim Merkezi Sanayi Ticaret A.Ş.) ile çeşitli kez yapmış olduğumuz telefon görüşmelerinde yumurtaları getireceklerini beyan etmelerine karşın halen döllenmiş yumurtaları getirememişlerdir. Sibirya mersin balığı döllenmiş yumurtalarını getirecek firmanın 2020 yılı içerisinde döllenmiş yumurtaları getiremeyeceğini beyan etmesi takdirde döllenmiş Sibirya mersin balığı yumurtalarını kurum bütçesinden getirilmesi talep edilmektedir.
Tayin sebebiyle enstitüden ayrılan Mustafa BALCI'nın projeden çıkarılması talep edilmektedir.

PDT Grup Kararı: Sunulan değişiklik önerileri uygun görülerek projenin devamı kararı alınmıştır.

DEVAM EDEN PROJELER / No: 16

Projenin Adı	Sarıağız (<i>Argyrosomus regius</i>, Asso, 1801) larvalarının bazı yetiştiricilik koşullarının belirlenmesi
Yürütücü Kuruluş	Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretim ve Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi
Proje Lideri	Adem KURTOĞLU (Mühendis) Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretim ve Eğitim Enstitüsü
Projede Görevli Araştırmacı Sayısı	17

KATKI VE GÖRÜŞLER:

Prof.Dr. Murat YİĞİT (Çanakkale Onsekiz Mart Ü., Deniz Bilimleri ve Tekn. Fak.): Aktivite testinde merak ettiğim bir şey var. Bunun yerine dayanıklılık testi demek daha iyi olmaz mı? Havaya maruz bırakmak konusunda suyun içerisindeyken mi hava verip dayanıklılık ölçtünüz?

Adem KURTOĞLU (Proje Lideri-Cevap): 1lt suyun içine belirli ölçülerde su içerisinde yoğun havalandırma yapıldı.

Prof.Dr. Deniz ÇOBAN (Adnan Menderes Ü., Ziraat Fak.): Aldığımız 1 lt suyun içerisinde farklı yem denemeleri kullandınız mı? Yeşil su tekniğini 12 saat yapmışsınız 24 saat olmalıydı. Neye göre yaptınız?

Adem KURTOĞLU (Proje Lideri-Cevap): Aktivite testinde yem yoktu. Yemsiz suyun içinde yaptık. Haklısınız 24 saat olmalıydı.

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Husus: yok

PDT Grup Kararı: Proje çalışmalarının devamına karar verilmiştir.

DEVAM EDEN PROJELER / No: 17

Projenin Adı	Akuaponik Sistemde Leonardit ve Leonardit Kaynaklı Humik Asit Kullanımının Balık ve Sebze Üzerine Etkisi
Yürütücü Kuruluş	Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretim ve Eğitim Enstitüsü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırmalar Enstitüsü Müdürlüğü
Proje Lideri	Ramazan UYSAL, Kimyager, Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretim ve Eğitim Enstitüsü
Projede Görevli Araştırmacı Sayısı	8

KATKI VE GÖRÜŞLER: Yok

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Hususlar: Proje Lideri Kimyager Hatice ORUÇ'un kurumdan ayrılması nedeniyle proje ekibinden Kimyager Ramazan UYSAL'ın proje lideri olması, Kimyager Hatice ORUÇ'un proje çalışanı olarak proje ekibinde kalması, Proje süresinin 1 yıl uzatılması talep edilmektedir.

PDT Grup Kararı: Sunulan değişiklik önerileri uygun görülerek projenin devamı kararı alınmıştır.

DEVAM EDEN PROJELER / No: 18

Projenin Adı	Alabalık Yetiştiriciliği Yapan Havuz İşletmelerinin Çevresel Etkisi
Proje Koordinatörünün Adı Soyadı, Unvanı ve Enstitüsü	Dr. Cafer BULUT Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - Eğirdir
Proje Lideri	Dr. Cafer BULUT (Denizli ve Isparta Bölgesi) Eğirdir Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü Timur DEMİR (Malatya Bölgesi, sorumlusu) Elazığ Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Yürütücü Kuruluş	Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü – Eğirdir
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Isparta ve Denizli Tarım İl ve Orman Müdürlüğü Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretim ve Eğitim Enstitüsü Çameli Alabalık Yetiştiricileri Üretici Birliği Tunceli Munzur Üniversitesi
Projede Görevli Araştırmacı Sayısı	12 (Eğirdir Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü)
Projede Görevli Araştırmacı Sayısı	9 (Elazığ Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü)

KATKI VE GÖRÜŞLER:

İlberge Aslıhan OKUMUŞ: Yetiştiricilik çiftliklerini arıtma ve çevreye olan etkisiyle ilgili sonuçları paylaşacak mısınız?

Bayram DAVARCI (Bursa Gıda Yem Kontrol Merkez Araştırma Enstitüsü): Buradaki ağır metaller balıkların alamadığı yemin ortamı kirletmesi ve ağır metallerden kaynaklanabilir. Yemlerde iz element kaynaklı ağır metallerde var. Minerallerden gelen piremiksler söz konusu. Benim nazımca görüşüm ağır metallerde bakılması yönündedir.

Nadir USLU (BSGM): Yönetmelikte çiftlikten çıkan sular endüstriyel atık su kapsamına alınıyor ve su tahlilleri isteniyor. Bu durum çiftçiye ekonomik yük getiriyor. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na itirazlarımız oldu sonuç alınmadı. Bu proje sonuçları dikkate alınarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığımıza gidilirse sonuç alınabilir.

Sakir ÇINAR (SAREM-Enstitü Müdürü): Alabalık yemlerinde ağır metal varsa ve ortamda kirletiyorsa balığın bünyesine giren ağır metaller bizi ne kadar etkiler? Bu büyük bir ithamdır. Bu konuyla ilgili veriler paylaşırsa bizde başka bir projede alabalık yemlerini araştırma konusu yapabiliriz.

Prof.Dr. Murat YİĞİT (Çanakkale Onsekiz Mart Ü., Deniz Bilimleri ve Tekn. Fak.): Balık yemini oluşturan balık yağı ve balık unundan gelen metal içeriği her zaman olabilir. Bundan ne kadar etkilendiği önemlidir. Ayrıca ağlarda kullanılan antifouling boyalarda bile ağır metal var. Bunlara tutunan midye gibi canlılarda bile çıkıyor. Ancak bunun insanlardaki etki limiti nedir? Ağır metali midyeyi ne kadar tüketeceğiz ki insanlar risk altında olsun. Dolayısıyla suya karışan yemlerdeki ağır metal riski de çok azdır.

Bayram DAVARCI (Bursa Gıda Yem Kontrol Merkez Araştırma Enstitüsü): Yönetmelikte ağır metallerin sınır değerleri var. Risk açısından çalışılması gerektiğini düşünüyorum Ayrıca Çevre Bakanlığının bu konuda isteği var.

Dr. Cafer BULUT (Proje Lideri-Cevap): Doktora çalışmamı ağır metal konusunda yaptım. Önemli olan ağır metaller; Hg, Pb, Cd, Co dir. Sizi saygıyla karşılıyorum ancak Fe, Cu gibi metalleri koymadım zaten bunlar insan bünyesinde bulunan metaller.

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Husus: Projenin bakteriyel alabalık hastalıklarının teşhisi" iş paketinde yer alan bakteriyolojik testler iş paketinde yer alan fenotipik ve biyokimyasal identifikasyon testleri, DNA izolasyonu ve saflık kontrolü, bakterilerin moleküler identifikasyonu, antibiyotik duyarlılığı çalışmalarının çalışma esnasında bölgede yapılan incelemede yeterince hastalıklı örnek olmaması ve projede görevli arkadaşların tayinlerinin çıkması nedeniyle, "Balık Hastalıkları Ve İşletmelerin Yapısal Durumlarının Belirlenmesi" iş paketinin, iptal edilmesi talep edilmektedir.

Ziraat Mühendisi Gürkan KOÇER ve Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Biyoloji Bölümü'nden Doç.Dr. Nurhayat DALKIRAN'ın proje yürütücüsü olarak dahil edilmesini talep edilmiştir.

Proje Elazığ Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü personeli Laborant Betül KARADAŞ'ın enstitüden tayin olması nedeniyle projeden çıkarılması talep edilmektedir.

PDT Grup Kararı: Sunulan değişiklik önerileri uygun görülerek projenin devamı kararı alınmıştır.

Tarih: 13.02.2020

**II. OTURUM: DEVAM EDEN PROJELER
SU ÜRÜNLERİ – SU ÜRÜNLERİ GENETİK KAYNAKLARI PROGRAMI**

DEVAM EDEN PROJELER / No: 19

Projenin Adı	Moleküler Markör Destekli Soğukta Hızlı Büyüyen Pullu Sazan (<i>Cyprinus carpio</i>) Islahı
Yürütücü Kuruluş	Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretme ve Eğitim Enstitüsü (AKSAM)
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Research Enstitute for Fisheries and Aquaculture (HAKI), Akdeniz Üniversitesi, ELSAM
Proje Lideri	Ş. Serap YILMAZ, Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretme ve Eğitim Enstitüsü
Projede Görevli Araştırmacı Sayısı	19

KATKI VE GÖRÜŞLER:

Prof.Dr. Cemal TURAN (İskenderun Teknik Ü., Deniz Bilimleri ve Tekn. Fak.): Anaç temininde neden Aktaş ve diğer gölleri seçtiniz? Kriteriniz nedir?

Ş. Serap YILMAZ (Proje Lideri-Cevap): Soğuk ve hızlı büyüyen türler bu lokasyonlarda olduğu için seçtik.

Prof.Dr. Cemal TURAN (İskenderun Teknik Ü., Deniz Bilimleri ve Tekn. Fak.): Aktaş Gölü'nde DSi'nin sonradan yapay oluşturduğu popülasyonlar var. Daha doğal popülasyonlar seçilmeli, daha güzel aleller bulabilirsiniz.

Ş. Serap YILMAZ (Proje Lideri-Cevap): İleriki çalışmalarda düşünülebilir.

Prof.Dr. Naim SAĞLAM (Fırat Ü., Su Ürünleri Fak.): İki Göl birbirine yakın olduğu için pek verimli değil. Aktaş daha uzak oraya yönelinmeli.

Doç.Dr. Tülin ARSLAN (Sıtkı Koçman Ü., Su Ürünleri Fak.): Belirteç destekli ıslah demişsiniz. Bu seçilen lokuslar uygun mudur? Onların soğukla bağlantılı olduğu belli midir? Polimorfizm çalışıyorsunuz Islah nasıl yapacaksınız? 15°C soğuk tolerans için uygun mu?

Ş. Serap YILMAZ (Proje Lideri-Cevap): Soğukla bağlantılı olup olmadığı belli değil. 15-16°C de sazan yem almıyor.

Doç.Dr. İlhan AYDIN (TAGEM Genel Müdür Yard.): Proje belli bir noktaya geldi güçlü bir ekip var. Bu söylenenlere göre acaba çok ciddi bir hata mı var? Yoksa projenin yeterince anlatılamaması mı söz konusu? Anladığım kadarıyla melezleme yaptınız. Melezleme çeşitliliği arttırmak amaçlıdır ve çok zordur. Gözle görülebilen marka takılmalı.

Prof.Dr. Kemal KARADAĞ (Akdeniz Ü., Su Ürünleri Fak.) : Cemal Hocama katılıyorum balıklandırma olabilir ama genetik varyasyon çok yüksek ve devam ediyor ve bu bir avantajdır. Tülin Hocaya cevap olarak; belirlenen 32 tane lokus soğukla alakası literatürde taranıp bulunan lokuslar zaten. Projeyi hioptez olarak yaptık. Soğukta hala büyümeyi devam ettirecek markerlar bulabilmek amacımız.

Prof.Dr. Cemal TURAN (İskenderun Teknik Ü., Deniz Bilimleri ve Tekn. Fak.): Confidence limitleri % kaç? En doğru teknik gen ekspresyonu ile DNA'lar seçilip soğuğa maruz bırakılıp, çoğaltılıp sekansları yapıp sonraki genler çıkartılabilir.

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Husus: Yok

PDT Grup Kararı: Proje çalışmalarının devamına karar verilmiştir.

DEVAM EDEN PROJELER / No: 20

Projenin Adı	Su Ürünleri Genetik Veri Tabanı Oluşturulması
Yürütücü Kuruluş	Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü-TRABZON
İş Birliği Yapılan Kuruluşlar	Akdeniz Su Ürünleri Araştırma, Üretme Ve Eğitim Enstitüsü Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü-EGİRDİR Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü-ELAZIĞ Koyunculuk Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü-BANDIRMA

Proje Liderinin Adı Soyadı, Unvanı Enstitüsü	Şirin FİRİDİN, Uzman Biyolog Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü TRABZON
Projede görevli araştırmacı sayısı	46

KATKI VE GÖRÜŞLER:

Prof.Dr. Naim SAĞLAM (Fırat Ü., Su Ürünleri Fak.): Çok önemli bir proje. Ulusal su ürünleri gen bankasına katkı için proje kapsamında üniversitelere manüeller yayılarak katalog numarası alınmalı. Bizlere de ulaştırılmalı. Dijital DNA dizileri kaynak sayılır mı? Projeye sevak destek veriniz.

Şirin FİRİDİN (Proje Lideri-Cevap): Evet tür çeşitliliği zengin olan ülkeler hukuki zorluklar olduğundan dolayı veri aktarımına katkıda bulunmuyorlar.

Prof.Dr. Cemal TURAN (İskenderun Teknik Ü., Deniz Bilimleri ve Tekn. Fak.): Emeği geçenlere teşekkür ederim, İlhan Bey'in büyük emeği var. Bazı invasive türlerde tanımlama sorunları oluyor, bu invasive türlerin bazılarının ekonomik değeri olduğu için genetik tanımlanmaya ihtiyacı vardır.

Şirin FİRİDİN (Proje Lideri-Cevap): Veri tabanımızı 3 farklı çeşit yaptık. İnvazive türlere öncelik verilebilir.

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Husus: SUMAE ekibine Yük.Müh. Melike ALEMDAĞ'ın , Hakan EREN, Gürkan KOÇER, Mehmet PAZAR'ın eklenmeleri; Soner SAVAŞER, Dr. Ramazan KÜÇÜKKARA, Ahmet Turan SAN, Mustafa BALCI, Mehmet ÇATALKAYA'nın projeden çıkartılmaları talep edilmektedir.

Proje saha örneklemelerinde işbirliği sağlanması ve proje ekibinin eğitimleri amacıyla Hacettepe Ü., Biyoloji Bölümü Öğretim üyesi Prof.Dr.Sedat YERLİ, Dr. Fahrettin MANGIRT, ve çalışma ekibinin projeye dahil edilmesi talep edilmiştir.

PDT Grup Kararı: Sunulan değişiklik önerileri uygun görülerek projenin devamı kararı alınmıştır.

DEVAM EDEN PROJELER / No: 21

Projenin Adı	Balıklandırma Yapılan Kaynaklarda Sazan Popülasyonlarının Genetik Çeşitliliğinin Belirlenmesi
Yürütücü Kuruluş	Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretim ve Eğitim Enstitüsü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Trabzon Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü Karadeniz Teknik Üniversitesi – Deniz Bilimleri Fakültesi Ankara Üniversitesi – Su Ürünleri Fakültesi
Proje Lideri	Meryem Cansu YEŞİLTAS, Yüksek Mühendisi, Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretim ve Eğitim Enstitüsü
Projede Görevli Araştırmacı Sayısı	13

KATKI VE GÖRÜŞLER:

Prof.Dr. Naim SAĞLAM (Fırat Ü., Su Ürünleri Fak.): Esas olan DNA dizi analizi olmalı. Gen bölgeleri hangisi olacak? Morfolojik çalışmaları da bu çalışmaya katabilirsiniz.

M.Cansu YEŞİLTAS (Proje Lideri-Cevap): Bu konuda çalışmalarımız devam ediyor.

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Husus

1. Proje kapsamında yapılan çalışmalarda seçilen bazı kaynakların mevsim koşullarına bağlı olarak kuruması, ayrıca bazı kaynakların resmi verilerde belirtilen miktarların dışında balıklandırılmış veya hiç balıklandırılmamış olması nedeniyle bu kaynakların elimizdeki balıklandırma verilerine dayanarak projede kaynak seçim özelliklerine yakın olan tablo 1 de belirtilen kaynaklar ile değiştirilmesi ve yine tabloda belirtilen kaynakların çıkartılıp yerine yakın özellikte başka kaynak eklenmesi talep edilmektedir.

2. Projemiz Türkiye'nin iç su kaynaklarının büyük bir kısmını ve balıkçılık faaliyetleri için büyük öneme sahip olan gölleri kapsamaktadır. Elimizdeki önemli iç su kaynakları verilerimizin sekans analizlerinin projeye eklenerek yapılmasının, projenin çözüm odaklı sonuçların elde edilmesi açısından önemli olduğunu düşünülmektedir. Projenin Metod çalışmalarına sekans analizlerinin eklenmesi talep edilmektedir. Sekans analizi ile DNA dizi analizi, Filogenetik analizler, Nükleotid kompozisyon, Genetik uzaklık, İstatistik analizler ve Evrimsel ilişki analizlerinin yapılması planlanmaktadır.

3. 2019 mali yılını kapsayan tasarruf tedbirleri sebebiyle gidilen bütçe kısıtlamalarından dolayı gerekli sarf malzeme temin edilemediğinden proje çalışmalarında meydana gelen aksaklıklar ve projede ön görülen materyal metot değişikliğinin laboratuvar çalışmalarını artırması sebebiyle projenin 1 yıl uzatılması talep edilmektedir.

Tablo 1:

İl	Projedeki Kaynak	Değişen Kaynaklar
Afyon	Eber Gölü	Karamık Gölü
Bingöl	Sarıççek Gölü	Gülbahar Göleti
Burdur	Karamanlı Gölü	Uylupınar Gölü
Şanlıurfa	Payamlı Gölü	Yeleden Göleti
Diyarbakır	Kavaklı Gölü	Devegeçiti Barajı
Ankara	Karagöl	İrfanlı Baraj Gölü
İzmir	Parlak Gölü	Belevi Göleti
Adıyaman	Kâhta Gölü	Atatürk Barajı
Muğla	Köyceğiz Gölü	Ula Göleti
Kahramanmaraş	Düzbağ Gölü	Kızlımiş Göleti
Eskişehir	Mülk Göleti	Yukarı Kartal Göleti
Adana	Atatürk Sulama Göleti	Çamlıca Göleti
İl	Eklenecik Kaynaklar	Çıkarılacak Kaynaklar
Balıkesir	-	İvrindi Gölü
Yozgat	-	Alçalıklı Göleti
Amasya	-	Yolpınar Gölü
Edirne	-	Ahigöl
Antalya	-	Avlan Gölü
Manisa	-	Alaşehir Gölü
Ardahan	Aktaş Gölü	-
İstanbul	Durusu Gölü	-
Kocaeli	Denizli Göleti	-
Samsun	Balık Gölleri	-
Bolu	Yeşilvadi Göleti	-
Karaman	-	Gezende Baraj Gölü
Erzurum	-	Ormanlı Göleti

PDT Grup Kararı: Sunulan değişiklik önerileri uygun görülerek projenin devamı kararı alınmıştır.

Tarih: 13.02.2020

**III. OTURUM: DEVAM EDEN PROJELER
SU ÜRÜNLERİ – KAYNAK YÖNETİMİ VE ÇEVRE PROGRAMI**

DEVAM EDEN PROJELER / No: 22

Projenin Adı	Samsun-Hopa Arası Infralittoral Zonda Bentik Ekolojik Kalitenin İzlenmesi
Yürütücü Kuruluş	Trabzon Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Azarbeyzan balıkçılık Araştırmaları Enstitüsü
Proje Lideri	Dr. Nimet Selda BAŞÇINAR, Yük. Mühendis, Trabzon Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü
Projede Görevli Araştırmacı Sayısı	6

KATKI VE GÖRÜŞLER: yok

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Husus: Yok

PDT Grup Kararı: Proje çalışmalarının devamına karar verilmiştir.

DEVAM EDEN PROJELER / No: 23

Projenin Adı	Karasu Nehri Fizikokimyasal ve Biyolojik Özelliklerinin İncelenmesi
Yürütücü Kuruluş	Elazığ Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Erzincan Üniv. Tercan M.Y.O., Fırat Üniv. Su Ürünleri Fak. İnönü Üniv. Su Ürünleri Fak., İstanbul Üniv. Su Bil. Fak.
Proje Lideri	Gökhan KARAKAYA, Su Ürünleri Yüksek Mühendisi, Elazığ Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Projede görevli araştırmacı sayısı	14

KATKI VE GÖRÜŞLER: yok

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Husus: İlk yıl arazi çalışmalarında yapılması planlanan makroomurgasız örnekleme çalışmaları 2020 yılı içerisinde dönemsel olarak yapılacaktır. Ayrıca proje teklifinde grap ile belirtilen makroomurgasız örnekleme el kepçesiyle uygun alanların seçimi ile dönemsel olarak gerçekleştirilecektir. Proje kapsamında makroomurgasız örnekleme ve tür teşhisi çalışmalarında katkıda bulunmak üzere Kurum personeli Dr. İbrahim TÜRKGÜLÜ'nün projeye eklenmesi talep edilmektedir.

PDT Grup Kararı: Sunulan değişiklik önerileri uygun görülerek projenin devamı kararı alınmıştır.

DEVAM EDEN PROJELER / No: 24

Projenin Adı	Doğu Karadeniz Kıyı Şeridi Makroalg Türlerinin Biyokimyasal İçeriklerinin Belirlenmesi
Yürütücü Kuruluş	Trabzon Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Karadeniz Teknik Üniversitesi, Manisa Celal Bayar Üniv., İskenderun Üniv., Sanko Üniv., Christian Albert Kiel.
Proje Lideri	Dr. Nihal ÇALIŞKAN, Biyolog Trabzon Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü,
Projede Görevli Araştırmacı Sayısı	9

KATKI VE GÖRÜŞLER:

Doc.Dr. Meral YAĞCI APAYDIN (SAREM): Yüksek lisansında makroalg çalışmıştım. Sonraki projelerde karagen, alginat gibi maddeler çalışmayı düşünüyor musunuz?

Dr. Nihal ÇALIŞKAN (Proje Lideri-Cevap): Çok fazla analiz yapıyoruz. Doğu Karadeniz kıyı şeridindeki makroalgleri çalışıyoruz Mkrroalglerle alakalı birçok veri vermiş olacağız, makroalglerle alakalı bir veri tabanı olarak düşünebilirsiniz. Tabiki hala pekçok analiz yapılabilir. Gelecek her türlü proje ortaklık tekliflerine açığz elimizde yeterli miktarda alg stokları mevcut bunları da paylaşmaya hazırız.

Prof.Dr. Murat YİĞİT (Çanakkale Onsekiz Mart Ü., Deniz Bilimleri ve Tekn. Fak.): Bulduğunuz veriler çok kıymetli. Yağ asitleri değerleri miktarları, besinsel değerleri çok önemli bulgular. İnsan tüketiminde ne kadar alınması gerektiği hesabını yaparsanız sonuçlarınız çok daha güzel olur.

Dr. Gülsüm BALÇIK MISIR (SUMAE): Bu hesaplamalar % olarak verilmiş mg/100 gr cinsinde veriler bu hesaplamayı yapabiliriz.

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Husus: Proje süresinin 1 yıl uzatılması istenmektedir.

PDT Grup Kararı: Proje süresinin 1 yıl uzatılmasına karar verilmiştir.

DEVAM EDEN PROJELER / No: 25

Projenin Adı	Su Ürünleri Yetiştiriciliğinin Karacaören 2 Baraj Gölü Su Kalitesine Etkilerinin Matematiksel Modellemeyle Belirlenmesi
Yürütücü Kuruluş	Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretme ve Eğitim Enstitüsü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	-
Proje Lideri	Seçil TÜZÜN DUĞAN, Çevre Yüksek Mühendisi, Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretme ve Eğitim Enstitüsü
Projede Görevli Araştırmacı Sayısı	7

KATKI VE GÖRÜŞLER: yok

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Husus: Yok

PDT Grup Kararı: Proje çalışmalarının devamına karar verilmiştir.

DEVAM EDEN PROJELER / No:26

Projenin Adı	Doğu Karadeniz'de Karasal Kaynaklı Kirleticilerin Kıyı ve Deniz Ekosistemine Etkilerinin Belirlenmesi (İzleme Projesi)
Yürütücü Kuruluş	Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü

İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi
Proje Lideri	Dilek FİDAN Kimya Yük. Mühendisi Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü
Projede Görevli Araştırmacı Sayısı	7

KATKI VE GÖRÜŞLER:

Prof.Dr. Serap SALER (Fırat Ü., Su Ürünleri Fak.): Shannon indexine göre hesaplamalarınızda tür çıkmayan istasyonları katmışsınız. Bu sizin çeşitliliğinizi düşürmüş. Size tavsiyem bu tür çıkmayan istasyonları hesaba katmamamız.

Sakir CINAR (SAREM-Enstitü Müdürü): sunuda noktasal bir nitrit kirliliği görülüyor. Bunu birşeyle bağdaştırdınız mı?

Dilek FİDAN (SUMAE- Proje Lideri-Cevap):Böyle tek bir sonucu bir şeyle bağdaştırıyoruz. Ancak sonraki değerleri inceleyerek bağdaştırabiliyoruz.

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Husus: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi öğretim üyesi Doç.Dr. Ertuğrul AĞIRBAŞ'ın projeden ayrılması ve enstitü personelimizden Veteriner Sağlık Teknisyeni Mehmet ALTINBAŞ'ın projeye dahil edilmesi talep edilmektedir.

PDT Grup Kararı: Sunulan değişiklik önerileri uygun görülerek projenin devamı kararı alınmıştır.

Başkan

Raportör

Raportör

Doç.Dr. Meral APAYDIN YAĞCI

Tuba KAYA

Tuna ÖZCELEP

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
TARIMSAL ARAŞTIRMALAR VE POLİTİKALAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
SU ÜRÜNLERİ ARAŞTIRMALARI PROJE DEĞERLENDİRME TOPLANTISI

Tarih: 13.02.2020

**IV. OTURUM: SONUÇLANAN PROJELER
SU ÜRÜNLERİ – BALIKÇILIK YÖNETİMİ PROGRAMI**

SONUÇLANAN PROJELER / No: 1

Projenin Adı	Doğu Karadeniz'deki Demersal Balık Stoklarının İzlenmesi
Yürütücü Kuruluş	Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü-Trabzon
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	ODTÜ Erdemli DBE,Sinop Üniversitesi Sinop Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi
Proje Lideri	Dr. Murat DAĞTEKİN Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü-Trabzon
Projede görevli araştırmacı sayısı	11

KATKI VE GÖRÜŞLER:

Prof.Dr. Ali Cemal GÜCÜ (ODTÜ-Erdemli Deniz Bilimleri Enst.): Başta sürekli izleme oldu mu? Projenin zayıf tarafı ise yaş analizlerinin yapılmamış olması. MEDİTS ağları kullanıyoruz onun yerine MEDİTS protokolündeki bütün sistemleri kullanmamız lazım. Kalkan balığında kullanıyoruz, diğer türlere de yaymamız gerekir. Sonuçların GFCM toplantılarında sunulması için bu gerekli.

Murat DAĞTEKİN (SUMAE- Proje Lideri-Cevap): Sürekli izleme prosedürünün devam etmesi planlanıyor. Yaş analizlerinin yapılması için ATK ya vereceğiz.

Savaş KILIÇ (AKSAM): Boy dağılımlarında mezgit ve barbut balıklarının yıllar itibarıyla bir farklılık gördünüz mü?

Murat DAĞTEKİN (SUMAE- Proje Lideri-Cevap): Boy dağılımlarında düşüş var. Ama miktar olarak değişiklik yok bunun nedeni av baskısının azalması.

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Husus: Stokların mevcut durumunun sürekli olarak izlenmesi gerekliliği gerek bilim insanları gerekse karar mercileri ve paydaşlar tarafından benimsenmiştir. Böylece kaynakların durumundaki değişime göre önlemler alınması mümkün olabilir. Bu nedenle zaman serisinin sağlanması için projenin **sürekli izleme projesi olarak yürütülmesi** teklif edilmektedir.

PDT Grup Kararı: Tarımsal Araştırma Yönetimi Talimatı gereğince, projenin sonuç raporunun AYK'ya sunulmasına karar verilmiştir.

SONUÇLANAN PROJELER / No: 2

Projenin Adı	Işıklı Avcılığın Sürdürülebilir Balıkçılığa Etkisi
Yürütücü Kuruluş	Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Akdeniz Su Ürünleri Araştırma, Üretim ve Eğitim Enstitüsü Bandırma Koyunculuk Araştırma Enstitüsü İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Proje Lideri	Doç.Dr. Nazlı KASAPOĞLU Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü
Projede Görevli Araştırmacı Sayısı	13

KATKI VE GÖRÜŞLER:

Prof.Dr. Cemal TURAN (İskenderun Teknik Ü., Deniz Bilimleri ve Tekn. Fak.): Proje kapsamında ışıklı avcılık uygulamaları Akdeniz'de yapıldı mı?

Nazlı KASAPOĞLU (SUMAE-Proje Lideri-Cevap): Sadece Ege, Marmara ve Karadenizde uygulama yapıldı.

Mehmet GÜNDOĞDU (BSGM): Araştırma Marmara'da ışıkla avcılık serbestken mi yapıldı. 2019 Kasım'da ışıkla avcılık yasaklandı. Doğu Akdeniz'de de zaten yasak olduğu için ayrıca çalışma yapılması talep edilmedi.

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Husus: Yok

PDT Grup Kararı: Tarımsal Araştırma Yönetimi Talimatı gereğince, projenin sonuç raporunun AYK' ya sunulmasına karar verilmiştir.

SONUÇLANAN PROJELER / No: 3

Projenin Adı	Karadeniz'de Ticari Öneme Sahip Pelajik Balık Stoklarının İzlenmesi
Yürütücü Kuruluş	Trabzon Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	ODTU-Erdemli Deniz Bilimleri Enstitüsü
Proje Lideri	Dr. Ercan KÜÇÜK Trabzon Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü
Projede Görevli Araştırmacı Sayısı	14

Sunumu Yapan: Dr.Murat DAĞTEKİN

KATKI VE GÖRÜŞLER:

Prof.Dr. Ali Cemal GÜCÜ (ODTÜ-Erdemli Deniz Bilimleri Enst.): Mortalite ve z değerleri veriyorsunuz ama farklı formulasyon ve program kullandığı için GFSM ile sonuçlar çelişiyor ya SSA kullanın ya da hiç kullanmayın.

Dr.Murat DAĞTEKİN (SUMAE- Proje Lideri-Cevap): Evet haklısınız. Geçmişe yönelik düzeltme yapabiliriz. Elimizde bu konuda yeterli veriler var.

Prof.Dr. Cemal TURAN (İskenderun Teknik Ü., Deniz Bilimleri ve Tekn. Fak.): Avcılık değerlerinde ilişkilendirme yalnızca hamsiyle palamut arasında yapılmış. Diğer türlerin korelasyon analizini yapmanız daha faydalı olur. Palamut balığının en çok tükettiği balık %60 hamsi. MSY hesapladınız mı bilmiyorum ama ona dair verileriniz var gördüğüm kadarıyla. Burada tüm ticari türlerin prey-predatör ilişkisi yönünden modelleme yapılabilir.

Dr.Savaş KILIC (AKSAM): İstavrit avlarında boy 11 cm görünüyor. Boy yasağı 13 cm buna bağlı olarak avlanabilir boy ölçüsüne dair tebliğe bir tavsiyeniz var mı? Üreme boylarında bir düşüş var mı?

Dr.Murat DAĞTEKİN (SUMAE- Proje Lideri-Cevap): Bununla ilgili bilimsel bilgi 13 cm avlanabilir boy olduğu şeklinde. Herhangi bir tebliğde bulunamayız.

Mehmet GÜNDOĞDU (BSGM): Bizim balıkçılar hamsinin iklim şartlarından dolayı kıyıya gittiğini ve 24m av yasağından dolayı avlayamadıklarını söylüyorlar. Gürcistan'da bulunan hamsiler bizim burada avlayamadığımız hamsiler mi? Eğer öyleyse hamsi tekrar karasularımıza gelecek mi?

Dr.Murat DAĞTEKİN (SUMAE- Proje Lideri-Cevap): Yaptığımız akustik sörveylere göre bu yıl genel anlamda açıktan gitti ama son dönemlerde kıyıya yakın gitmiş olduğu görüldü.

Azak hamsisi ve bizim kıyılarımızda üreme yapan yerli hamsi türü mevcut. Bazıları bizim kıyılara gidip bazıları gitmeden Abhazya'dan geri dönüyor. Azak ve kıyılarımızdaki hamsiyi morfolojik olarak benzer oldukları için birbirinden ayırt edemiyoruz.

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Husus: Yok

PDT Grup Kararı: Tarımsal Araştırma Yönetimi Talimatı gereğince, projenin sonuç raporunun AYK' ya sunulmasına karar verilmiştir.

SONUÇLANAN PROJELER / No: 4

Projenin Adı	Sazan Balığı Avcılığında Dip Paraketası Kullanımının Araştırılması
Yürütücü Kuruluş	Eğirdir Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
İş birliği Yapılan Kuruluşlar	
Proje Lideri	Abdulkadir YAĞCI (Su Ürün. Yük. Müh.) Eğirdir Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü

Projede Görevli Araştırmacı Sayısı	4
---	---

Sunumu Yapan: İsmail ERBATUR

KATKI VE GÖRÜŞLER: yok

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Husus: Yok

PDT Grup Kararı: Tarımsal Araştırma Yönetimi Talimatı gereğince, projenin sonuç raporunun AYK' ya sunulmasına karar verilmiştir.

SONUÇLANAN PROJELER / No: 5

Projenin Adı	Tatar Baraj Gölü Ekonomik Balık Türlerinin Populasyon Yapılarının İrdelenmesi ve Stok Analizleri
Yürütücü Kuruluş	Elazığ Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
İşbirliğı Yapılan Kuruluşlar	Kahramanmaraş Sütçü İmam Ü., Ziraat Fak. Su Ürünleri Bölümü Munzur Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi Fırat Üniversitesi Keban MYO Fırat Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi
Proje Lideri	Fatih GÜNDÜZ
Projede Görevli Araştırmacı Sayısı	10

KATKI VE GÖRÜŞLER: yok

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Husus: Yok

PDT Grup Kararı: Tarımsal Araştırma Yönetimi Talimatı gereğince, projenin sonuç raporunun AYK' ya sunulmasına karar verilmiştir.

Başkan

Raportör

Raportör

Dr. Banu YALIM

Tuba KAYA

Tuna ÖZCELEP

SONUÇLANAN PROJELER / No: 6

Projenin Adı	Beyşehir Gölü'ndeki Ticari Balık Türlerinin Alansal Dağılımının ve Biyoekolojik Özelliklerinin Belirlenmesi
Yürütücü Kuruluş	Eğirdir Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi Ondokuzmayıs Ü., Fen – Edebiyat Fakültesi Biyoloji Bölümü Dumlupınar Ü., Fen – Edebiyat Fakültesi Biyoloji Bölümü
Proje Lideri	Dr. Vedat YEĞEN Eğirdir Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Projede Görevli Araştırmacı Sayısı	10

Sunumu Yapan: Vedat YEĞEN yerine Doç.Dr.Meral APAYDIN YAĞCI sunum yaptı.

KATKI VE GÖRÜŞLER:

Prof.Dr.Ali Cemal GÜCÜ (ODTÜ-Erdemli Deniz Bilimleri Enst.): Teşekkürler. İlk sunulurken de önermiştim. Bu verileri modellemeye uyarılmanın önemli olduğunu düşünüyorum. Tüm verilerin toplanıp işlemeye devam edilmesiyle bazı türlerin azalmasını modellemeyle senaryo üretip daha iyi sonuçlar alabileceğinizi düşünüyorum.

Doç.Dr.Meral APAYDIN YAĞCI (SAREM): Önerinizi proje liderine iletmişim ve modellemeyle ilgili ben de ayrıca hocamızdan destek alacağım.

Cansu YEŞİLTAS (AKSAM): Benim de çalıştığım bir göldü. Tüm göllerde *Carassius gibelio*'nun Türkiye genelinde *Cyprinus carpio*'nun yumurtlarını yediğini düşünüyor balıkçılar. Sazan balıklarındaki düşüşün nedeni bununla ilgili olabilir mi?

Doç.Dr.Meral APAYDIN YAĞCI (SAREM): Biz balıkçılarla toplantılar yapıyoruz. Buna benzer örnekleri balıkçılar da bize iletiyorlar. Bunu bilimsel bir oran ile kanıtlamak gerekiyor. Son yıllardaki sazan balığındaki düşüşün sebebinin araştırılması gerekmektedir. Teşekkür ederim.

Halime ERSOY (BSGM): Çalışmalarınızda stok tespitine yönelik bir çalışmanız oldu mu? Orası kiralanan bir yer stok değerlendirmeleriyle buranın kiralınmasında dönemsel stok çalışmaları yapılması gerekiyor.

Doç.Dr.Meral APAYDIN YAĞCI (SAREM): Stok değerlendirilmesine yönelik bir çalışma olmadı.

Prof.Dr. Ali Cemal GÜCÜ (ODTÜ-Erdemli Deniz Bilimleri Enst.): Yıldan yıla değişim ne kadar fazlaymış onu görüyoruz. Su kalitesine baktığımızda mezotrofik, zooplanktona baktığımızda oligotrofik olarak görüyoruz göldek trofik durumu.

Doç.Dr.Meral APAYDIN YAĞCI (SAREM): Çalışmada zooplankton da su kalitesini mezotrofik olarak destekledi.

Prof.Dr. Ali Cemal GÜCÜ (ODTÜ-Erdemli Deniz Bilimleri Enst.): İç su kaynaklarıyla ilgili yapılan bu tür çalışmalara ait bulguların yayınlara dönüşmesi önem arz ediyor.

Doç.Dr.Meral APAYDIN YAĞCI (SAREM): İleride yapılacak olan yayınlarla geçmişte mezotrof olduğunu değerlendirdiğimiz gölün ötrofik düzeye kaydığını belirteceğiz.

Prof.Dr. Cemal TURAN (İskenderun Teknik Ü., Deniz Bilimleri ve Tekn. Fakültesi): Güzel bir çalışma olarak görülüyor. Göllerde endemik ve yabancı türlerin izlenmesini ayırırsanız daha faydalı olacağını düşünüyorum. Yerli ve yabancı türlerin hem sayı olarak hem de bolluk olarak birbirleriyle ilgili etkileşimlerini görmekteyiz. Değişkenler arasındaki ilişkilendirme sıkıntısını aşmak için ısı haritasını kullanabilirsiniz. Bu sorunun çözümünde faydalı olacağını düşünüyorum.

Doç.Dr.Meral APAYDIN YAĞCI (SAREM): Bunu hocamıza bildireceğim ancak gerek duyarsak sizden de destek alabiliriz.

Süleyman ÖZTÜRK (AKSAM): Göllerde su çekilmesi sıkıntısı var. Sulak alanlar azalıyor. Bununla ilgili düşünceniz nedir?

Doç.Dr.Meral APAYDIN YAĞCI (SAREM): Zor bir soru. Bununla ilgili köylerde eğitimler yapıldı. Eğirdir gölüne elma bahçeleri yerine daha az su ihtiyacı olan tarımsal faaliyetlere yönelmesi veya mantar yetiştiriciliğinde daha farklı bölgelerin tercih edilmesi birkaç öneri olabilir.

Dr.Banu YALIM (AKSAM): Uzun zamandır bu gölü çalışıyorsunuz. Geriye dönük bakıldığında yabancı türlerin de girdiğini biliyoruz. Zooplanktonun yoğunluğu ve boyutlarında değişiklikler gördünüz mü?

Doç.Dr.Meral APAYDIN YAĞCI (SAREM): Evet var. Özellikle büyük boyutlu *Leptodora sp.* taksonunu artık bu gölde göremiyoruz. Su kalitesi değişkenleriyle (özellikle sülfat) de alakalı olduğunu düşündüğüm cladoceran ve copepoda'nın artış gösterdiğini görüyoruz. Daha çok ötrofik trofik durumlarda yaygın olarak göllerde görülen Cyclopoid'lerin arttığını görüyoruz ve biz daha çok mezotrofik trofik durumlarda yaygın olarak görülen Harpacticoidlerin artış göstermesini istiyoruz.

Sakir ÇINAR (SAREM-Enstitü Müdürü): Ekip sayesinde küçük bir enstitü olmamıza rağmen güzel işler yaptık. Kalkınma ajansından 2 milyon TL kadar hibe aldık. Kalkınma Ajansı'ndan büyük katkıları sayelerinde aldık. Otoanalizör, atomik absorpsiyon gibi cihazların alınmasında etkileri oldu.

Doç.Dr.Meral APAYDIN YAĞCI (SAREM): İç su ekosistemlerinin takibinde Beyşehir ve Eğirdir göllerinin de beş yıllık periyotlarla incelenmesinin önemli olduğunu düşünüyorum.

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Husus: Yok

PDT Grup Kararı: Tarımsal Araştırma Yönetimi Talimatı gereğince, projenin sonuç raporunun AYK' ya sunulmasına karar verilmiştir.

SONUÇLANAN PROJELER / No: 7

Projenin Adı	Antalya Körfezi'ndeki Fitoplankton Çeşitliliğinin ve Dağılımının Belirlenmesi, Fizikokimyasal Parametrelerin Süksesyona Etkisi
Yürütücü Kuruluş	Akdeniz Su Ürünleri Araştırma, Üretme ve Eğitim Enstitüsü
İş birliği Yapılan Kuruluşlar	-
Proje Lideri	Murat YEŞİLTAS, Mühendis, Akdeniz Su Ürünleri Araştırma, Üretme ve Eğitim Enstitüsü
Projede Görevli Araştırmacı Sayısı	13

KATKI VE GÖRÜŞLER:

Prof.Dr.Ali Cemal GÜCÜ (ODTÜ-Erdemli Deniz Bilimleri Inst.): Hangi probu kullanıyorsunuz kalibre edildi mi? 41 tuzluluk mümkün değil. Ölçümlerinizde hata olabilir. Kalibrasyonu yapan kim? Yoğunlukta ağır su yukarıda olmaz. Envanter olarak oldukça güzel bir çalışma ama Zahit Hoca ile görüşürseniz nutrientin değerlendirme açısından, yorumlama açısından size yardımcı olur.

Murat YEŞİLTAS (AKSAM): Kalibrasyonu aylık olarak ekspedisyonlardan önce yaptık. Salinite ve elektriksel iletkenlik değerlerindeki durum ile ilgili olarak yoğunlukla birlikte karşılaştırılarak değerlendirilebilir. Körfezdeki salinite ve elektriksel iletkenlik değerlerinin normalden fazla bulunmasıyla ilgili. Fitoplankton süksesyonunun değerlendirilmesi hususunda Zahit Hoca'dan destek alabiliriz. Teşekkür ederim.

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Husus: Yok

PDT Grup Kararı: Tarımsal Araştırma Yönetimi Talimatı gereğince, projenin sonuç raporunun AYK' ya sunulmasına karar verilmiştir.

SONUÇLANAN PROJELER / No: 8

Projenin Adı	Eğirdir Gölü Trofik Yapısının Limnolojik Olarak İzlenmesi
Yürütücü Kuruluş	Eğirdir Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Akdeniz Su Ürünleri Araştırma, Üretme ve Eğitim Enstitüsü Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğirdir İlçe Müdürlüğü
Proje Lideri	Doç.Dr. Meral APAYDIN YAĞCI Eğirdir Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü,
Projede Görevli Araştırmacı Sayısı	14

KATKI VE GÖRÜŞLER:

Süleyman ÖZTÜRK (AKSAM): Göllerde su çekilmesi sıkıntısı var. Sulak alanlar azalıyor. Bununla ilgili düşünceniz nedir?

Doç.Dr.Meral APAYDIN YAĞCI (SAREM): Zor bir soru. Bununla ilgili köylerde eğitimler yapıldı. Eğirdir gölüne elma bahçeleri yerine daha az su ihtiyacı olan tarımsal faaliyetlere yönelmesi veya mantar yetiştiriciliğinde daha farklı bölgelerin tercih edilmesi birkaç öneri olabilir.

Dr.Banu YALIM (AKSAM): Uzun zamandır bu gölü çalışıyorsunuz. Geriye dönük bakıldığında yabancı türlerin de girdiğini biliyoruz. Zooplanktonun yoğunluğu ve boyutlarında değişiklikler gördünüz mü?

Doç.Dr.Meral APAYDIN YAĞCI (SAREM): Evet var. Özellikle büyük boyutlu *Leptodora sp.* taksonunu artık bu gölde göremiyoruz. Su kalitesi değişkenleriyle (özellikle sülfat) de alakalı olduğunu düşündüğüm cladoceran ve copepoda'nın artış gösterdiğini görüyoruz. Daha çok ötrofik trofik durumlarda yaygın olarak göllerde görülen Cyclopoid'lerin arttığını görüyoruz ve biz daha çok mezotrofik trofik durumlarda yaygın olarak görülen Harpacticoidlerin artış göstermesini istiyoruz.

Sakir ÇINAR (SAREM): Ekip sayesinde küçük bir enstitü olmamıza rağmen güzel işler yaptık. Kalkınma ajansından 2 milyon TL kadar hibe aldık. Kalkınma Ajansı'ndan büyük katkıları sayelerinde aldık. Otoanalizör, atomik absorpsiyon gibi cihazların alınmasında etkileri oldu.

Doç.Dr.Meral APAYDIN YAĞCI (SAREM): İç su ekosistemlerinin takibinde Beyşehir ve Eğirdir göllerinin de beş yıllık periyotlarla incelenmesinin önemli olduğunu düşünüyorum.

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Husus:

Proje sonuç raporu hazırlanma aşamasına gelindiğinden, Tarımsal Araştırma Yönetimi Talimatı gereğince, Proje Değerlendirme Grubunca sonuçlanan projelerin yayınlanması/yayınlanmamasını değerlendirmek, önerilerde bulunmak ve karar alınması gerekmektedir.

PDT Grup Kararı: Tarımsal Araştırma Yönetimi Talimatı gereğince, projenin sonuç raporunun AYK' ya sunulmasına karar verilmiştir.

SONUÇLANAN PROJELER / No: 9

Projenin Adı	Doğu Karadenizde Dağılım Gösteren Bazı Kefal Türlerinin (<i>Mugil cephalus L. 1758</i> ve <i>Liza aurata, Risso 1810</i>) Kültür Özelliklerinin Belirlenmesi
Yürütücü Kuruluş	Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	S.S. Doğu Karadeniz Su Ürünleri Kooperatifleri Bölge Birliği Yomra Su Ürünleri Ltd. Şti. Deva Su Ürünleri Ltd. Şti.
Proje Lideri	Ayça ALTUNTAŞ - Balıkçılık Teknolojisi Mühendisi Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Projede Görevli Araştırmacı Sayısı	18

KATKI VE GÖRÜŞLER:

Prof.Dr. Cemal TURAN (İskenderun Teknik Ü., Deniz Bilimleri ve Tekn. Fakültesi): Güzel çalışma yem sorunu aşılınca bu iş bitecek gibi görünüyor. Çok yaygın rus kefali denilen balık ile ilgili örnek alabildiniz mi?

Hamza POLAT (SUMAE): Rus kefali önceki yıllardaki kadar sık görülüyor artık.

Prof.Dr.Cemal TURAN (İskenderun Teknik Ü., Deniz Bilimleri ve Tekn. Fakültesi): Bence çok ekonomik bir tür Rus kefali. Bu balığı da dikkate alabilirsiniz.

Hamza POLAT (SUMAE): Doğadan toplanarak kültür ortamına almak imkansız gibi.

Prof.Dr. Cemal TURAN (İskenderun Teknik Ü., Deniz Bilimleri ve Tekn. Fakültesi): Gürcistan'dan getirilebilir. Çok ekonomik çünkü.

İsa AYDIN (AKSAM): Geçen yıl yapılan sunumda balığın yem alma ile ilgili sorunları vardı bununla ilgili sorunlar aşıldı mı? Kefal için yeterli sayıda damızlık balıklarınız var mı?

Hamza POLAT (SUMAE): Bu projenin ileriki dönemlerinde kullanılması için damızlıklarımız var.

İsa AYDIN (AKSAM): Besin kesesini ne zaman bitiriyor acaba?

Hamza POLAT (SUMAE): Deniz balıklarının aslında 3 günde bitirdiği söylenir ama literatürde 20 güne kadar besin kesesini kullandığına yönelik çalışmalar var. Burada kastedilen besin kesesinin görünürlüğünün azalması aslında.

Dr.Banu YALIM (AKSAM): Ağız açıklığı gerçekleştiikten sonra besleme çalışmaları ile ilgili slayttaki resimlerde de görüldüğü gibi rotiferleri görebiliyoruz. *Brachionus plicatilis* ya da *B. roduntiformis*. Kopepod ile beslemeyi denediniz mi?

Hamza POLAT (SUMAE): Filtre edilmemiş deniz suyunu tank ortamına koyduk içinde copepod olmasına rağmen midesinde göremedik.

Dr.Banu YALIM (AKSAM): Kopepodun ergin bireyleri değil de daha küçük olan kopepodit olarak adlandırılan ergin olmayan bireylerini alabileceğini biliyoruz.

Hamza POLAT (SUMAE): Bununla ilgili bir gözlemimiz olmadı.

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Husus: Yok

PDT Grup Kararı: Tarımsal Araştırma Yönetimi Talimatı gereğince, projenin sonuç raporunun AYK' ya sunulmasına karar verilmiştir.

SONUÇLANAN PROJELER / No: 10

Projenin Adı	Yağ Balığının (<i>Pseudophoxinus anatolicus</i> Hanko, 1925) Üretim Olanaklarının Araştırılması
Yürütücü Kuruluş	Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü-Eğirdir
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Akdeniz Su Ürünleri Araştırma, Üretim ve Eğitim Enstitüsü
Proje Lideri	İsmail ERBATUR-Ziraat Yüksek Mühendisi Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü-Eğirdir
Projede Görevli Araştırmacı Sayısı	10

KATKI VE GÖRÜŞLER:

Süleyman ÖZTÜRK (AKSAM): 45 günde yarım grama ulaşmış balıklar daha büyüyemedi mi acaba?

İsmail ERBATUR (SAREM): Kapalı devredikleri de iyi beslememize rağmen dışarıdaki grup daha iyi gelişti. Deneme 45 gün sürdürüldü.

Süleyman ÖZTÜRK (AKSAM): Denemeye devam edilmeyecek mi?

İsmail ERBATUR (SAREM): Deneme devam edilebilir. Balıklandırma faaliyetlerinde talimat gelirse değerlendirilebilir.

Süleyman ÖZTÜRK (AKSAM): HCG verilmeyenlere Sazan hipofizi verilebilir mi acaba?

İsmail ERBATUR (SAREM): HCG'nin dozuyla ilgili bir çalışma yapılabilir ve ayrıca denenebilir.

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Husus: yok

SONUÇLANAN PROJELER / No: 11

Projenin Adı	İç sularda Yetiştiricilik Taşıma Kapasitesi Belirlenmesi
Proje Koordinatörü	Erdiç VESKE, TAGEM
Projenin Adı	Adıgüzel ve Cindere Baraj Gölleri'nin (Denizli) Alabalık Yetiştiriciliği Açısından Değerlendirilmesi ve Taşıma Kapasitesinin Tahmini
Yürütücü Kuruluş	Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - Eğirdir
İşbirliği Yapılan Kuruluşlar	Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretim ve Eğitim Enstitüsü Denizli Tarım ve Orman İl Müdürlüğü Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Biyoloji Bölümü Çameli Alabalık Yetiştiricileri Üretici Birliği
Proje Lideri	Dr. Cafer BULUT Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - Eğirdir

KATKI VE GÖRÜŞLER:

Nadir USLU (BSGM): Tebrik ediyorum bizim ihtiyacımız olan veriler yer alıyor projenizde. Baraj göllerinin açılmadan önce barajlarla ilgili çalışmanın yapılmasını önemli buluyoruz. Üretim sürecinde bu çalışmaların devam etmesini istiyoruz. Çevre hassasiyeti olan gruplardan eleştiri alıyoruz. Bunun engellenmesi açısından önemli. Arıtma tesisi faaliyete geçti. İki büyük firmanın tesisleri kaldırılarak etki minimize edilecek.

Grup Toplantısında Karar Alınması Gereken Husus: Yok

PDT Grup Kararı: Tarımsal Araştırma Yönetimi Talimatı gereğince, projenin sonuç raporunun AYK' ya sunulmasına karar verilmiştir.

Başkan

Raportör

Raportör

Dr. Banu YALIM

Meryem Cansu YEŞİLTAŞ

Murat YEŞİLTAŞ

**Büyükbaş, Küçükbaş ve Hayvan Genetik Kaynakları Araştırmaları 2020 yılı Proje
Değerlendirme Toplantısı Tutanakları (10-14 Şubat 2020)**

10/02/2020 PAZARTESİ

I. OTURUM

Proje Adı: Puberta Öncesi Yerli Kara Ve Holştain Buzağularda Laparoskopik Ovum Pick Up (LOPU) YÖNTEMİ İLE Elde Edilen Oositlerden İn Vitro Embriyo Üretimi

Proje Lideri: Ramazan SEVGİ

Öneren kuruluş: UHAEMM

İhsan SOYSAL: Doğru bir uygulama. Holstein grubunun kontrol olduğu anlaşılmaktadır.

Mustafa SAATÇİ: Projenin yerli kara ile ilgili olduğuna sevindim. Neden Holstein? Örnekleri çoğaltabilir miyiz? Yerli karalar sadece Lalahan değil de farklı coğrafyalardan eklenebilir mi?

Mustafa TEKERLİ: Holstein yazılışı doğru değil, varyans analizi bu proje için uygun değil gözden geçirilmeli. Ayrıca LOPU Türkçeleşirse daha iyi olur. TÜRKHAYGEN-1 den yardım alabilirsiniz. Ancak projeyi CRISPR-CAS9 a kadar olayı uzatmamanızda fayda var.

Sedat Hamdi KIZIL: FSH uygulaması azalan dozlarda olmalıdır. İn vitro yanlış yazılmıştır.

Numan AKYOL: Başarı ölçütleri için kriterler olmalıdır. Biz bunları kültür hayvanlarında denedik oldukça riskli bir durum. Bir B planı muhakkak olmalı. Başarısızlık sebepleri farklı olabilir. Irk, hayvan ya da yöntem suçlu olabilir. Neticeler ortada B planı olmalı. Az oosit olması durumunda maturasyon metodu yeterli olacak mı?

Abdullah KAYA: Başarısızlık halinde hormon mu hayvan mı ya da teknik mi sıkıntılı olacak.

Uğur KARA: 2-4 aylık hayvanlar yerine 4-6 aylık hayvanlar kullanılması ve süperstimülasyonun azalan dozlarda olması daha iyi olacaktır. Ayrıca FSH için stimüfolü önerebilirim.

Proje lideri **Ramazan SEVGİ** tutanaklarda projeye AMH ölçümünün eklenmesini istedi.

Somut Öneriler:

1. Hayvan sayısı ve yaş aralığının artırılması
2. İstatistik metodunun non-parametrik ölçümlere yönelik gözden geçirilmesi.
3. FSH'nin azalan dozlarda uygulanması.
4. LOPU'nun başarısız olması durumuna karşı bir B planının oluşturulması

Karar: Önerilerin dikkate alınması ve gerekli düzeltmelerin yapılması doğrultusunda bir üst kurulda görüşülmek üzere oy birliği ile **Kabul Edilmiştir.**

Proje Adı: Yerli Kara Irkı Sığırlarda Seksüel Siklusun Foliküler Dinamiğinin İncelenmesi Ve Farklı Hormonal Protokoller İle Uygulanan Ovum Pick-Up Başarısının Belirlenmesi.

Proje lideri: Alaeddin OKUROĞLU

Öneren kuruluş: UHAEMM

İhsan SOYSAL: Örnek verilerden ırka ait sonuç çıkarılabilir. İstatistikteki grupla anlaşılammıştır. Yapılacak projeksiyonda Hangi istatistik model kullanılacaktır? Ramazan SEVGİ nin projesi ile birbirini tamamlıyor mu?

Mustafa SAATÇİ: Grup sayılarının netliği yapılacak çalışmaya göre mi belirlenecektir? Ayrıca T testi ve DUNCAN testi yetersizdir. İstatistik metod düzeltilmelidir.

Mustafa TEKERLİ: Terimler Türkçeleşmeli. İstatistik olabilir değil non-parametrik testler kullanılmalı. FSH ile ilgili olarak TÜRKHAYGEN-1 sonuçları okunmalı bu FSH ın yapısı istediğiniz sonucu vermeyebilir.

Numan AKYOL: Projenin başlığı daha mütevazî seçilebilir.15 hayvan sayı olarak fazla risk gibi duruyor.

Uğur KARA: Önce foliküler dinamik belirlenmeli. Ardından çalışmaya devam edilmeli.

Bülent BÜLBÜL: Bireylerde bile farklılık olabilir. 15 hayvan ile model oluşturmak zor olabilir. Grup sayısı azaltılarak hayvan sayısı artırılmalıdır. USG muayenesi iki günde bire çıkarılmalıdır.

Sıddık KESKİN: Başarı kıstası % (yüzde) mi olacaktır? O şekilde hiçbir fark bulunamaz. Tanımlayıcı bir değer ortaya çıkar.

Somut Öneriler:

1. İstatistik metod düzeltilmeli
2. Gruplar netleştirilerek hayvan sayısı artırılmalı.
3. Önce foliküler dalga belirlenip sonra süperstimülasyon yapılması uygun olacaktır.

Karar: Önerilerin dikkate alınması ve gerekli düzeltmelerin yapılması doğrultusunda bir üst kurulda görüşülmek üzere oy birliği ile **Kabul Edilmiştir.**

II. OTURUM

Proje Adı: Dondurulmuş Anadolu Mandası Spermalarının Fertilitésinin İki Farklı Sabit Zamanlı Suni Tohumlama Yöntemi İle Saha Şartlarında Değerlendirilmesi

Proje lideri: Yavuz HAN

Öneren kuruluş: GAPUTAEM-DİYARBAKIR

Mustafa TEKERLİ: Başlığın Senkronizasyon yöntemlerine yönelik değiştirilmesi daha uygun olacaktır. İki farklı boğa kullanma gereksinimi nereden doğmuştur? İstatistiksel analizler açık olarak belirtilmelidir.

İhsan SOYSAL: Suni tohumlamayı öne çıkarılması yönü ile iyi ancak neden sadece Diyarbakır ele alınmıştır. Bu çalışmanın başlığı halk elinde suni tohumlama olsa arge den çıkar mı?

Bülent BÜLBÜL: Sadece gebelik muayenesi değil ovaryum muayenesi de yapılması uygun olacaktır. Ovsynch başarısının analizi için hormon analizleri ve ovaryumun USG muayenesi

eklenebilir. Gebelik testi USG ile sağlanabilir. Ayrıca eğer fertilité karşılaştırılmıyacaksa tek boğa sperması ile tohumlanmalıdır.

M. Bozkurt ATAMAN: Başlığa itirazım var. Farklı senkronizasyon metodları kullanılarak manda boğasından kaynaklanan fertilité sorunları ortaya konulamaz. Bu şekilde boğa fertilitésini değerlendiremezsiniz.

Abdullah KAYA: Saha şartlarında yapılan bu çalışmada çok farklı varyasyon var. İstatistik olarak da güçlü bir sonuç çıkmaz. Boğaların fertilitési ile ilgili tek doğru yoktur.

Yusuf KAPLAN: Bu proje için öncelikle Genel Müdürlükten izin alınmamıştır.

Numan AKYOL: Yetiştirme koşullarından (bakım,besleme,barınma v.b) bahsedilmelidir.

İlktan BAŞTAN: Proje lideri veteriner hekim değildir ve suni tohumlama yetkisi yoktur, B planı ne olacaktır. Kullanılacak boğaların gerek üretim laboratuvarında gerekse Bakanlıkça yetkili laboratuvarca testler yapılmakta ve satışa o şekilde satışa sunulmaktadır.

Somut Öneriler:

1. Başlıktaki ve metottaki boğa spermasının fertilitésinin değerlendirilmesi kısmının çıkarılması.
2. İstatistiki olarak iki boğanın etkisinin nasıl ölçüleceği belirlenmeli.
3. İslah projesi olduğundan dolayı gerekli makamlardan resmi izin alınmalı.
4. Seksüel siklusun başlayacağı dönem belirtilmeli.
5. Tek boğa kullanılmalı.

Karar: Önerilerin dikkate alınması ve gerekli düzeltmelerin yapılması doğrultusunda bir üst kurulda görüşölmek üzere **Oy Çokluğu ile Kabul Edilmiştir.**

Proje Adı: Yerli Kara Boğalarda Spermatolojik Özelliklerin Belirlenmesi Ve Seminal Plazmadaki Bazı Protein Ve Antioksidanların Sperma Kalitesi Üzerine Etkilerinin İncelenmesi (Doktora Projesi).

Proje lideri: İlker ÜNAL

Öneren kuruluş: UHAEMM

Sıddık KESKİN: Grup sayısı azaldıkça korelasyon katsayısı azalır. Tekrar sayısı artırılabilir.

Abdullah KAYA: Santrifüjün alınacak örnekten yapılması daha uygun olacaktır.

Numan AKYOL: Suni tohumlama da yapılırsa daha iyi olacaktır. Tekrar artırılmalıdır.

Somut Öneriler:

1. İstatistiki değerlendirme açısından tekrar sayısının artırılması.
2. Başlığın kısaltılarak spermatolojik özelliklerin belirlenmesi ve bazı antioksidanların etkisinin araştırılması şeklinde düzenlenmesi.
3. Suni tohumlamanın eklenmesi

Karar: Önerilerin dikkate alınması ve gerekli düzeltmelerin yapılması doğrultusunda bir üst kurulda görüşölmek üzere **Oy birliği ile Kabul Edilmiştir.**

Proje Adı: Anadolu Mandalarında Reprovizyon Cihazı İle Suni Tohumlamanın Yaygınlaştırılması Ve Farklı Laktasyon Gruplarındaki Mandaların Ovynch Senkronizasyon Protokolüne Cevabı

Proje lideri: İlktan BAŞTAN

Öneren kuruluş: UHAEMM

İhsan SOYSAL: Önerilen metod standart tohumlama metoduna göre gebeliği artıracak mıdır? Ayrıca PAG mandalarda daha önce gebelik muayenelerinde kullanılmış mıdır?

Yusuf KAPLAN: Hayvan sayısının artırılması ve gruplamalar yapılırken üreticiden çok TÜRKVET kayıtları göz önünde bulundurulmalıdır.

Numan AKYOL: gebelik teşhisi neden sadece o yöntem kullanılacak? Proje bütçesi gayet uygun USG eklenerek proje bütçesi artırılabilir.

Mustafa SAATÇİ: Klasik yöntemle kıyaslanabilirse iyi olur.

Sıddık KESKİN: Gebelik oranı ki kare testi ile fark bulunamayacaktır. Ya sayı artırılmalı ya da bu kısım çıkarılmalıdır.

Bülent BÜLBÜL: Rekto-vaginal yöntem spekulum ile tohumlama ile farkları daha iyi ortaya konulmalıdır.

M. Akif YÜKSEL: Önümüzdeki yıllarda enstitümüzdeki Cemal bey ile görüşüp işletmemizdeki mandalarda da sperma üretimi yapıp bu tekniğin bizim orada da yaygınlaşmasını isteriz.

Uğur KARA: Tebrik ederim. Proje bilimsel katkı sağlayacaktır.

Ömür KOÇAK: Karşılaştırma grubu için Hayvan Temini Konusunda yardımcı olurum.

Somut Öneriler:

1. Materyal ve metod bölümünde bir örnekliğin sağlanması.
2. Hayvan sayısının artırılması.
3. İşletme hakkında bilgi verilmesi.
4. Projeye yeterli sayı sağlanabiliyorsa rekto-vaginal suni tohumlama grubunun eklenmesi.

Karar: Önerilerin dikkate alınması ve gerekli düzeltmelerin yapılması doğrultusunda bir üst kurulda görüşülmek üzere oy birliği ile **Kabul Edilmiştir.**

11/02/2020 SALI

I. OTURUM

Proje Adı: Red Angus X Güney Anadolu Kırmızısı X Normande Irkları Melezleme (F1 ve F2) ile Kombine Verimli Yerli Sığır Genotipinin Geliştirilmesi

Proje Lideri: Dr. Uğur KARA

Öneren kuruluş: DATAEM/ADANA

İki rapörtör yorumunun uygulanamaz olması üzerine projenin görüşülmesi oylamaya sunulmuş, oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

İhsan SOYSAL:5 yılda yaklaşık 60-70 hayvandan yeni genotip elde edileceği söyleniyor neden hayvan materyali olarak RedAngus seçildi? Yeni reproduktif yöntemler kullanılarak 5 yıllık sürenin kısılacığını mı düşünüyorsunuz, hangi vasıfla Normande ırkını kullanmak istiyorsunuz, sütçü özelliği arttırmak mı istiyorsunuz? Bu genotip vatandaşa nasıl yansıyacak?

Proje Lideri: Süreyi kısaltmak için embriyo transferi ve farklı ırklardaki hayvanları taşıyıcı olarak kullanıyoruz. Sıcağa dayanıklı kombine bir ırkın alt yapısını oluşturacağız. Normande ırkını kullanmamız süt kalitesi nedeniyledir. Kilis Irkı süt verimi ve dayanıklılığı nedeniyle, Kırmızı Angus ise Kilis Irkının fiziksel özelliklerinin iyileştirilmesi ve etçi özelliklerinin artırılması amacıyla kullanılmaktadır.

Şeref İNAL: Geçen sene de benzer bir proje gelmişti. Burada konvensiyonel melezlemesi göremedim. Bu melezlemede baraj yok, bir baraj belirlenmelidir. Her 3 ırkın istenilen özelliklerini bir araya getirmek amaçlanır ama burada istenmeyen özelliklerde söz konusu. Bizim için et kalitesinden ziyade et miktarı önemlidir ve et miktarını arttıracak ırklar gereklidir. Et miktarı yönünden katkı sağlayacak ırklar tercih edilmeli. RedAngus yerine, Şarole ve Limozin'e yönelmesi gerekir. İndeks metodu kullanılmalıdır. Metot üçlü melezlemedir. Konu mutlaka çalışmalıdır ancak bu şekilde değil. Kombinasyon melezlemesi bu şekilde yapılmaz.

Proje Lideri: Kırmızı Angus seçme nedenimiz birincisi rengi kırmızı, merayı iyi kullanması ve karkas randımanıdır. Diğer etçi ırklar güç doğum nedeniyle seçilmemiştir. F1 dölünde arzu edilen lokusları taşıyanlarla devam edilecektir.

Metin Hoca: Güç doğumlar ve ölümleri projeye dahil ettiniz mi? Kombinasyon melezlemesi yapılıyor, hastalıklara dirençle ilgili genlere bakılmıyor. Çok gen var hangilerindeki kombinasyon alınacaktır?

Proje Lideri: İzin verilirse enstitümüzdeki diğer hayvanlar da kullanılabilir. Hastalıklara dirençle ilgili genler projeye dahil edilecektir.

Sezer ÖZ: Enstitüde koruma altındaki ırklarla yapılan projeler için toplantı öncesinde TAGEM'den izin alınmalıdır.

Proje Lideri: Proje kapsamında kullanılacak hayvanlar satın alınacaktır. Ardından enstitüye bu hayvanlar hediye edilecektir.

Özgecan KORKMAZ AĞAOĞLU: Projede et verimi ile ilgili genler olarak belirtilen genler doğrudan et verimiyle ilişkili değildir, epigenetik etkilidir. Bu konuda ne amaçlanmıştır? DNA metil transferansları epigenetik katkı olarak ifade ederseniz daha doğru olacaktır.

Proje Lideri: Danışman Hoca konu ile ilgili genleri literatür çalışması tamamlandığında ekleyecektir.

Yalçın YAMAN: Literatür taraması ile seleksiyon kriteri belirlenemez. Farklı bölgelerde farklı sonuçlar olabilir. Hastalıklara dirençle ilgili ne biliyoruz ki? Bu hayvanlardaki hastalıklara

direnç mekanizmaları biliniyor mu, deneyip valide etmeden hiçbir şekilde genomik seleksiyon yapamazsınız.

Proje Lideri: Bu ırkların uzun yıllardır yetiştirici elinde, dayanıklılığı bilinmektedir. Elde edilen mekanik veriler ve deneyimler paylaşılacaktır.

Mustafa TEKERLİ: Melezleme şeması, hedef genotipte heterozisle elde edilir. Büyük karmaşa meydana gelecektir. Yoğun miktarda crossing over gerçekleşeceği için bu genleri kontrol ederek bir yere varmanız mümkün görünmüyor. %35 başarı oranı olan metotla başarı şansı mümkün değildir, diğer metotlarla birleştirilmesini ve daha yüksek başarı yüzdesi olan ırklarla çalışmanızı öneriyorum. Çok sayıda hayvanla başlayıp embriyo transferinin de içinde olduğu bir projenin yapılması daha iyi olacaktır. Embriyo transferinin başarı şansının artırılması konusunda çalışılrsa çok daha iyi olacaktır. Başarı şansı arttırılırsa iyi sonuçlar alınma olasılığı artacaktır.

Proje Lideri: Embriyo transferinin başarı şansının %35 olduğunu kabul etmiyorum. Başarı şansı düvede %60, ineklerde %50'dir.

Mustafa SAATÇİ: Projede belirtilen ırklar meşhur ırklardır ve literatürde heterozis tabloları mevcuttur. Sunuda bunu göremedim. Bu konuya eğilmenizi öneririm. Pozitif heterozis olayı irdelenip yola devam edilirse daha olacaktır.

Meriç Lütfü AVSEVER: Klinik olarak kültür ırkları hastalıklara dirençsizdir, yerli ırklarımız daha dirençlidir. Projenin ülkemiz hayvancılığındaki önemli problemi çözeceğini düşünüyorum.

Karar: Önerilerin dikkate alınması ve gerekli düzeltmelerin yapılması doğrultusunda bir üst kurulda görüşülmek üzere, proje oy çokluğu (15 kabul, 20 ret) ile **Reddedilmiştir**.

Proje Adı: Anadolu Mandasının Islahı

Proje lideri: İlkay ÇETİN

Öneren kuruluş: KAEM/BALIKESİR

İbrahim CEMAL: Proje ismi konusuna eğilinmeli, Murrah üzerine eğilinmiş ve proje ismi revize edilmelidir. Murrahla ilgili çeşitli veriler var ancak bizim kullandıklarımız hangileriydi ve hangi ölçüde bu özellikler görülecektir, bu yönde karar verilse iyi olacaktır.

Orhan KARACA: Genel anlamda biz ıslah melezlemesini G1 de kapatırız. Daha ileri gidilir %90'lar aşılsa başka bir ırka dönüştürme de bir yoldur. Burada tam kapatılmamıştır. Islah melezlemesinde heterozisten faydalanılmaz. Halk elinde ıslah ve bu projede TAGEM projesidir. Bu sürünün ana materyalle bağlantılı olmasının faydası olacaktır. İlişki kurulmalıdır. Manda sınırlı bir materyaldir. Materyalin dinamikleri iyi şekilde ortaya konulmalıdır.

İhsan SOYSAL: Halk elinde yetiştirme sonunda koyunculuk ve sığırcılıkta heterozis etkisi %5-10'u aşmaz. Bandırma'da bulunan manda üretiminin altyapı problemleri de vardır. Daha önce Bulgaristan Murrahı diye getirenler saf değildir, hali hazırdaki Murrahları temsil etmez. Anadolu Mandalarını Murrahla mı ıslah edeceğiz, yoksa Akdeniz Mandasıyla mı ıslah edeceğiz? 10 melezleme kombinasyonu var, dişi erkek eklenmesiyle 20 tane olacaktır. Elde edilen mandaların ıslahı ve mevcudiyetiyle ilgili konular birbirinden ayrılırsa daha iyi olacaktır.

Mustafa SAATÇİ: Proje kurgusunda son yapılan kombinasyonda muhtemel heterozisten yararlanmak amaçlanmıştır. G2 F1 üretimi ve bunların kendi içinde birleştirilmesi amaçlanmaktadır. Ancak bunun yeterli sayının elde edilmesi için G2 F1'lerin sürekli üretilmesi gerekir. Murrahın düzeyi düşürülebilir, model buna açıktır. Murrah genotipinin iyileştirilmesine yönelik girişimlerimiz olmuştur.

Mehmet AkifYÜKSEL: Hayvan sayıları yetersiz olsa da hayvanlar çok umut vericidir. Sayının arttırılması alt yapıya bağlıdır. Altyapı geliştirilmesi için projemiz onaylanmıştır.

Yusuf KAPLAN: Proje TAGEM master planında bulunan projelerdendir, bu projeler 5 yıl yürütülür ve tekrar başlar. Projenin sonuç raporu da verilecektir.

Abdullah KAYA: Başlıkla görülen tablo arasında çelişki vardır. Bu bir melezleme çalışması. Halk elinde ıslah projesiyle bu proje arasında ne gibi farklar bulunuyor?

Ömer Bedir ERDEM: Erkek yavrular kesime gitmektedir, başka projelerde de kullanılması önerilir. Soy kütüğü kayıtları düzgün tutularak projedeki hayvan sayısı azaltılabilir.

Karar: Önerilerin dikkate alınması ve gerekli düzeltmelerin yapılması doğrultusunda bir üst kurulda görüşülmek üzere, proje oy birliği ile **Kabul Edilmiştir.**

Proje Adı: Şanlıurfa İli “İvesi Koyunlarının Halk Elinde Islahı alt Projesi I Kapsamında yetiştirilen İvesi koyunlarının Süt Kalitesinin belirlenmesi

Proje lideri: Esmâ PAYDAŞ

Öneren kuruluş: GAPTAEM-ŞANLIURFA

İhsan SOYSAL: Türkiye'nin en sütçü ırkı üzerine katkılar sağlayacaksınız. Burada elit bir sürü mü var, hangi genetik parametreler hesaplanacak, hangi metodlar kullanılacaktır? Hazır bu veriler alınmışken sütün laktasyon boyunca değişimi ile laktasyon biyometrisine ait değerlendirmeyi de projeye ekleyiniz. Kalitenin genel tanımı; önceden belirlenmiş bileşenlere uygunluktur, bizim bu konuda bilgimiz yoktur. Proje ismi revize edilebilir. Proje ile çok önemli veriler elde edilecektir.

Proje Lideri: Süt hijyeni eğitimi ve elle sağım konusunda raportör yorumlarında belirtilen konu ile ilgili olarak; makine alımı, sağım hijyeni ve eğitimi verilmesi planlanmaktadır. 3000 hayvan aynı anda doğmamaktadır, kasım-şubat ayları arasında doğumlar olacaktır. İş yükü açısından sıkıntı yoktur.

İbrahim CEMAL: Güzel bir proje. Süt verim denetimi yapılıyor. Damızlık değer tahmini yapılacaksa süt miktarı ve süt bileşenlerinin birlikte değerlendirilmesi gerekir. Mastitisle ilgili bilgileri de kayıt altına alırsanız iyi olacaktır. Başlık çok uzun, kısaltılabilir.

Mustafa SAATÇİ: İsimde belirtildiği şekilde projenin tamamlanması yeterlidir.

Nazan KOLUMAN: İvesi koyununda 3000 hayvan elit sürüden mi olacaktır, hepsi benzer bölgeden mi olacaktır? 5 kontrol yapılacağından bahsedilmiş, sayısal olarak 4 kontrol yapılabilir. Yöntem açık şekilde belirlenmelidir. Süt örneği nasıl alınacak? Memedeki sütün tamamını indirip örneği o şekilde alın.

Ömür GEDİK: Tüm süt sağıldıktan sonra örnek alınmalıdır. Alınacak cihazın referans cihaz olduğunu kontrol edin, referans olmayan bir cihaz kullanarak emeğiniz boşuna gitmesin, ICAR.org adresinden referans kodlarını kontrol edin. Süt alınıp laboratuvara getirildiğinde analizleri hemen yapın, derin dondurucuya koymayın. 18 saat içinde analizlerin yapılması önerilir.

Ali AYAR: Cihaz alımı konusunda; proje kapsamında Genel Müdürlüğümüz cihaz alımına sıcak bakmamaktadır. Proje işbirlikleri yapılarak cihaz alımından kaçınılabılır. Cihaz almayacak şekilde kurgulama yapın.

Karar: Önerilerin dikkate alınması ve gerekli düzeltmelerin yapılması doğrultusunda bir üst kurulda görüşülmek üzere, proje oy birliği ile **Kabul Edilmiştir.**

II. OTURUM

Proje Adı: Bandırma Koyunu Geliştirme projesi (Doktora Projesi)

Proje lideri: Arzu ÖZDEMİR

Öneren kuruluş: KAEM/BALIKESİR

İhsan SOYSAL: 500 baş Bandırma Koyununun genotip fenotip ilişkilendirmesi yapılacak. Bu ilişki nasıl kurulacak Projede biraz iddialı ifadeler var. Major, minor gen karışmış durumda. Bütçede mefruşat alımı görünüyor, bu mümkün mü? Laboratuar mı düzenlenecek?

Proje Lideri: Mevcut hayvanımızı 500 başa çıkarıp o şekilde çalışacağız. Kan örneği maliyet nedeniyle 400 baş hayvandan alınacaktır.

Ali ATİK: Mefruşat genel bir ifadedir.

Orhan KARACA: Projenin kurgulanma mantığıyla ilgili çekincelerim var. Seleksiyon programı yapılırken, elimizde parametreler olup onun üzerinden gidebiliriz, elinizde parametreler varsa bunları refere etmelisiniz. İndekse göre seleksiyon yapılması durumunda parametre verileri elinizde olmalıdır. Seleksiyon indeksi konusunda ifade edilen kısım açıklığa kavuşturulmalıdır. İndeks ne kadar kısa olursa o kadar başarılıdır.

Mustafa SAATÇİ: Moleküler ve kantitatif genetikte ne kadar uygulama varsa eklenmeye çalışılmış. Daha az metot kullanılabilir, çok dağılıyor. En azından indeksleri görmek için matematiksel ifadelerin yazılması gerekir.

Nazan KOLUMAN: Proje adındaki geliştirme ifadesinden kastedilen nedir, geliştirme aşaması bitmiş gibi, ismi değiştirilmelidir. Her şeyden biraz olmasıyla asıl hedeflenen uzaklaşmıştır. Başlıklar netleştirilmelidir. Testis hacmi, meme indeksi eklenmelidir. Sütün yavruya yetmesi gerekiyor ve tescil edilecekse bunlar da önemlidir.

Vedat AKGÜNDÜZ: İsim revize edilmelidir, mevcut isimle ırk yeniden geliştiriliyormuş gibi anlaşılıyor. ‘Bandırma Koyununda bazı verim özellikleri’ veya seleksiyonu kapsayan bir başlıkla, başlık güncellenebilir.

Karar: Önerilerin dikkate alınması ve gerekli düzeltmelerin yapılması doğrultusunda bir üst kurulda görüşülmek üzere, proje oy birliği ile **Kabul Edilmiştir.**

Proje Adı: İvesi x Sarole (Charolasis) melez kuzuların et verimi ve ikizlik oranı yüksek yeni koyun ırkı elde edilmesi

Proje lideri: Fuat Serkan KAPUCAK

Öneren kuruluş: GAPTAEM/ŞANLIURFA

İki raportör yorumunun uygulanamaz olması üzerine projenin görüşülmesi oylamaya sunulmuş ve oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Hayati UYANIK: Projede İvesi Irkı için verilen 50kg canlı ağırlık çok düşüktür, ikizlik için verilen %10 sayısı da düşüktür, Ceylanpınar Tarım İşletmesi'nde bu oran %28'dir. 90'lı yıllarda bu tarz bir proje içinde bulundum. İvesi ırklarına diğer ırkların katılmasıyla kombine verim elde edilmeye çalışıldı, neticede ırk olacak bir genotip elde edilememiştir. Seçtiğimiz ırklardan birinin işletmemiz koşullarına uyum sağlaması konusunda sıkıntılar yaşanmıştır. Kuzular adaptasyonunu tamamlayamadı ve toz bulutuna adapte olamadı. Sarole ırkı diz boyu ot olan bir yerde yetiştirilir, hayvanlar buraya nasıl uyum gösterecek? Projemizde koç katımı denemesi yapılmış ekim ayındada yapılmış ancak kuzularda istenilen performans alınamamıştır. Bizim tecrübelerimiz gibi problemler çalışmamızı dileriz.

Nazan KOLUMAN: Neden Sarole İrkini seçtiniz? Koyun ırkları içinde en zor doğum yapan ırktır. Melezlemelerde bu tür özellikler dikkate alınmalıdır. Şanlıurfa'ya yönelik ırk geliştiriliyorsunuz, bölgede yağlı kuyruk tercih ediliyor. Sarole, çok hassas bir ırktır, tırnakları çok güçsüz, hastalıklara dayanıklılığı düşük olacaktır. Sinusları dardır, solunum sorunları yaşayabilirsiniz. Projede kullanılacak ırk değiştirilebilir. İvesinin döl verimi kötü değildir. Hakemin görüşüne katılıyorum, yeni ırk geliştirmeniz güç olacaktır. Asaf koyunu üzerinde çalışılmasını öneriyorum.

Orhan KARACA: Bizin en muhteşem ırkımız İvesi ırkıdır. İvesi İrkini özel kılan adaptasyon yeteneğidir. Dünyanın birçok yerinde İvesi ırkını kullanacaklardır. İvesiyle ilgili çok bilgiye ihtiyacımız vardır, farklı bölgelerde 3-4 alt varyetesi bulunuyor. İvesinin alternatifi bulunmuyor.

İhsan SOYSAL: İvesi Irkı süt verimiyle öndedir. Süt verimi Şanlıurfa'da yetmiyor mu, o konuya değinilse nasıl olur? İvesiler genetik kapasitesinin tamamıyla beslenemiyor, bunu nasıl değerlendirirsiniz? Süt verimiyle önde olan bir ırk yok olma tehlikesiyle kalmaz mı?

Proje Lideri: Sarole et verimi yönünden daha iyidir. Bu yönden düşünülmüştür.

Necdet AKAY: Projenin amacıyla çıktıları arasında ilişki görünmüyor. Bu projede iyi bir sonuç elde edilirse halka melezleme yapmalarını mı önereceksiniz, melezleme serbest mi bırakılacak, kendiniz mi yapmayı planlıyorsunuz?

Yalçın YAMAN: Melezleme çalışmaları çok yapılmış ancak hayatta kalanları kısıtlıdır. Amacınız ikizliği arttırmaksa, binlerce koyunda integrasyon diye bilinen bir yöntem vardır. Biraz zaman olsa da bu denenebilir. Binlerce koyunla çalışarak doğum oranına etkili genler belirlenebilir.

Ömer Bedir ERDEM: Kuyruk yapısı ince olduğundan ekonomik kayıp söz konusudur.

Karar: Önerilerin dikkate alınması ve gerekli düzeltmelerin yapılması doğrultusunda bir üst kurulda görüşülmek üzere, proje oy çokluğu ile **Reddedilmiştir**.

Proje Adı: Zom Erkek Kuzuların Besi Performansı, Karkas ve Et Kalitesinin Belirlenmesi (Doktora Projesi)

Proje lideri: Nalan AKÇA

Öneren kuruluş: GAPUTEM/DİYARBAKIR

Necdet AKAY: Projedeki materyal sayısını merak ediyorum. Projedeki anne yaşları önemli mi, buna göre mi değerlendirilecek? 4 grup var, 25 4'e nasıl bölünecek, ana yaşı önemliyse 24 veya 28 yapılmalıdır ya da çeşitli yaşlardan olacak şekilde değiştirilmelidir.

Proje Lideri: Anne yaşı etkisini görmek istedik.

Tülay CANATAN: Haftada bir değil 14 günde bir ölçümler alınmalıdır. Besi başı, ortası ve sonu cidago ölçümlerinin alınmasını öneriyorum, duyuşsal analiz yapılmasını tavsiye ediyorum.

Karar: Önerilerin dikkate alınması ve gerekli düzeltmelerin yapılması doğrultusunda bir üst kurulda görüşölmek üzere, proje oy birliği ile **Kabul Edilmiştir.**

11/02/2020 SALI

III. OTURUM

1. Proje – Yeni Teklif

Proje Adı: Lalahan Koyununun (Kıvırcık x Akkaraman G1) Genetik Karakterizasyonu

Proje Lideri: Fatma Gül MIZRAK

Öneren Kuruluş: Uluslararası Hayvancılık Araştırma ve Eğitim Merkezi Müd. (UHAEM)

Dr. Yalçın YAMAN: Çalışmayı görselleştirmek önemli. Heatmap yazılımı kullanabilirsiniz.

Prof. Dr. Sıddık KESKİN: n sayısı temel bileşenler için az. Değişken sayısının en az 10 katı olması lazım, hiç olmazsa 5 katı olması lazım.

Fatma Gül MIZRAK: İşletmede hayvan sayısı az, artırılması için çalışabiliriz.

Somut Öneriler:

5. GWAS ile yürütölməsi,
6. n sayısının yükseltilmesi

Karar:Önerilerin dikkate alınması ve gerekli düzeltmelerin yapılması doğrultusunda bir üst kurulda görüşölmek üzere oy birliği ile **Kabul Edilmiştir.**

2. Proje – Yeni Teklif

Proje Adı: Lalahan (Kıvırcık x Akkaraman G1) Koyununda Süt Verimi, Kalitesi ve Meme Özellikleri ile Kuzularda Sütten Kesim Dönemi Performansının Araştırılması

Proje Lideri: Dr. Hasan Hüseyin ŞENYÜZ

Öneren Kuruluş: UHAEM

Prof. Dr. Sıddık KESKİN: Meme ölçümü 3 kere alınacaksa (45, 90, 135), tekrarlanan ölçümlü varyans analizi yapılmalı.

Hasan ŞENYÜZ: Tekrarlanan ölçümleri yapabiliriz.

Prof. Dr. Mustafa SAATÇİ: 10'ar tane 2 grup var, büyümelerde, bunlar erkek. Sayıların artırılıp, dişilere niçin bakmıyoruz. İkiz-tekiz doğumların gruplara dağılımı rastgele olmalı.

Hasan ŞENYÜZ: Dişileri de çalışmaya ekleyebiliriz.

Somut Öneriler:

1. Dişilerin de projeye eklenmesi,
2. Süt ölçüm dönemi 28 güne bir yapılmalı ve İsveç yöntemi ile hesaplanmalı

Karar: Önerilerin dikkate alınması ve gerekli düzeltmelerin yapılması doğrultusunda bir üst kurulda görüşülmek üzere oy birliği ile **Kabul Edilmiştir**.

3. Proje – Yeni Teklif

Proje Adı: Doğal Aşım ve Suni Tohumlamaya Tabi Tutulan İneklerin Serviko-Vajinal Mukus (CVM)'unda Gebelikle İlişkili miRNA'ların Araştırılması (Doktora Projesi)

Proje Lideri: Ahmet AKÇAY

Öneren Kuruluş: UHAEM

Prof. Dr. İhsan SOYSAL: miRNA'lar transporasyona uğramıyor, niçin doğum güçlüğü çekmeyen hayvanlardan seçiyorsunuz?

Ahmet AKÇAY: Diğer faktörleri en aza indirmeye çalışıyoruz.

Doç. Dr. Özgecan KORKMAZ AĞAOĞLU: Proje metnindeki hatalı yazılımları düzeltilmeli. (zigot yerine embriyo yazılmalı). Serviko vajina örneği 28. Günde olacak mı, alabilecek misiniz, gebe hayvana zarar verir mi? Bunu literatüre dayandırmalısınız. Bu dönemlerde kan alımı yapılacak mı?

Ahmet AKÇAY: Hatalı yazılımları düzeltereğim. Tez jürisinde bulunan suni tohumlama hocası var onun önerisi ile 28. Gün olarak hazırladık. Bunu literatüre dayandıracam. Belirtilen dönemlerde kan örnekleri ve swap ile servikal mukus alınacak. 28. Günde vajinayı etkilemeden mukus alınacak.

Dr. Uğur KARA: 6. – 7. bir de 16. -20. günlerde bakabilir misiniz.

Ahmet AKÇAY: Bu projede teoriyi sadece 28. güne göre hazırladık.

Somut Öneriler:

1. Yukarıda belirtilen öneriler ve raportör yorumları

Karar: Önerilerin dikkate alınması ve gerekli düzeltmelerin yapılması doğrultusunda bir üst kurulda görüşülmek üzere oy birliği ile **Kabul Edilmiştir.**

IV. OTURUM

1. Proje – Yeni Teklif

Proje Adı: İn Situ in Vivo ve ExSitu in Vivo Olarak Korunan Boz Irk Sığırlarda Mikrosatellite Markörler ile Genetik Çeşitlilik ve Bottleneck Analizi

Proje Lideri: Semih SEVİM

Öneren Kuruluş: Koyunculuk Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü

Prof. Dr. İhsan SOYSAL: F istatistikleri yazılımları düzeltilmeli. Darboğaz testini hangisine bakarak yapacaksınız.

Semih SEVİM: Öncelikle F istatistiği, sonra bottleneck analizi.

Prof. Dr. Metin ERDOĞAN: Sizin Kurumunuzda daha çok marker boya kullanan cihaz var. Niçin bu cihazı kullanmıyorsunuz, maliyeti düşürmek açısından.

Semih SEVİM: Kurumdaki iş yoğunluğu ve rutin akışı bozmamak için.

Somut Öneriler:

2. Yukarıda belirtilen öneriler ve raportör yorumları

Karar: Önerilerin dikkate alınması ve gerekli düzeltmelerin yapılması doğrultusunda bir üst kurulda görüşülmek üzere oy birliği ile **Kabul Edilmiştir.**

2. Proje – Yeni Teklif

Proje Adı: Yerli Kara Sığır Irkının Farklı Bos Taurus Kültür Irkları ile Karşılaştırmalı Genomik Karakterizasyonu

Proje Lideri: Mehmet KIZILASLAN

Öneren Kuruluş: UHAEM

Prof. Dr. İhsan SOYSAL: Başlıkta belirtilen Bos Taurus diye niçin öyle belirttiniz, Yerli Kara Bos Taurus değil mi? Etkin popülasyon büyüklüğünü oturmuş hipotez, farklı bölgelerdeki sürülerin karşılaştırılması olabilir.

Mehmet KIZILASLAN: Başlık öneri doğrultusunda düzeltilecektir. Diğer ırklardan da veri tabanlarından çekeceğiz. Hem ırk içi hem de ırklar arası parametreler hesaplanacak.

Prof. Dr. Mustafa SAATÇİ: Sahada ful siyahları aldık, renkleri değişik beyazlık ve kırmızılık olanları da örnekler de alabilir misiniz?

Mehmet KIZILASLAN: Tabiki. Bu durumu da değerlendireceğiz.

Prof. Dr. İbrahim CEMAL: Aydın'ın dağlarında da bizim bir projemiz var. Oradaki hayvanlar ful siyah değil ama onlara da Kara sığır diyorlar. Ayrıca, bu tip proje tüm ülkesel ve verimli hilal bölgesini kapsayacak şekilde olabilir.

Mehmet KIZILASLAN: Uygun görülürse bu konuyu değerlendirebiliriz.

Somut Öneriler:

1. Yukarıda belirtilen öneriler ve raportör yorumları

Karar: Önerilerin dikkate alınması ve gerekli düzeltmelerin yapılması doğrultusunda bir üst kurulda görüşülmek üzere oy birliği ile **Kabul Edilmiştir.**

11/02/2020 ÇARŞAMBA

1. OTURUM

Proje Adı: Türkiye Evcil Hayvan Genetik Kaynaklarının Genetik ve Fenotipik Olarak Tanımlanması

Proje Lideri: Dr. Engin ÜNAY

Öneren kuruluş: UHAEMM

Prof. Dr. Orhan KARACA: Yeni ırk oluşturmaktan ziyade elimizdeki genetik kaynakları düzgün değerlendirmek adına tüm genetik kaynaklarımızı üretim zincirine dahil etmek gerekir. Ayrıca izlenebilirlik ve akreditasyon sağlanmalıdır.

Prof. Dr. Mustafa SAATÇİ: Her ırk için SWOT Analizi yapılmasını öneriyorum.

Dr. Ali AYAR: Sürdürülebilir kullanım bu çalışmanın ikinci aşaması olacak. Tescil için sayı hiç önemli değil. Tüm genetik varlığımızın tanımlanmasını amaçlıyoruz.

Prof. Dr. Nazan KOLUMAN: Alınan verilerin tüm çalışmalarda bir örnek olması açısından katalog hazırlanmalıdır. Katalog çalışmalarında yardımcı olabilirim. Hatta tüm teknik personele bu konuda bir eğitim düzenlenebilir.

Prof. Dr. Mustafa TEKERLİ: Bu çalışmalarda veri tabanı çok önemli. Veri tabanı oluşturma aşamasında üniversitelerden görüş alınmalıdır.

Prof. Dr. M. İhsan SOYSAL: FAO'nun böyle bir standardı zaten var. Bizim ırklara uyarlanmalı ve kendi veri tabanımıza işlenmelidir.

Fatma Gül MIZRAK: Bu gibi çalışmalarda isimlendirmelere dikkat edilmeli.

Karar: Sununun bireysel olarak alınan kayıtlardan ziyade genel işlemler ile ilgili yeniden hazırlanması, konu hakkında görüşü olanların yazılı ya da sözlü olarak Hayvancılık ve Su Ürünleri Daire Başkanlığı ile iletişime geçmeleri kararıyla sunu sonlandırıldı.

Proje Adı: Akkaraman Şavak-Akkaraman, Kangal-Akkaraman, Morkaraman ve Güney Karaman Koyunlarında SNP Panel ile Karşılaştırmalı Genomik Karakterizasyon

Proje lideri: Yunus ARZIK

Öneren kuruluş: UHAEMM

Prof. Dr. M. İhsan SOYSAL: Genotip ve fenotipik parametrelerin tahmini neyi içermektedir? Darboğaz gibi parametreler mi?

Yunus ARZIK: Burada fenotipik veriler alınmayacak. Yanlış anlaşılmaya sebep olan gerekli düzeltmeler yapılacak. Amacımız popülasyon genetiğini ölçmek.

Dr. Yalçın YAMAN: Örnekleri azaltıp Whole Genom yapsanız iyi olur.

Birusk KESKİN: Raportör yorumunda belirtilen Zom ve Karakaş koyunu dahil edilecekse bizim kurumdan da destek alınabilir.

Prof. Dr. İbrahim CEMAL: Projeye diğer ırklar da dahil edilmeli. Örneklemeye yayılmalı.

Yunus ARZIK: Daha fazla örneklemeye yapılmasıyla bütçe ve iş yükü artacağı kanaatindeyiz.

Dr. Yalçın YAMAN: Yurtdışından hizmet alımı şeklinde yapabilirsiniz.

Prof. Dr. Abdullah KAYA: Fenotipik veriler de alınarak genetik ile ilişkilendirilmeli.

Prof. Dr. Mustafa TEKERLİ: Sayı azaltmayın, ayrıca yurtdışına genom bilgilerinin aktarılmasının yanlış olduğunu düşünüyorum. Proje enformatif bir çalışma. Böyle kalmalı.

Somut Öneriler:

4. Akkaraman alt varyeteleri netleştirilerek örneklemeye yapılması.
5. Diğer ırklar da eklenecek ise ekibe proje yürütücülerinin dahil edilmesi.
6. FAO'nun önerdiği 25 en iyi özellikteki hayvanın yetiştirici tarafından önerilmesi.

Karar: Önerilerin dikkate alınması ve gerekli düzeltmelerin yapılması doğrultusunda bir üst kurulda görüşülmek üzere oy birliği ile **Kabul Edilmiştir.**

Proje Adı: Farklı Genotipteki Ankara Keçilerinin Genomik Karakterizasyonu

Proje lideri: Senem Esin SELÇUK

Öneren kuruluş: UHAEMM

Prof. Dr. M. İhsan SOYSAL: Alınan örneklerin kapalı sürü dışından da örnek alınması projeyi güçlendirecektir.

Prof. Dr. İbrahim CEMAL: Sahadaki tiftik keçileri dahil edilmeli. Validasyonun gerekli olduğunu düşünmüyorum. SNP chipler dünya üzerinde bütün ırklara doğru cevaplar veriyor. Ayrıca popülasyon genetiğine yönelik bir çalışma olduğu için fenotipik ölçümlere gerek yok.

Somut Öneriler:

1. Proje bütçesini aşmayacak şekilde sahadaki diğer koruma-ıslah sürülerinin de çalışmaya örnekleme yapılması.

Karar: Önerilerin dikkate alınması ve gerekli düzeltmelerin yapılması doğrultusunda bir üst kurulda görüşülmek üzere oy birliği ile **Kabul Edilmiştir.**

Proje Adı: Kozabirlik Bünyesinde Bulunan Saf ve Hibrid İpekböceği Hatlarında Genetik Çeşitliliğin Mikrosatelit DNA Markörleri ile Belirlenmesi

Proje lideri: Ezgi ODABAŞ

Öneren kuruluş: UHAEMM

Somut Öneriler:

1. Raportör görüşleri doğrultusunda gerekli düzeltmelerin yapılması.

Karar: Önerilerin dikkate alınması ve gerekli düzeltmelerin yapılması doğrultusunda bir üst kurulda görüşülmek üzere oy birliği ile **Kabul Edilmiştir.**

2. OTURUM

Proje Adı: Akkaraman Irkı Koyun Populasyonlarında Büyüme ve Konformasyon Özellikleri ile İlişkili QTL Tespiti ve Çeşitli Genomik Karakterizasyon Parametrelerinin Hesaplanması (Doktora Tez Projesi)

Proje lideri: Mehmet KIZILASLAN

Öneren kuruluş: UHAEMM

Prof.Dr.İhsan SOYSAL: Metinde metotlarınız daha anlaşılabilir yazılırsa iyi olur.

Prof.Dr. Mustafa SAATÇİ: Hem klasik pedigrisi hem de sizin uyguladığımız genomik ilişki matrisini kıyaslayacak mısınız? Beş farklı sürü ayrı ayrı mı değerlendirilecek yoksa tek bir popülasyon olarak mı kabul edeceksiniz?

Mehmet KIZILASLAN: Beş farklı sürüyü tek popülasyon olarak ele alacağız. Genomik ilişki matrisi bizim için uygun. Ayrıca 50K SNP ile akraba olmayanların da birbirleriyle genomik ilişkilerini tespit edebiliriz.

Prof. Dr. Mustafa TEKERLİ: Kullandığınız program genomik ilişki matrisini kabul ediyor mu? Kontrol edilmeli.480 kuzu tam olarak yeterli olmaz. Sadece bireysel etkiler değil maternal etkiler de işin içine konmalı. Elde aşım yapılan, anne babası bilinen sürülerde çalışmayı yaparsanız daha iyi olur. Bireysel sürü büyüklüğü ve toplam sayıyı arttırmalısınız.

Dr. Yalçın YAMAN: Sürü sayısını ikiye düşürseniz 240 ar kuzu olarak yaparsanız nasıl olur?

Mehmet KIZILASLAN: Sürü sayısını azaltamayız. Ama örnek sayısını arttırabilirsiniz.

Doç.Dr. Özgecan KORKMAZ AĞAOĞLU: Marker yoğunluğu ve QTL etkisi ne olursa olsun populasyon büyüklüğü arttıkça FDR azalırken QTL yerleri gerçek değerlerine yaklaşır ki QTL tespit gücü artar. Buradan hareketle çalışmaya dahil edilmesi önerilen hayvan sayısının hangi kriterler değerlendirilerek belirlendiği açık değildir. Öyle ki; önerilen hayvan sayısının arttırılması sonuçların güvenilirliği açısından uygun olacaktır.

Prof. Dr. Mustafa TEKERLİ: Bütçede sıkıntı yaratmayacak şekilde normal pedigrileri kullanarak aradığınız özellikler bakımından kalıtım derecelerini hesaplamak faydanıza olacaktır.

Somut Öneriler:

6. Hayvan sayısı ve sürü sayısı ile ilgili proje liderleriyle görüşülüp arttırılması

Karar: Önerilerin dikkate alınması ve gerekli düzeltmelerin yapılması doğrultusunda bir üst kurulda görüşülmek üzere oy birliği ile **Kabul Edilmiştir.**

Proje Adı: Bandırma Genotipi (SBAXKıvırcık) Kuzularda MEF2B,RFXANK, CAMKMT ve TRHDE Gen Polimorfizmlerinin Büyüme ve Gelişme Özellikleri ile İlişkilerinin Araştırılması

Proje lideri: Semih SEVİM

Öneren kuruluş: KAEM

Prof. Dr. Mustafa TEKERLİ: İstatistik analizde matematik modeliniz bulunmuyor. Matematik modeliniz yoksa etkiyi anlayamayız. Ayrıca fenotip ile ilişkilendirme eksik.

Doç.Dr. Özgecan KORKMAZ AĞAOĞLU: Hayvan sayısının hangi kriterler değerlendirilerek belirlendiği açık değildir. Öyle ki; Bandırma koyunu sınırlı coğrafyada yetiştirilmektedir ve kullanılan hayvan sayısı sadece 330 dür. Eğer istatistiki önem bulunamazsa ülke tarımına nasıl bir etki yapacağı açık değildir.

Doç. Dr. Metin ERDOĞAN: Kullanacağınız sürü kapalı bir sürü.Bu bölgeler küçük bölgeler. Bulamazsanız B planınız var mı? Gruplandırma yaparsanız daha sağlıklı olur.

Dr. Yalçın YAMAN: Damızlık değeri mix modelde uygulayacağız. En hızlı gelişen ve en yavaş gelişen grup diye ayırım yapamayız.

Somut Öneriler:

4. İstatistik modelin detaylı yazılması

Karar: Önerilerin dikkate alınması ve gerekli düzeltmelerin yapılması doğrultusunda bir üst kurulda görüşülmek üzere **Oy birliği ile Kabul Edilmiştir.**

Proje Adı: Entansif Şartlarda Yetiştirilen Şavak Kuzularının Büyüme, Besi Performansı, Karkas ve Et Kalitesi Özelliklerinin Araştırılması

Proje lideri: Hasan ÇETİN

Öneren kuruluş: GAPUTAEM

Prof. Dr. Sıddık KESKİN: Sürülerin etkisine bakmayacaksanız, sadece cinsiyete bakacaksanız tek yönlü varyans analizi yeterlidir. Duncan'a gerek yok.

Necdet AKAY: Bölgedeki kuzu karkas ağırlıklarının öğrenmenizde fayda var.

Prof. Dr. Nazan KOLUMAN: Raportör görüşüne katılmıyorum. Soğuk karkas ölçümü gereklidir. Kesim için gün yerine canlı ağırlık baz alınmalı. Karkas analiz metodunu Uluslararası Standartlara göre yapmanız gerekir. Rasyon ile ilgili düzenlemeler yapılmalı. TMR önereceğim.

Dr. Vedat AKGÜNDÜZ: Vücut ölçüleri ifadeleri netleştirilmelidir.

Prof. Dr. M. İhsan SOYSAL: Yetiştirici koşullarında bir de kontrol grubu yapılabilir mi? Karşılaştırma yapılsa iyi olur.

Prof. Dr. Ömür KOÇAK: Hayvanların parazit mücadelesi yapılmalı, ayrıca halk elinde yapılmalı. Gerçek işletmelerden alınan örnekler sağlıklı sonuç verir.

Somut Öneriler:

5. İstatistik modelin gözden geçirilip düzenlenmesi
6. Karkas analiz metodunun revize edilmesi
7. Rasyonların belirlenmesi
8. Vücut ölçümlerinin netleştirilmesi
9. Halk elinde ıslah projesindeki kesilen hayvanlarla kontrol grubu olarak karşılaştırılması
10. Maliyet analizinin yapılması

Karar: Önerilerin dikkate alınması ve gerekli düzeltmelerin yapılması doğrultusunda bir üst kurulda görüşülmek üzere oy birliği ile **Kabul Edilmiştir.**

12/02/2020 ÇARŞAMBA

III. OTURUM

1)Proje Adı: Entansif koşullarda Karakaş ve Koçeri Kuzularının Büyüme ve Besi Performansı, Karkas, Et Kalitesi ve Yağ Asidi Bileşiminin Karşılaştırılması (Yeni Teklif)

Proje Lideri: Özlem BARITÇI

Öneren Kuruluş: GAPUTAEM/ DİYARBAKIR

Mustafa SAATÇİ: İstatistik metodu gözden geçirilmeli.

İhsan SOYSAL: Kuzu seçiminde anayaşı faktörü eklenmeli, halk elinde kontrol grubu oluşturulmalı.

Necdet AKAY: İki genotipin karşılaştırılması yerine özelliklerin belirlenmesi daha uygundur.

Mesut KIRBAŞ: Üç farklı rasyon yerine yetiştiricinin uygulayabileceği tek rasyon kullanılmalı.

Abdullah Taner ÖNALDI: Rasyon değişimlerinde alıştırılmadan diğer rasyona geçilmesi hayvan gelişimini etkileyecektir. Bu yüzden tek rasyon kullanımını gerekmektedir.

Nazan KOLUMAN:100 gr hassasiyetli tartı kullanımını uygun değil. Hassas tartı kullanılmalı.

Somut Öneriler

- 1-Kaba/Kesif yem oranlarının tekrar gözden geçirilmesi
- 2-İstatistiki metodların tekrar değerlendirilmesi
- 3-Kontrol grubunun ıslah projeleriyle çalışılarak oluşturulması
- 4-Haftalık yem tüketiminin günlük alınması

KARAR: Hakem raporlarının dikkate alınarak ve toplantıdaki önerilerle birlikte düzeltmelerin yapılması doğrultusunda bir üst kurulda görüşülmek üzere oy birliği ile **Kabul Edilmiştir.**

2)Proje Adı: Zom Koyunlarında Isı Stresinin Oksidatif Stres Parametreleri ve Fertiliteye Etkisinin Araştırılması (Yeni Teklif)

Proje Lideri: Yasemin Kaplan BİLMEZ

Öneren Kuruluş:GAPUTAEM

Özgecan KORKMAZ: Isı stresi ve rakımla ilgili çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Bilinen bir sonucun tekrar çalışılması uygun değildir. Biyokimyasal ve genetik olarak da çalışılması gerekmektedir. İstatistik olarak hangi modelleme yapılacak belli değildir.

Nazan KOLUMAN: Başlıktaki ısı stresi ifadesi yerine sıcaklık stresi ifadesi kullanılması gerekmektedir. Daha fazla literatür taranması uygundur.

İhsan SOYSAL: Biyo belirteçler tanıtıcı istatistik TAS ve TOS stres belirteçleri toplamının farklı ırklarla kıyaslanmalıdır.

Mehmet Bozkurt ATAMAN: Rektal ve vagina ısıları temmuz ve ekim ayında sabah akşam alınmalı, ayrıca bazal ısıda alınarak karşılaştırılmalıdır. Aynı dönemde seminal plazma alınarak koçlarda da stres faktörlerine bakılmalıdır.21. gün kan progesteron düzeyinden kesin olarak gebe olup olması açısından değerlendiremeyiz. Her iki gruba da doğal aşım eklenmeli.

İlker ÜNAL: Gebelik tanısında progesteron çıkarılmalı, gebelik ilişkili proteinlerine bakılmalıdır. Ayrıca ısı stresiyle ilgili olarak,HSP 90 ve 70 proteinlerine de bakılmalıdır.

Bülent BÜLBÜL: Temmuz ve ekim ayını gün ışığının etkisinden dolayı ve bu etkide siklusu etkileyeceğinden bu şekilde bir karşılaştırma yapılamaz. Projenin kurgusu yanlıştır.

Ozan ÇELİK: Kandaki kortizol seviyelerine bakılması daha uygundur. Güncel bir konu olan kuyruk kılından örnek alınması metoduyla ölçümde değerlendirilebilir.

Mesut KIRBAŞ: Sıcak stresine temmuz ayından itibaren dört aylık dönemde de bakılması gerekmektedir.Presenkronizasyon uygulanabilir

Abdullah KAYA: Farklı aylar yerine aynı ay içerisinde iki grupta yapılması daha uygun olacaktır. Koçlarada bakılması uygundur.

Sıddık KESKİN: İstatistik metodu mutlaka düzeltilmelidir

Mehmet Ali YILMAZ: Gebelik teşhisinde progesteron ölçümü yerine ultrason kullanılmalı.

Somut Öneriler

- 1-Proje revize edilerek seneye tekrar getirilmesi

KARAR: Hakemlerin raporlarının dikkate alınarak ve toplantıdaki önerilerle birlikte projenin revize edilerek seneye tekrar getirilmesi yapılan oylama ile oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

3) Projenin Adı: Oestrus Ovis ile Enfeste Olan ve Enfeste Olmayan Zom Koyunlarında Koç Katımı Etkisi ile Dölverimi Parametrelerinin Karşılaştırılması (Yeni Teklif)

Proje Lideri: Yasemin Kaplan BİLMEZ

Öneren Kuruluş: GAPUTAEM/ DİYARBAKIR

Mehmet Bozkurt ATAMAN: Feromen erkekten dişiye olacağından dolayı projenin kurgusu yanlıştır. Oestrusovis beyine giderse siklus etkilenecektir. Burundaki ovisferomen salgısını etkilemeyeceği için projenin kurgusunda hata vardır.

Numan AKYOL: Projede yapılmak istendiği açıkça anlaşılammıştır. Koçlar üzerinden çalışma yapılmalıdır. Jacobsan organı etkilenmemektedir. Ne düzeyde enfestasyon olduğu net olarak belli değildir. Kurgu değişmelidir.

Somut Öneriler:

1-Projenin kurgusunun düzeltilmesi

2-Koçlar üzerinden çalışma yapılması uygun olacaktır.

Karar: Hakem raporları dikkate alınarak toplantıdaki önerilerle birlikte gerekli düzeltmelerin yapılması doğrultusunda bir üst kurulda görüşülmek üzere oy çokluğu ile **Kabul Edilmiştir.**

4) Proje Adı: Şanlıurfa koşullarında ivesi koyunlarının halk elinde Islahı Alt Projesi I Kapsamında Yetiştirilen İvesi Koyunlarının Sıcaklık Stresinde Süt Verimi ve fizyolojik Tepkilerinin Belirlenmesi (Yeni Teklif)

Proje Lideri: Mehmet PAYDAŞ

Öneren Kuruluş: GAPTAEM / ŞANLIURFA

İhsan SOYSAL: Sonar radyasyon, bulutlanma, rakım, yağış sıcaklık stresinin etkileyen önemli faktörlerdir. Bu parametrelerin eklenmesi projeyi zenginleştirecektir.

Mustafa TEKERLİ: Proje kitapların elimize geç ulaşması ve Materyal-Metod kısımlarının yeterince geniş olmamasından dolayı projeler daha iyi bir şekilde değerlendirilememektedir. Farklı bölgelerde de projenin denenmesi farkı ortaya koyabilir.

Nazan KOLUMAN: Hipotezi kurgulama hatalıdır. Süt verimi çıkartılmalı besi performansı konulması gerekmektedir. Stres faktör saatleri (09.00-16.00) arası çok uzundur.600 olan hayvan sayısı azaltılmalıdır. Deri sıcaklığı projeye eklenmelidir.

Reşit DEMİR: Sayı düşürülebilir. Soğuk stresi süt kaybına sebep oluyor.

Hayati Oyanık: Sıcaklık değil soğukluk stresinden dolayı daha önceki yıllarda hayvan kaybımız çok olmuştur. Yörede sıcaklık çok değişkenlik göstermektedir.

Abdullah KAYA: Kontrol grubu projeye eklenmeli. İstatistiki bir şey ortaya koyulamaz.

Sıddık KESKİN: Bu model karşılaştırma modeli değil, ilişkiye bakılacaksa başlık ve kurgu değiştirilmelidir.

Somut Öneriler:

1-Hakem raporlarının dikkate alınması ve proje kitapçığının önceden gönderilmesi

2-Farklı çevre sıcaklığında süt veriminin ölçülmesi

3-Hayvan sayısının azaltılması

4-Başlıkta yeralan sıcaklık yerine mevsimin etkisi olarak değiştirilmesi

5-Kontrol grubu eklenmesi

KARAR: Hakem raporları dikkate alınarak toplantıdaki önerilerle birlikte düzeltmelerin yapılması doğrultusunda bir üst kurulda görüşülmek üzere oy çokluğu ile **Kabul Edilmiştir.**

5)Proje Adı: Karacabey Merinosu Kuzularında Mc4R Gen PolimorfizmininBüyüme Özelliklerine Etkisinin ve Seleksiyonda Kullanım Olanaklarının Araştırılması(Sonuç Raporu)

Proje lideri: Semih SEVİM

Öneren Kuruluş: KAEM

Özgecan KORKMAZ: CLM yapılırken AA1 olan değer analiz dışı bırakılmalıydı. İstatistiki olarak etkileyecektir.

Sıddık KESKİN: Tablolarda yazım yanlışları mevcuttur. Kısaltmalar açıklanmalıdır. İstatistiksel harflendirmeler düzeltilmeli. Önemsiz P değerleri çıkarılmalı.

Yalçın YAMAN: P değerleri düzeltilmeli. Resesif ve dominant modellere göre değerlendirilmeli.

Metin Erdoğan: Literatür ile SNP uyuşmuyor.

KARAR: Hakem raporları dikkate alınarak toplantıdaki önerilerle birlikte düzeltmelerin yapılması doğrultusunda bir üst kurulda görüşülmek üzere oy birliği ile **Kabul Edilmiştir.**

6)Proje Adı: Anadolu Mandasının Islahı (Sonuç Raporu)

Proje lideri: Mehmet Akif YÜKSEL

Öneren Kuruluş: KAEM

İbrahim CEMAL: G1 verilerinin yüksekliğinden dolayı F1 ile çalışma mevcuttur.

Mustafa TEKERLİ: Generasyon aralıkları uzundur. İtalyan mandası kanı katılarak yeni bir genotip oluşturulabilir.İtalyan boğalarından sperma temin edilerek yeni bir hat geliştirilebilir.

Ömür KOÇAK: Rasyonun her grup için ayrı düzenlenmesi gerekmektedir.

Necdet AKAY: Meme özelliklerine göre proje yapılması uygun olacaktır.

Orhan KARACA: tek tip manda mı ülke genelinde yaygınlaştırılmalı, yoksa bölgeye özel manda mı geliştirilmesi uygun olacaktır.

Sıddık KESKİN: Tablolardaki harflendirmelere bir standart getirilmelidir.

KARAR: Hakemlerin raporlarının dikkate alınarak ve toplantıdaki önerilerle birlikte gerekli düzeltmelerin yapılması doğrultusunda bir üst kurulda görüşülmek üzere oy birliği ile **Kabul Edilmiştir.**

13/02/2020 Perşembe

I. OTURUM

4. Proje – Sonuç Raporu

Proje Adı: Orta Anadolu Merinos Koyun Yapağında Bazı Fiziksel ve Elementel Özelliklerin Belirlenmesi

Proje Lideri: Sedat BEHREM

Öneren Kuruluş: Uluslararası Hayvancılık Araştırma ve Eğitim Merkezi Müdürlüğü

Orhan KARACA: Yünün dünyadaki yeri, ihtiyaç ve konumu sonuç raporuna konsa iyi olur.

Ali Atik : Toklular kuzu iken kırıldı mı?

Ali AYAR: Yünün kirli gömlek olarak konulması daha az rekabet oluyor. Yapağının alıcıya arzına sınıflandırma yapılmalı. Bakanlık hibe destekleme programı için talepte bulunacağız.

Abdullah Taner Önalı: kirli yapağı verimi normal merinosun altında.

Karar: Sonuç raporu oy birliği ile **Kabul Edilmiştir.**

5. Proje – Sonuç Raporu

Proje Adı: Senkronize Edilmiş Bazı Koyun Irklarında Çiftleşme, Doğum, Ana ve Kuzu Davranışlarının Belirlenmesi

Proje Lideri: Tülay CANATAN

Öneren Kuruluş: Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
BDUTAEM KONYA

Mehmet Bozkurt Ataman: Sunumuzda koç resmi yok. Ejekülasyon süresi ile ilgili tanım var. 30 dk 4 koç kattınız, copülasyon refleksi görülmektedir. Bir koçu bir koyunun üzerinde 16 saniye durmaz siz böyle yazmışsınız. Tablolarda hata vardır. *“Seksüel refleks tanımlama süresi tekrardan yapılmalıdır.”*

Ali AYAR: Tanımlar ile ölçümler gözden geçirilmeli.

Orhan KARACA: Kamera görüntüleri var düzeltilmeli.

Mustafa TEKERLİ: Yazım hataları var. Duncan testini tekrardan yapınız.

Vedat Akgündüz: Biniş süreleri ilk atlama ile koçun diğer atlamalarda süreler değişebilir.

Mustafa SAATÇİ: Yazım hataları var **p** değerleri var **yıldız** kullansanız olabilir mi?

Karar: Sonuç raporu oy çokluğu (1 red) ile **Kabul Edilmiştir.**

6. Proje – Sonuç Raporu

Proje Adı: Bandırma Koyunlarında Üreme, Büyüme ve Karkas Özelliklerinin Islahı ve Tip Sabitleştirme

Proje Lideri: Tamer SEZENLER

Öneren Kuruluş: Koyunculuk Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü KAEM BALIKESİR

Karar: Sonuç raporu oy birliği ile **Kabul Edilmiştir.**

II. OTURUM

7. Proje – Gelişme Raporu

Proje Adı: Ankara Keçilerinde BisphenolA (BFA)'in Başlıca Androlojik Parameteler Üzerine Etkisi

Proje Lideri: SEHER ŞİMŞEK

Öneren Kuruluş: Uluslararası Hayvancılık Araştırma ve Eğitim Merkezi Müdürlüğü

SEHER ŞİMŞEK: Araştırmacı

1. Barış Kılıcın projeden çıkarılması.
2. 10.000 TL ek bütçe
3. Nitelikli analiz için 1 yıl uzatma
4. Materyal Metodun değiştirilmesi.
5. Projenin bir bölümünü Doktora tezi olarak kullanmak için izin istemektedir.

Özgecan Korkmaz Ağaoğlu: Fazla işgücü yazılmış, bunun bir limiti var mı? 10.000 ek ücret istediniz. Antibody daha fazla olabilir ücreti.

Somut Öneriler:

7. Personel değişikliği, 1. Prof.Dr. Cologero Stellattave Dr. Muharrem Satılmış'ın projeye **dahil edilmesi**
8. Barış KILIÇ çıkarılması talep edildi. **kabul edilmiş**
9. 1 yıl uzatma değişikliği kabul edilmiş
10. Materyal Metot değişikliği kabul edilmiş
11. 10.000TL Ek bütçe talebi kabul edilmiş
12. Doktora izin talebi mevzuat gereği TAGEM'den alınması gerektiğinden dolayı oylamaya dahil edilmemiştir.

Karar: Talepler kurul tarafından oylanmış Gelişme Raporu ile birlikte oy birliği ile **Kabul Edilmiştir.**

8. Proje – Gelişme Raporu

Proje Adı: Akkaraman Ve Orta Anadolu Merinosu Kuzularında Gen Polimorfizmleri ile Bazı Büyüme Özellikleri Arasındaki İlişkilerin Belirlenmesi

Proje Lideri: Şükrü Doğan

Öneren Kuruluş: Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü

Karar: Talepler kurul tarafından oylanmış ve Gelişme Raporu ile birlikte oy birliği ile **Kabul Edilmiştir.**

9. Proje – Gelişme Raporu

Proje Adı: Bandırma Koyunculuk Araştırma Enstitüsünde Yetiştirilen Bazı Etçi Irklarda Büyüme, Et Verimi ve Et Kalitesine Etki Eden Genlerdeki Varyasyonun Araştırılması

Proje Lideri: Vasfiye Kader Esen

Öneren Kuruluş: Koyunculuk Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü KAEM BALIKESİR

Karar: Talepler kurul tarafından oylanmış ve Gelişme Raporu ile birlikte oy birliği ile **Kabul Edilmiştir.**

10. Proje – Gelişme Raporu

Proje Adı: Suruç Koyunu'nun Döl Verimi, Süt Verimi, Büyüme ve Morfometrik Özellikleri ile Filogenetik Yapılarının Belirlenmesi

Proje Lideri: Zeliha Savrunlu

Öneren Kuruluş: GAP Tarımsal Araştırma Enstitüsü GAPTAEM ŞANLIURFA

Somut Öneriler:

1. Bir yıl ek süre talebi istenmektedir.

Karar: Talepler kurul tarafından oylanmış ve Gelişme Raporu ile birlikte oy birliği ile **Kabul Edilmiştir.**

11. Proje – Gelişme Raporu

Proje Adı: Bandırma Koyunculuk Araştırma İstasyonu Bünyesinde Yetiştirilen Damızlık Koçların Spermatolojik Özelliklerinin ve Dondurulabilirliğinin Belirlenmesi

Proje Lideri: Cemal Dayanıklı

Öneren Kuruluş: Koyunculuk Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü KAEM BALIKESİR

Cemal Dayanıklı: Ek süre istenmektedir.

Ali Ayar: Spermaların gen bankasına aktarılmalı ve gönderilse iyi olur.

Somut Öneriler:

1. Ek süre 1 yıl istenmektedir. **Kabul edilmiştir.**

Karar: Talepler kurul tarafından oylanmış ve Gelişme Raporu ile birlikte oy birliği ile **Kabul Edilmiştir.**

12. Proje – Gelişme Raporu

Proje Adı: Koyunlarda Farklı Sabit Zamanlı Suni Tohumlama Protokollerinde Ovulasyon ve Gebelik Oranlarının Karşılaştırılması

Proje Lideri: Cemal Dayanıklı

Öneren Kuruluş: Koyunculuk Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü KAEM BALIKESİR

Cemal Dayanıklı: 1 yıl için ek süre

Somut Öneriler:

1. Ek süre 1 yıl istenmektedir. **Kabul edilmiştir.**

2. Materyalin sayısının projede yapılabildiği kadar yapılması. Teklif **Kabul edilmiştir.**

Karar: Talepler kurul tarafından oylanmış ve Gelişme Raporu ile birlikte oy birliği ile **Kabul Edilmiştir.**

13. Proje – Gelişme Raporu

Proje Adı: Güney Karaman Koyun Irkında Çiftleşme, Doğum, Ana ve Kuzu Davranışlarının Belirlenmesi

Proje Lideri: Necdet Akay

Öneren Kuruluş: Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
BDUTAEM / KONYA

Somut Öneriler:

1. Ek süre 1 yıl istenmektedir. **Kabul edilmiştir.**
2. *“Seksüel refleks tanımlama suresi tekrardan yapılmalıdır.”* . **Kabul edilmiştir.**
3. Libido skoru değişikliği tanım değişikliği. **Kabul edilmiştir.**

Karar: Talepler kurul tarafından oylanmış ve Gelişme Raporu ile birlikte oy birliği ile **Kabul Edilmiştir.**

13/02/2020 Perşembe

11. Proje – Gelişme Raporu

Proje Adı: Farklı Yörelere Yetiştirilen Kıl Keçi Populasyonlarının Moleküler Genetik Karakterizasyonu

Proje Lideri: Zeynep SEMEN

Öneren Kuruluş: Uluslararası Hayvancılık Araştırma ve Eğitim Merkezi Müdürlüğü
UHAEM / ANKARA

Proje lideri Veteriner Hekim Mehmet Ali YILMAZ'ın proje ekibine dahil edilmesi, materyal metot kısmına Cu, Fe, Zn vb. b-karoten ve bisfenol analizinin dahil edilmesini ve bir yıl ek süre uzatılmasını talep etmiştir.

Karar: Talepler oylanmış ve oy birliği ile **Kabul Edilmiştir.**

4. OTURUM

1.Proje – Gelişme Raporu

Proje Adı: Farklı Antioksidanlarla Dondurulan Boğa Spermasının Değerlendirilmesi

Proje Lideri: Derya ŞAHİN(Seher ŞİMŞEK tarafından sunuldu)

Öneren Kuruluş: Uluslararası Hayvancılık Araştırma ve Eğitim Merkezi Müdürlüğü
UHAEM / ANKARA

Proje lideri bir yıl ek süre talep etmiştir.

Karar: Gelişme Raporu ve talep oy birliği ile **Kabul Edilmiştir.**

2. Proje – Gelişme Raporu

Proje Adı: Damızlık Boğa Spermasının Servikal Mukus Penetrasyon Yeteneğinin Değerlendirilmesi

Proje Lideri: Derya ŞAHİN (Seher ŞİMŞEK tarafından sunuldu)

Öneren Kuruluş: Uluslararası Hayvancılık Araştırma ve Eğitim Merkezi Müdürlüğü UHAEM / ANKARA

Proje lideri hayvan materyalinin yedi baştan beş başa düşürülmesini talep etmiştir.

Karar: Gelişme Raporu ve talep oy birliği ile **Kabul Edilmiştir.**

3.Proje – Gelişme Raporu

Proje Adı: Halk Elinde Manda Islahı Ülkesel Projesi

Proje Lideri: Yusuf KAPLAN

Öneren Kuruluş: Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü TAGEM / ANKARA

4. Proje – Gelişme Raporu

Proje Adı: İn Vitro Koşullarda Elde Edilen Anadolu Mandası Embriyolarında Vitrifikasyon ve Kontrollü Yavaş Dondurma Protokollerinin Karşılaştırılması

Proje Lideri: Mehmet Ali YILMAZ

Öneren Kuruluş: Uluslararası Hayvancılık Araştırma ve Eğitim Merkezi Müdürlüğü UHAEM / ANKARA

Proje lideri iki yıl ek süre talep etti.

Karar: Gelişme Raporu ve talep oylanmış ve oy birliği ile **Kabul Edilmiştir.**

5. Proje – Gelişme Raporu

Proje Adı: Anadolu Mandası, Murrah ve (MxA) F₁, G₁, G₂ Mandalarda Kappa Kazein Geni Polimorfizminin Süt Verimi, Süt Bileşenleri ve Peynir Özelliklerine Etkisi

Proje Lideri: Dr. Orhan KARADAĞ (Vasfiye KADER ESEN tarafından sunuldu.)

Öneren Kuruluş: Koyunculuk Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü KAEM / BALIKESİR

Dr. Orhan KARADAĞ Enstitüden ayrılması nedeni ile proje liderliğinin Vasfiye KADER ESEN'in devredilmesi, Proje yardımcı araştırmacılarından Dr. Ebru ERGÜNEŞ BERKİN'in kendi isteğiyle proje ekibinden çıkarılması ve bir yıl ek süre uzatımı talep etmiştir.

Somut Öneriler:

Prof. Dr. İbrahim CEMAL: BB geninin çıkarılıp AA ve AB genotipinin T-testi ile istatistik yapılması uygun olur.

Prof. Dr. Sıddık KESKİN: Tabloda sadece F değerini verelim. Matematik model yerine istatistiksel model kullanılmalı.

Karar: Talepler ve Proje Lideri Değişikliği oylanmış ve oy birliği ile **Kabul Edilmiştir.**

6.Proje –Gelişme Raporu

Proje Adı: Anadolu Alacası Geliştirme Projesi

Proje Lideri: Dr. İsmail YILMAZ

Öneren Kuruluş: Doğu Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü DATAEM / ADANA

Proje liderinin Vet. Hekim İsmail YILMAZ olarak değiştirilmesi, Projeden Zir. Yük. Müh. Dr. Hatice HIZLI, Vet. Hekim Dr. Uğur KARA, Vet. Hekim Dr. Serdal ÇOBAN (Tayin), Vet. Hekim Hasan MUTLU, Biyolog Nurşen KESER (Tayin) Zir. Yük. Müh. Zeynep Merve ERTEN (Tayin), Zir. Müh. İbrahim Ethem ERDOĞAN, Zir. Müh. Ali ASARKAYA, Zir. Yük. Müh. Fulya SERT, Zir. Yük. Müh. Şerife ERGÜL, Zir. Yük. Müh. Ertan YAZGAN, Doç. Dr. Tugay AYAŞAN (tayin)'in çıkarılmalarını ve projeye Vet Hekim Enver Gökhan ALTUN, Zir. Müh. Recep KARAMAN'ındahil edilmesini talep etmiştir.

7. Proje –Gelişme Raporu

Proje Adı: Herek Genotipi ve Bazı Yerli Koyun Irklarında Genetik Çeşitliliğin Mikrosatellitlerle Belirlenmesi

Proje Lideri: Abdullah Taner ÖNALDI

Öneren Kuruluş: Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü BDUTAEM / KONYA

Karar: Gelişme raporu oy birliği ile Kabul Edilmiştir.

8. Proje –Gelişme Raporu

Proje Adı: Herek Genotipi Koyunların Bazı Verimleri ve Morfolojik Özelliklerinin Belirlenmesi

Proje Lideri: Abdullah Taner ÖNALDI

Öneren Kuruluş: Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü BDUTAEM / KONYA

Somut Öneriler:

İbrahim CEMAL: Herek Koyununun geçmişine yönelik verilerin toplanması sırasında bu ırkın oluşumu ile ilgili sorgulama yapılması.

Karar: Gelişme raporu oy birliği ile Kabul Edilmiştir.

14/02/2020 CUMA

I. OTURUM

PROJE ADI: Evcil Hayvanların Genetik Kaynaklarının Korunması Ve Sürdürülebilir Kullanımı Entegre Projesi

PROJE LİDERİ: Dr. Sezer ÖZ

Öneren Kuruluş:TAGEM

PROJE DURUMU: Gelişme Raporu

SORU: Prof. Dr. İhsan SOYSAL projenin görsel bir sunumun olup olamayacağını sordu.

Cevap: Tek bir veri tabanı altında toplama çalışması olduğu söylendi

Değişiklik Önerileri:

Herhangi bir öneride bulunulmamıştır.

Karar: Projenin devamına oy birliğiyle karar verildi.

PROJE ADI: Bazı Yerli Koyun Irklarından Gastrointestinal Helminthlere Ve Maedi-Visna'ya Karşı Genetik Direncin Araştırılması Ve Monogenik Kalıtsal Hastalıklar, Pigmentasyon, Hipotermi Ve Fekunditeyle İlgili Genlerin Moleküler Karakterizasyonu

PROJE LİDERİ: Dr. Yalçın YAMAN

ÖNEREN KURULUŞ: KAEM/BALIKESİR

PROJE DURUMU: Gelişme Raporu

Soru: Prof. Dr. Sürüdeki seleksiyonda bu tür kriterler kullanılıyor mu?

Cevap: Görüştüğümüz bir araştırmacının kendi sürülerinde başladığı söylendi. Helminthlere karşı seleksiyon kriteri olarak kullanıldığı söylendi.

Değişiklik Önerileri:

Proje sonuçlarının farklı popülasyonlarda doğrulanabilmesi için 1 yıl ek süre

Personel: Ramazan AYMAZ, Ecem HATİPOĞLU, Dr. Veysel BAY' ın dahil edilmesi

Projenin bir kısmının Ramazan AYMAZ'ın yüksek lisans tezi olarak kullanılması proje lideri tarafından teklif edilmektedir.

40000 tl ek bütçe talep edilmiştir.

Karar:Önerilen değişiklikler doğrultusunda devam etmesine oy birliğiyle karar verildi

PROJE ADI: Evcil Hayvanların Genetik Kaynaklarının Korunması Kapsamında Afyonkarahisar Ve Konya'da Bulunan Dağlıç Koyunlarının Bazı Morfolojik Ve Fizyolojik İrk Özelliklerinin Tanımlanması

PROJE LİDERİ: Tülay CANATAN

ÖNEREN KURULUŞ: BDUTAEM/ KONYA

PROJE DURUMU: Gelişme Raporu

Değişiklik Önerileri:

Bir yıl ek süre talep edilmiştir.

Karar: Önerilen değişiklikler doğrultusunda devam etmesine oy birliğiyle karar verildi.

PROJE ADI: Renkli Tiftik Ve Mahalli Keçilerinin Bazı Fiziksel Kıl Özelliklerinin Belirlenmesi

PROJE LİDERİ:Bırusk KESKİN

ÖNEREN KURULUŞ: GAPUTAEM/DİYARBAKIR

PROJE DURUMU: Gelişme Raporu

Değişiklik Önerileri:

Herhangi bir öneride bulunulmamıştır.

Karar: Projenin devamına oy birliğiyle karar verildi.

PROJE ADI: Hasak Ve Hasmer Genotiplerinden Akrabalı Yetiştirme Depresyonuna Karşı Erkek Gamet Hücrelerinin Dondurularak Muhafazası

PROJE LİDERİ:Şükrü DOĞAN

ÖNEREN KURULUŞ: BDUTAEM/ KONYA

PROJE DURUMU: Gelişme Raporu

Değişiklik Önerileri:

Herhangi bir öneride bulunulmamıştır.

Karar: Projenin devamına oy birliğiyle karar verildi.

PROJE ADI: Herek Genotipi Koyunlarının Bazı Verimleri Ve Morfolojik Özelliklerinin Belirlenmesi

PROJE LİDERİ: A.Taner DOĞAN

ÖNEREN KURULUŞ: BDUTAEM/ KONYA

PROJE DURUMU: Gelişme Raporu

Değişiklik Önerileri:

Herhangi bir öneride bulunulmamıştır.

Karar: Projenin devamına oy birliğiyle karar verildi.

II. OTURUM

PROJE ADI: Gen Bankası Oosit Saklama Modeli Oluşturulması-1:Prepubertal Ankara Keçilerinin Laparoskopik Ovum Toplama (Lopu) Yöntemiyle Elde Edilen Oositlerin Dondurulması Ve Çözüm Sonu Kalitelerinin Belirlenmesi

PROJE LİDERİ: Dr.Fırat KORKMAZ

ÖNEREN KURULUŞ: UHAEMM/ANKARA

PROJE DURUMU: Gelişme Raporu

Değişiklik Önerileri:

Herhangi bir öneride bulunulmamıştır.

Karar: Projenin devamına oy birliğiyle karar verildi.

PROJE ADI: Farklı Çevre Koşullarındaki Akkaraman Irkı Koyunların Ham Lanolin Miktarının Belirlenmesi

PROJE LİDERİ: Nurgül ERDAL

ÖNEREN KURULUŞ: UHAEMM/ANKARA

PROJE DURUMU: Gelişme Raporu

Değişiklik Önerileri:

Herhangi bir öneride bulunulmamıştır.

Karar: Projenin devamına oy birliğiyle karar verildi.

PROJE ADI: Koyun Oositlerinin Seçim Kriterleri ve Kültür Ortamına Göre In Vitro Gelişim Düzeylerinin Belirlenmesi

PROJE LİDERİ: Ramazan SEVGİ

ÖNEREN KURULUŞ: UHAEMM/ANKARA

PROJE DURUMU: Gelişme Raporu

Değişiklik Önerileri:

Projenin doktora projesine çevrildiği için Mehmet Ali YILMAZ, Alâeddin OKUROĞLU, Talha Burak ERTEM'İN çıkarılması Prof. Dr. Tefvik TEKEL'NİN danışman olarak eklenmesi Talep edilmiştir.

Karar: Önerilen değişiklikler doğrultusunda devam etmesine oy birliğiyle karar verildi.

PROJE ADI: Güney Anadolu Kırmızısı İneklerde Süperovulasyon Performans ve Embriyo Dondurulması

PROJE LİDERİ: Dr. Erkan SAY

ÖNEREN KURULUŞ: DATAEM/ADANA

PROJE DURUMU: Gelişme Raporu

Değişiklik Önerileri:

Serdar ÇOBAN, Nurşen KESER, Zeynep Merve ERTEN'in projeden çıkarılmasına; Recep KARAMAN ve Enver Gökhan ALTUN'un projeye dahil edilmesi.

Karar: Önerilen değişiklikler doğrultusunda devam etmesine oy birliğiyle karar verildi.

PROJE ADI: Farklı Çevre Koşullarındaki Akkaraman Irkı Koyunların Ham Lanolin Miktarının Belirlenmesi

PROJE LİDERİ: Nurgül ERDAL

ÖNEREN KURULUŞ: UHAEMM/ANKARA

PROJE DURUMU: Gelişme Raporu

Değişiklik Önerileri:

Herhangi bir öneride bulunulmamıştır.

Karar: Projenin devamına oy birliğiyle karar verildi.

PROJE ADI: Evcil Hayvan Gen Kaynaklarının Yerinde Koruma Projesi Dahilinde ki Yerli Kara İşletmelerinin Hayvan Refahı Bakımından İncelenmesi

PROJE LİDERİ: Ç. Melikşah SAKAR

ÖNEREN KURULUŞ: UHAEMM/ANKARA

PROJE DURUMU: Gelişme Raporu

Değişiklik Önerileri:

Herhangi bir öneride bulunulmamıştır.

Karar: Projenin devamına oy birliğiyle karar verildi.

PROJE ADI: Holstein Irkı Sığırlarda FSH ile Birlikte Intra-Venöz Glikoz Uygulamasının Süperovulasyon ve Embriyo Üretimi Üzerine Etkisi

PROJE LİDERİ: Alaeddin OKUROĞLU

ÖNEREN KURULUŞ: UHAEMM/ANKARA

PROJE DURUMU: Gelişme Raporu

Değişiklik Önerileri:

Herhangi bir öneride bulunulmamıştır.

Karar: Projenin devamına oy birliğiyle karar verildi.

PROJE ADI: Ankara Keçilerinde Tiftik Gelişimini Etkileyen Genlerin RNA Dizileme (RNA-Seq) Metodu ile Belirlenmesi

PROJE LİDERİ: Senem Esin SELÇUK

ÖNEREN KURULUŞ: UHAEMM/ANKARA

PROJE DURUMU: Gelişme Raporu

Değişiklik Önerileri:

Proje isminin sunuda olduğu gibi güncellenmesine.

Materyal metot değişikliği

Yardımcı araştırmacı değişikliği önerilmiştir.

Karar: Önerilen değişiklikler doğrultusunda devam etmesine oy birliğiyle karar verildi.

PROJE ADI: Karacabey Merinoslarında Bazı Büyüme ve Gelişme Özellikleri ile Yapağı Özelliklerinin Genom Boyu İlişkilendirme Analizleri (GWAS) ile Araştırılması

PROJE LİDERİ: Dr. Yalçın YAMAN

ÖNEREN KURULUŞ: KAEM/BALIKESİR

PROJE DURUMU: Gelişme Raporu

Serdar YAĞCI: Analizler neden yurtdışında yapılacak Türkiye’de alt yapı yok mu?

Türkiye’de var ancak Türkiye’de 3 katı daha pahalı maliyetin neden bu kadar yüksek olduğu ticari bir konu olduğu söylendi.

Değişiklik Önerileri:

Maliyet yönünden önemli avantaj sağlayacağı için Microarray genotiplendirmelerinin yurt dışında bulunan ve üç ülkede genetik laboratuvarlarına sahip özel bir firmada, ILLUMINA platformu kullanılarak hizmet alımı şeklinde yapılması,

Bütçe kısıtlamasından dolayı en iyi %20 ve en kötü %20 kuzunun (n=300) genotiplendirilmesi yerine yeni durumda projenin mevcut bütçesi ile yaklaşık 1000-1500 Karacabey merinosu ve Orta Anadolu merinosu kuzu genotiplendirilebilecektir.

İlave bütçe gerektirmeyen gözlem veya ölçüm yoluyla elde edilebilecek fenotiplerin proje yan çıktıları olarak eklenmesi talep edilmektedir.

Koyunculuk Araştırma Enstitüsü personellerinden; Arzu ÖZDEMİR, Veteriner Hekimlerinden Serkan Süleyman ŞENGÜL, Yiğit Emir KİŞİ, Muhammet AKSOY ve Yasin YILDIRIM ile Dr. Veysel BAY ve Uzm. Biyolog Ecem HATİPOĞLU’nun projeye dahil edilmesi

Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırmalar Enstitüsü Orta Anadolu merinosu sürülerinin dahil edilmesi

Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırmalar Enstitüsü personellerinden Zir. Yük. Müh. Taner ÖNALDI, Zir. Yük. Müh. Şükrü

Karar: Önerilen değişiklikler doğrultusunda devam etmesine oy birliğiyle karar verildi.

**KANATLI VE DİĞER KÜÇÜK EVCİLLER ARAŞTIRMALARI ÇALIŞMA GRUBU
PROJE DEĞERLENDİRME TOPLANTISI TUTANAĞI**

(10-13 Şubat 2020 ANTALYA)

10 Şubat 2020

I. Oturum Başkanı: Dr. Serdar KAMANLI

11 Şubat 2020

II. Oturum Başkanı: Dr. Serdar KAMANLI

12 Şubat 2020

III. Oturum Başkanı: Dr. Serdar KAMANLI

13 Şubat 2020

IV. Oturum Başkanı: Dr. Serdar KAMANLI

Raportörler

Ulvi Erkin ŞENKAL

Birhan BOYALI

Nazlı Pınar CANVERDİ

Ümit KARATAŞ

Dr. Belgin GÜNBEY

Selda NALBANTOĞLU

KANATLI VE DİĞER KÜÇÜK EVCİLLER ARAŞTIRMALARI ÇALIŞMA GRUBU PROJE DEĞERLENDİRME TOPLANTISI TUTANAĞI

(10-13 Şubat 2020 ANTALYA)

Koordinatör Dr. Belgin GÜNBEY' in Kanatlı ve Diğer Küçük Evciller Çalışma Grubuna ait bilgilendirme sunusu ve konuşmasının ardından divan oluşumu için yaptığı teklif onaylanarak kabulünden sonra toplantıya geçilmiştir.

YENİ TEKLİF PROJELER

Projenin Adı: Tünek Materyali İle Yem Formunun Yumurtacı Tavukların Davranım Özellikleri, Performans Ve Besin Madde Sindirilebilirliği Üzerine Etkileri

Proje Lideri : Şahnur DEMİRTAŞ

Yürütücü Kuruluş : Tavukçuluk AE.

Grup Görüşleri:

- “Ötenazi” yerine “Kesim” kelimesi kullanılmalıdır, Ötenazi kelimesi projeden çıkarılmalıdır,
- Projede sindirim sistemine ait ölçümlerden önce 18 tavuğun ötenazisi yapılacağı belirtilmiştir. Gerek ötenazi, gerekse araştırma amaçlı deney hayvanı olarak kullanılacak kanatlıların refahı için ve araştırma sonuçlarının da yayınlanacağını belirtmesinden dolayı Etik Kurul kararı alınması yayın etiği açısından daha uygundur.
- Zamanları Repeated Measures kullanılmalıdır, (aynı hayvanları farklı zamanlarda ölçmek)
- Projede, hayvanların cinsiyet ayırımı olacak mı, hangi mevsimsel şartlarda çalışma uygulanacak gibi sınırlamalar düşünülmelidir,
- Dışkı konusuna tekrar bakılmalıdır,
- Projede hayvan refahı ve yem sindirilebilirliği birlikte alındığı için önemli bir projedir,
- Geçiş Sürecinde Türkiye’de Yumurta Tavuğu Refahı Avrupa Birliğine tam üyelik müzakereleri yürüten Türkiye’de yumurtacı sektörü bir dönüşümün eşiğindedir. İlk olarak 2011 yılında çıkarılan ve daha sonra 2014 yılında yenilenen 22 Kasım 2014 tarih ve 29183 sayılı Yumurtacı Tavukların Korunması ile İlgili Asgari Standartlara İlişkin Yönetmelik geleneksel kafesleri yasaklamıştır. Bu kafeslerin kullanımı için son tarih olan 31 Aralık 2022 den itibaren yumurta tavuklarının zenginleştirilmiş kafesler ya da alternatif sistemlerde yetiştirilmesi mümkün olacaktır. Bu bakımdan bu proje önem kazanmaktadır.

Karar: Proje grup görüşleri ve raportör yorumları doğrultusunda düzenlenmesi, görüşleriyle proje oybirliği ile kabul edilmiştir.

Projenin Adı: Barred Rock-1 Ebeveyn Hattında Seleksiyon İndeksine Kemik Direnç Özelliklerinin İlave Edilebilme İmkanlarının Araştırılması

Proje Lideri : Ahmet Nuri TAŞDEMİR

Yürütücü Kuruluş : Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü

Grup Görüşleri:

- Projede, kullanılacak hayvan sayısı, yumurta, kemik ve kan biyokimyasında analizi yapılacak numune sayısı belirtilmelidir,
- Projenin Literatür kısmında son 5 yıla ait ilgili Literatürler taranmalıdır,
- Projede 21 günlük kuluçkalık yumurta depolama süresi belirtilmiştir. Bu süre depolama için oldukça uzun olup, kuluçka randımanını direkt olarak olumsuz etkileyecektir. Projede sürenin neden bu kadar uzun tutulduğu açıklanmamıştır.
- Hayvan refahı için oldukça önemli bir projedir,

Karar: Proje grup görüşleri ve raportör yorumları doğrultusunda düzenlenmesi, görüşüyle proje oybirliği ile kabul edilmiştir.

Projenin Adı: Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü Tarafından Geliştirilen Ticari Yumurtacı Hibritlerin Verim Özelliklerinin Belirlenmesi

Proje Lideri : Birhan BOYALI

Yürütücü Kuruluş : Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü

Grup Görüşleri:

- 200 (iki yüz) adet hayvan sayısı arttırılmalıdır,
- Kullanılacak yem materyallerinin besin madde içerikleri belirtilmelidir,
- Işıklandırma programı ayrıntılı verilmelidir,
- Piyasadaki ticari yumurtacı tavukların içindeki payı açıklanmalıdır,
- Örnek sayısı yeterli olmalıdır,
- Ara ara katalog değerlerine bakılması gereklidir, (çünkü ıslah çalışmalarında bazı değerler yükselirken bazı değerler düşebiliyor)

Karar: Proje grup görüşleri ve raportör yorumları doğrultusunda düzenlenmesi, Materyal ve metodun gözden geçirilmesi görüşüyle proje oybirliği ile kabul edilmiştir.

Projenin Adı: Ana Arı Yetiştirme Yöntemlerinin Ekonomik Analizi, Yöntemlerin ve Dönemlerin Ana Arı Kalitesine Etkilerinin Araştırılması

Proje Lideri : Hamza BAŞARAN

Yürütücü Kuruluş : Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü

Grup Görüşleri:

- Literatür taraması yeniden yapılarak projeye eklenmelidir,
- Başlık “Ana Arı Yetiştiriciliğinde Kullanılan Farklı Üretim Uygulamalarının Ve Dönemlerinin Ana Arı Verim Kalitesine Etkilerinin Belirlenmesi” olarak değiştirilmelidir,
- Başlatıcı ve bitirici kolonilerin özellikleri, her başlatıcıya ve bitiriciye kaçır adet yüksek verileceği belirtilmelidir.
- Bölge koşullarında yüksek randımanına da bakılması anlamlı olacaktır.
- Yukarıda belirttiğim birçok konu ise göz ardı edilerek ana arı kalitesinde sadece Ruşet mi? Çiftleştirme kutusu mu? Üzerinde durulmuştur. Çalışmanın zenginleştirilmesi gerekmektedir. Aynı zamanda çiftleşme ve ruşet kovanlardaki arıların kendi içlerinde miktarı da eşitlenmeli, gerekiyorsa tartılarak konulması ve bunların belirtilmesi gerekmektedir.
- Çalışmada çıkan ana arıların büyük çoğunluğunun yüksek çıkışından sonra da tartılması uygun olacaktır. Aynı zamanda çiftleşme dönemlerinde erkek arıların sperm kalitesine de bakılabilir.
- Çalışmanın yapılacağı bölge sıcak bir bölgedir ve araştırmacıda bunu yazın çiftleştirme kutularında arıların terk ettiğini de belirtilmiştir. Strafor malzeme bilindiği üzere petrol ürünüdür. Çalışmanın ahşap malzeme ile de yürütülmesinde fayda vardır.
- Çalışmaya imkan varsa doğal olarak koloninin ana arı yetiştirmesi sonucu elde edilen ana arılarla da karşılaştırması araştırmayı zenginleştirecektir.
- Çalışmada yetiştirilen ana arılar bankalama yapılarak 1,5-2 ay sonra performanslarının bakılacağı belirtilmiştir. Bankala süreci içerisinde ana arı kayıplarının da kayıt altına alınması gerekmektedir.
- Materyal metot da projenin isminde de belirtildiği üzere ekonomik analizin nasıl yapılacağı konusunda hiçbir husus belirtilmemiştir.
- Çalışmanın 1 yıl planlandığı görülmektedir. Çalışma imkan dahilinde iki yıl uygulanması, çıktıları daha anlamlı kılacaktır. Tüm çalışmada iklim verileri alınmalıdır.

Karar: Proje grup görüşleri ve raportör yorumları doğrultusunda düzenlenmesi, Materyal ve metodun gözden geçirilmesi, görüşüyle proje oybirliği ile kabul edilmiştir.

Projenin Adı: Kulp İlçesi İpek Üretim Tesisinin Atık Sularından ve Koza Çepezlerinden İpek Proteini Serisinin Elde Edilmesi Ve Ekonomik Yönden Değerlendirilmesi

Proje Lideri : Mehmet ÇATALKAYA

Yürütücü Kuruluş : GAP Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Mrk.

Grup Görüşleri:

- Koza üreticileri ve ipek çekim tesisine katkısı daha net açıklanmalıdır,
- Projeden elde edilecek ekonomik çıktının daha net açıklaması yapılmalıdır, (elde edilen serisinin Pazar olanakları, yaş koza üreten üretici ye geri dönüşünün nasıl olacağı)

- İpek çekim tesislerinin geri kazanım ünitesi kurulumuna sıcak bakmaması halinde B planı belirtilmelidir,
- Proje başlığının “İpek Üretim Tesislerinde Atık Sularından ve Koza Çepezlerinden İpek Proteini Serisinin Elde Edilmesi ve Ekonomik Yönden Değerlendirilmesi” şeklinde değiştirilmesi
- Standart metot ve referansları hakkında daha ayrıntılı bilgi verilmeli, Yapılacak analizlerin nerede yapılacağı ayrıntılı belirtilmelidir,
- “Mevsimsel olarak 4 dönem atıksu alınacak” ibaresi daha açıklanmalıdır,
- Yapılacak analizler Üniversitede değil Tagem bünyesindeki diğer Enstitülerde yapılma olanağı için iletişime geçilmeli (diğer enstitülerde HPLC cihazı var ise analizler üniversite yerine buralardan birinde yapılmalıdır),
- Suyu oda sıcaklığında basınçla suyun kaynatılarak uzaklaştırılmalıdır,
- Serisimli suyu 120C’ 1 saat otoklav yerine pastörizasyon tekniği uygulanabilir mi?
- Kaynama aşamasında serisin proteininin % kaçını entegre ediliyor?

Karar: Proje grup görüşleri ve raportör yorumları doğrultusunda düzenlenmesi, Materyal ve metodun gözden geçirilmesi, görüşüyle proje oybirliği ile kabul edilmiştir.

Projenin Adı: Efe Arısı’nda (*Apis mellifera Anatolica*) Oktopamin ve Tyramine Reseptör Genlerindeki SNP’lerin Belirlenmesi ve Hijyenik Davranış Islahında Kullanılma Olanaklarının Araştırılması

Proje Lideri : Neslihan Özsoy TAŞKIRAN

Yürütücü Kuruluş : Ege TAE

Grup Görüşleri:

- Projede, sadece iki reseptör gen ile hijyenik davranış için marker tespiti hedeflenmiştir. Bu beklentinin nasıl başarılacağı proje metninde desteklenmelidir,
- Kullanılacak materyalin sayısı özetle verilmelidir,
- Methotta tarlacı mı? kovan içi arı mı? kaç yaşlı olacakları belirtilmeli,
- PİN testi literatürde çok tavsiye edilmiyor nitrojen kullanıla bilir mi?
- 24-48 saat uygulanmalı,
- Projeden çıkacak sonuçların sahaya yansımaları net olarak ortaya konulmalı,
- Baba faktörünü nasıl ortadan kaldırılacağı açıklanmalı,
- Efe arısı ile ilgili olarak daha fazla bilgi verilmeli,
- Kurgulamada arıcılık dili daha fazla olmalı,
- SNP’lerin nasıl belirleneceği açıklanmalıdır,
- Genomik seleksiyon ile SNP arasındaki ilişki tam olarak açıklanmalıdır,
- Olası SNP’ler ile hijyenik davranış arasında nasıl bir ilişki kurulacağı açıklanmalıdır,
- Arı örnekleri bireysel olarak mı çalışılacaktır? Yoksa, her bir kovandan alınan 20 örnek birleştirilip tek örnek olarak mı kullanılacaktır? Açıklanmalıdır,
- Materyal olarak belirlenen sayı nasıl karşılaştırıldı? Açıklanmalıdır. Ulaşılmak istenen amaç ve hedefler göz önüne alındığında materyal sayısı yetersiz olarak görülmektedir.

- Arı beyin dokuları nasıl elde edileceği material methotta açıklanmalıdır,
- Proje konusu genlerin ifade miktarları (qPCR) hesaplanmayacağına göre neden RNA izolasyonu yapılacaktır, açıklanmalıdır metinde,
- Genomik DNA izolasyonu yaparak aynı genler üzerindeki SNP'ler belirlenemez miydi?
- PCR yönteminde kullanılan Taqpolimerazların aktivitesi 700 baz çiftinden daha büyük fragmentler için yetersiz kalabilmektedir. Projede amplifikasyonu hedeflenen DNA fragment uzunlukları 1367-1536 baz çifti arasında değişmektedir. Bu kadar uzun fragmentlerin PCR'de amplifikasyonu sorun olacaktır. Projede kullanılacak Platinum Taqpolimerazın bu konudaki kabiliyeti açıklanmalıdır.
- DNA dizi analizi için kullanılacak olan "ABI 3500 Genetic Analyzer" yeni nesil dizi analizinde mi kullanılıyor methotta açıklanmalıdır,
- Baba faktörünün elemesini nasıl yapacağı methot kısmında açıklanmalıdır,
- Hijyenik davranış 2.yıl tekrar edilmesi proje çıktısı açısından daha sağlıklı sonuçlar verecektir. Dolayısıyla projenin 3 yıl yapılmasına,

Karar: Proje grup görüşleri ve raportör yorumları doğrultusunda düzenlenmesi, Materyal ve metodun gözden geçirilmesi, yeniden kurgulanması ve proje süresinin 3 yıl olması görüşleriyle, proje oybirliği ile kabul edilmiştir.

Projenin Adı: Türkiye'de Satışı Yapılan Ana Arıların Bazı Kalite Özelliklerinin İncelenmesi

Proje Lideri : Salim AKTÜRK

Yürütücü Kuruluş : Ordu AE.

Grup Görüşleri:

- 300 ana arının kabulü ve iş gücünün çok fazla olduğu, 1 yıllık süre yerine daha fazla süre istenilmesi gerektiği göz önüne alındığında, Sürenin uzatılması gerekmektedir,
- Ayrıca, koloni sayısı tekrar gözden geçirilmelidir,
- Araştırmacı, mümkünkünse Ana arıları kendi almalı, aldığı yerde tartıp, getirdikten sonra tekrar tartılmalıdır, ölçüm tek kişi tarafından yapılmalı böylece hata oranı düşürülebilecektir,
- Ana arı işletmelerinin altyapısının ve nasıl ürettiklerinin öğrenilmesi daha sağlıklı sonuçlar verecektir.
- "Projede ana arı talimatnamesine katkı sağlayacağı" ifadesinin çok iddialı olduğundan dolayı bu ifadenin çıkarılması, bu ifade için ayrı bir çalışma yapılması daha doğru olacaktır,
- 30 işletmeyi bölgelere bölüp eşit sayıda ana arı toplanması arıcılara yol gösterebilir. Proje başlığına "mevsimin etkisi" ifadesi eklenmelidir,
- Projedeki Örnek toplama bölümündeki "Nisan ayı" ifadesinin "Nisan ve Mayıs ayı" olarak değiştirilmesi,
- Projede ana arı kabul oranı ve yumurtlama sürecinin çıkarılması işgücünü ve hata oranını azaltacaktır.

- Ölçümlerin tek bir elden çıkarılması hata oranını azaltacaktır, Diskriminant analizi ile her bölgenin farklılığı ortaya konulabilir, faktör analizleri yapılarak en iyi ana arı tespiti yapılabilir. Bu nedenle projenin istatistik analiz kısmı çok değişkenli analiz tekniklerinin eklenmesi gereklidir,

Karar: Proje grup görüşleri ve raportör yorumları doğrultusunda düzenlenmesi, Materyal ve metodun gözden geçirilmesi, yeniden kurgulanması ve proje süresinin 2 yıl olması görüşleriyle, proje oybirliği ile kabul edilmiştir.

Projenin Adı: Atak -S ve H1 Genotipi (Akbay) Hibritlerine Uygulanan Sıcak Stresinin Performans, Biyokimyasal Ve Patolojik Parametrelere Etkisi

Proje Lideri : Sunay DEMİR

Yürütücü Kuruluş : Tavukçuluk AE.

Grup Görüşleri: - :

- Isı stresinin etkisi 28°C’de başlar ancak tavuklar bu sıcaklığa kolayca adaptasyon sağlayabilirler. Isı stresinin kan ve karaciğer örneklerindeki etkisinin 32 C’den itibaren görülmesi beklenebilir. Bu nedenle Kümes içi Sıcaklığının 32 – 34 °C, nem %65 lere çıkarılması gereklidir,
- Çalışma sonucu sıcaklık stresinde meydana gelen fizyopatolojik değişimler ve verim kayıpları ortaya konulması; hem ıslah çalışmaları hem de yetiştirme teknikleri açısından kazanım olacaktır,
- 2 way annova adı Türkçe yazılmalıdır. Normal dağılım transformasyonuna tabi tutulur, normal dağılım göstermiyor saparametrik olmayan yöntemlere başvurulur. Yani bu nedenle istatistik kısmının düzeltilmesi gereklidir.
- H1 genotipi yerine AKBAY olarak ifade edilmelidir.
- Hayvan refahı için oldukça önemli bir projedir,

Karar: Proje grup görüşleri ve raportör yorumları doğrultusunda düzenlemek şartıyla proje oy birliği ile kabul edilmiştir.

Projenin Adı: Ticari Hibrid (M×N) İpekböceği Yetiştiriciliğinde Besleme Sayısındaki Farklılığın Koza Kalitesi , Verimi ve Yaşama Gücü Üzerine Etkilerinin Belirlenmesi

Proje Lideri : Yusuf ZENGİN

Yürütücü Kuruluş : Uluslararası Hayvancılık Araştırma ve Eğitim Merkezi Md

Grup Görüşleri:

- İpekböceğinin artan yaşına göre artan sayıda besleme sayısının da (yaşa göre besleme) eklenmesi
- Koza kalitesi karşılaştırılacağı için gruplara esit miktarlarda yaprak verilmelidir,
- Çevresel koşullar (Sıcaklık, Nem.) tüm gruplar için esit olmalıdır,
- Bitkisel askılardan ziyade plastic askılar tercih edilmelidir,

- Besleme sayısı ile kalite arasındaki ilişki net bir şekilde ortaya konulmalıdır,
- Besleme sıklıkları revize edilerek 3, 5, 7 kez/gün olarak yeniden değerlendirilmelidir,
- Her defasında larva başına verilecek yaprak miktarı tartımalıdır.
- Gruplar arasında verilen yaprak miktarı eşit olmalıdır,
- Son dönemde daha fazla besleme yapılmalıdır.
- Yem verme işlemi her defasında ağaçtan toplanıp kıyılarak taze verilmelidir.
- Odanın dezenfeksiyonunda kullanılan yasaklı madde yerine varsa alternatifi kullanılmalıdır,
- Dut bitkisi dişi ve erkek olarak ayrılmaktadır, Dişi dutağacı yaprakları beslemesi ile erkek dut ağacı ile beslemesi arasında fark var mıdır? Alınan örneklerde bunlar dikkate alınmalıdır,
- Her gruptaki larva sayısı eşit olmalıdır.
- Askı maliyetlerinden dolayı proje bütçene ek olarak 4.000 TL. verilmesine,

Karar: Proje grup görüşleri ve raporlar yorumları doğrultusunda düzenlenmesi, Materyal ve metodun gözden geçirilmesi, görüşleriyle, proje oybirliği ile kabul edilmiştir.

Projenin Adı: Yeni Tinted Hibritlerin Üretilmesi

Proje Lideri : Dr. Hüseyin GÖĞER

Yürütücü Kuruluş : Tavukçuluk AE.

Grup Görüşleri:

- Tinted isminin “Krem Rengi” olarak değiştirilmesi,

Karar: Proje grup görüşleri ve raporlar yorumları doğrultusunda düzenlemek şartıyla proje oy birliği ile kabul edilmiştir.

SONUÇLANAN PROJELER

Projenin Adı : Anormal Şekil İndeksine Sahip Kuluçkalık Yumurtalarda Çıkış Gücünün Artırılması İçin Uygun Çevirme Sıklığının Belirlenmesi

Proje Lideri : Dr. Serdar KAMANLI

Yürütücü Kuruluş : Tavukçuluk AE.

Grup Görüşleri:

Karar: Projenin sonuç raporunun sunulduğu hali ile yayınlanmasına oybirliği ile karar verilmiştir.

Projenin Adı : Asetil Salisilik Asit Ve AskorbikAsitin, Yüksek Sıcaklık Uygulanan Yumurtalarda Kuluçka Sonuçları Ve Bazı Stres Parametreleri Üzerine Etkisi

Proje Lideri : Hüseyin AYGÖREN

Yürütücü Kuruluş : Tavukçuluk AE

Grup Görüşleri:

Karar: Projenin sonuç raporunun sunulduğu hali ile yayınlanmasına oybirliği ile karar verilmiştir.

DEVAM EDEN PROJELER

Projenin Adı: Farklı Saf Hatlardaki Yumurta Tavuklarında Yumurtlama Zamanının Yumurta Kalite Özellikleri Üzerindeki Etkisinin Belirlenmesi

Proje Lideri : Bülent TARIM

Yürütücü Kuruluş : Tavukçuluk AE.

Öneriler :

- Proje kuluçka sonuçlarının çıkarılması,

Grup Görüşleri:

Karar: Projenin grup görüşleri ve öneriler doğrultusunda devamına oy birliği ile karar verilmiştir.

Projenin Adı: Kuluçkalık Yumurtaların Dezenfeksiyonunda Kekik Suyu Kullanımının Yumurta Kabuk Mikrobial Yüğü, Kuluçka Sonuçları ve Çıkış Sonrası İki Haftalık Performans Üzerine Etkileri

Proje Lideri : Ahmet Nuri TAŞDEMİR

Yürütücü Kuruluş : Tavukçuluk AE

Öneriler :

Grup Görüşleri:

Karar: Projenin devamına oy birliği ile karar verilmiştir.

Projenin Adı: Anadolu-T Ebeveynlerinde Büyüme, Yumurtlama ve Kuluçka Performansına Göre Optimum Canlı Ağırlık Ve Yem Tüketiminin Belirlenmesi

Proje Lideri : Fatih KOÇAK

Yürütücü Kuruluş : Geçit Kuşığı TAE

Öneriler :

Grup Görüşleri:

Karar: Projenin devamına oy birliği ile karar verilmiştir.

Projenin Adı: Muğla Bal Arısı (*Apismelliferaanatoliaca*)'n da Tımarlama Davranışından Sorumlu Aday Genlerin Ekspresyon Düzeylerinin Belirlenmesi

Proje Lideri :Dr. Dilek KABAKÇI

Yürütücü Kuruluş : Ordu AE.

Öneriler :

- Proje Lideri Dr. Dilek KABAKÇI'nın, Muş Alparslan Üniversitesine Öğretim Üyesi olarak gittiğinden dolayı, proje ekibinde yer alan Zir. Yük. Müh. Ümit KARATAŞ'ın Proje Lideri olması,
- Proje Lideri Dr. Dilek KABAKÇI'dan Proje Liderliğinden ayrıldığına dair feragat yazısı alınması,

Grup Görüşleri:

Karar: : Projenin grup görüşleri ve öneriler doğrultusunda devamına oy birliği ile karar verilmiştir.

Projenin Adı: Bal Arılarının Polen Tercihleri Ve Kışlatmada Polen Kullanımının Koloni Dinamiği Üzerine Etkileri

Proje Lideri :Erkan TOPAL

Yürütücü Kuruluş : EgeTAE.

Öneriler :

- Proje yürütücülerinden Dr. Miray DAYIOĞLU'nun projeden çıkarılması,
- Proje araştırmacılarından Dr. Miray DAYIOĞLU'nundan proje ekibinden ayrıldığına dair feragat yazısı alınması,

Grup Görüşleri:

Karar: Projenin grup görüşleri ve öneriler doğrultusunda devamına oy birliği ile karar verilmiştir.

Projenin Adı: Batı ve Orta Karadeniz Bal Arıları (*Apis mellifera* L.)'nın Islahı

Proje Lideri : Feyzullah KONAK

Yürütücü Kuruluş :Ordu AE.

Öneriler :

- Proje yürütücülerinden Dr. Dilek KABAKÇI'nın projeden çıkarılması, Projeye Zir. Yük. Müh. Ümit KAYABOYNU, Zir. Yük. Müh. Şeref CINBIRTIOĞLU ve Zir. Yük. Müh. Özhan ÖZEN'in eklenmesi,
- Dr. Dilek KABAKÇI'dan Proje Araştırmacılığından ayrıldığına dair feragat yazısı alınması

Grup Görüşleri:

Karar: : Projenin grup görüşleri ve öneriler doğrultusunda devamına oy birliği ile karar verilmiştir.

Projenin Adı: Efe Bal Arısında (*Apismelliferaanatoliaca*) Farklı Besin Maddesi Desteğinin Bazı Davranış ve Hormon Yanıtları Üzerine Etkileri

Proje Lideri : Miray DAYIOĞLU

Yürütücü Kuruluş : Ege TAE.

Öneriler :

- Proje Ziraat Mühendisi Erkan TOPAL'ın, Zir. Yük. Müh. Üzeyir KARACA'nın çıkarılması, yerine Veteriner Hekim Tuğçe OLGUN ve Gıda Yük. Müh. Hüseyin BOSTANCI'nın dahil edilmesi,
- Erkan TOPAL ve Üzeyir KARACA'dan Proje Araştırmacılığından ayrıldığına dair feragat yazısı alınması

Grup Görüşleri:

Karar: : Projenin grup görüşleri ve öneriler doğrultusunda devamına oy birliği ile karar verilmiştir.

Projenin Adı: Ordu İli Sahil Bölgesi *Bombusterrestris* Populasyonunun Koloni Özelliklerinin ve Kitlese Üretime Uygunluğunun Belirlenmesi

Proje Lideri : Salim AKTÜRK

Yürütücü Kuruluş : Ordu AE.

Öneriler :

Grup Görüşleri:

Karar: Projenin devamına oy birliği ile karar verilmiştir.

Projenin Adı: Batı Ege Bal Arılarının (*Apismellifera L.*) İslahı ve Korunması

Proje Lideri : Mustafa KÖSOĞLU

Yürütücü Kuruluş :Ege TAE

Öneriler :

- Proje materyali 12 yıllık bir ıslah çalışmasından sonra Efe Arısının tescili 2019 yılında Bakanlığımızca yapılmıştır. Bu aşamadan sonra projede belirtilen parametrelerin ölçüm ve kayıtları tutularak bu veriler ışığında materyalde ayıklama yapılması uygun olacaktır. Bu sene son kez Eşek adasına gidilirken bir yandan yapay tohumla çalışmalarına devam edilecektir. Önümüzdeki yıl yapay tohumlamanın tam devreye girmesi sağlanacaktır ve materyalden damızlık üretimine devam edilecektir. Bunun yanında Bozcaada da Efe arısının korunması için iki yıldır Bozcaada İlçe Tarım Müdürlüğü ile yürütülen

çalışmalara hız vererek devam ettirilmesi bu amaçla adada erkek arı popülasyonun artırılması ve ana arı dağıtımının yapılması uygun olacaktır. Böylece önümüzdeki yıl itibarıyla Efe Arısının Adada bir koruma sürüsü tam anlamıyla oluşturulabilecektir.

- Proje ismi olan *BATI EGE BAL ARILARININ (Apis mellifera L.) ISLAHI VE KORUNMASI* değiştirilerek Proje isminin “*Efe Arısının Islahı, Damızlık Üretimi ve Korunması*” olarak değiştirilmesi önerilmektedir.
- Proje Lideri Üzeyir KARACA’ nın, İzmir Belediyesine tayin ile gittiğinden dolayı, proje ekibinde yer alan Zir. Yük. Müh. Mustafa KÖSOĞLU’nun Proje Lideri olması, Proje ekibine Veteriner Hekim Tuğçe OLGUN-Veteriner Hekim Yardımcı araştırmacı Mustafa UÇAR-Vet.Teknisyeninin eklenmesi,
- Proje Lideri Üzeyir KARACA’dan Proje Liderliğinden ayrıldığına dair feragat yazısı alınması

Grup Görüşleri:

Karar: Projenin grup görüşleri ve öneriler doğrultusunda devamına oy birliği ile karar verilmiştir

Projenin Adı: Süneyle Biyolojik Mücadele, Yaban Hayatının Geliştirilmesi Biyolojik Çeşitlilik ve Hayvan Genetik Kaynaklarının Korunması Temelinde Keklik Üretimi ve AR-GE Faaliyetlerinin Yürütülmesi Projesi

Proje Lideri :Dr. Eyüp BAŞER

Yürütücü Kuruluş :Bahridağdaş TAE

Öneriler :

Grup Görüşleri:

Karar: Projenin devamına oy birliği ile karar verilmiştir.

Projenin Adı: Ana Arı Üretim İşletmelerinde Kullanılan Damızlık Kolonilerin Mikrosatellit DNA Çeşitliliğinin Belirlenmesi

Proje Lideri : Ümit KAYABOYNU

Yürütücü Kuruluş :Ordu AE

- **Öneriler** :
- Yazım işlemleri için 1 yıl ek süre isteği,

Grup Görüşleri:

- Mikrosatellitlerin vurgulanmasına,
- Yazım konusunda Dr. Belgin GÜNBEY’in projeye dahil edilmesine,

Karar: : Projenin grup görüşleri ve öneriler doğrultusunda devamına oy birliği ile karar verilmiştir.

Projenin Adı: Ankara Tavukçuluk Araştırma Enstitüsü'nde Yumurtacı Saf Hatların Islahı

Proje Lideri : Dr. Hüseyin GÖĞER

Yürütücü Kuruluş :Tavukçuluk AE.

Öneriler :

- Projenin Cansu TEKİN'in yurtdışında olması ve projeye katkısının olmaması nedeniyle projeden çıkarılması,
- Cansu TEKİN'in Proje Araştırmacılığından ayrıldığına dair feragat yazısı alınmasına,

Grup Görüşleri:

Karar: : Projenin grup görüşleri ve öneriler doğrultusunda devamına oy birliği ile karar verilmiştir.

Projenin Adı: Tavukçuluk Araştırma Enstitüsünde Bulunan Kahverengi Yumurtacı Hatlarda Yumurta Kabuğu Mikroskobik Özelliklerinin, Kuluçka Sonuçları Ve Hibrit Performansına Etkileri

Proje Lideri : Şahnur DEMİRTAŞ

Yürütücü Kuruluş :Tavukçuluk AE.

Öneriler :

Grup Görüşleri:

- İstatistik olarak "anamlı" ifadesini "önemli" olarak değiştirilmesine,
- Projeye Zir. Yük. Müh.Selda NALBANTOĞLU'nun dahil edilmesine,

Karar: : Projenin grup görüşleri ve öneriler doğrultusunda devamına oy birliği ile karar verilmiştir.

Projenin Adı: Rhode Island Red-I Horozlarında Bazı Faktörlerin Sperma Parametreleri Üzerine Etkileri

Proje Lideri : Murat DOĞU

Yürütücü Kuruluş :Tavukçuluk AE.

Öneriler :

- Projemizden Öğr. Ü. Dr. Muhammed Enes İNANÇ'ın vermiş olduğu dilekçe de belirttiği gibi iş yoğunluğu nedeniyle projeden çıkarılması, yerine Ankara Veteriner Fakültesi Dölerme ve Suni Tohumlama Anabilim Dalı Araş. Gör. Dr. Koray TEKİN'in proje ekibine eklenmesi,
- Serum örneklerinde GGT, LDL ve HDL parametreleri referans aralıklarının dışında çıkmaktadır. Proje kapsamında bakılacak olan diğer biyokimyasal

parametreler uygulama etkinliğinin ortaya konulmasında yeterlidir. GGT, LDL ve HDL parametrelerinin projeden çıkarılmasını talep etmekteyim.

Grup Görüşleri:

Karar: Projenin devamına oy birliği ile karar verilmiştir.

Projenin Adı: Farklı Işık Renklerinin Damızlık Yumurtacılarda Performans, Kan Parametreleri Ve Kuluçka Sonuçlarına Etkisi

Proje Lideri : Dr. Didem BAYLAN

Yürütücü Kuruluş :Tavukçuluk AE.

Öneriler :

- Proje çalışmaları için 1 yıl ek süre verilmesine,

Grup Görüşleri:

Karar: : Projenin grup görüşleri ve öneriler doğrultusunda devamına oy birliği ile karar verilmiştir.

Projenin Adı: İthal Edilen Etlik Piliç Ebeveyn Hatlarının Seleksiyonla Islahı Ve Ebeveyn Üretme Çalışmaları

Proje Lideri : Emrah OĞUZHAN

Yürütücü Kuruluş :Geçit Kuşacağı TAE

Öneriler :

Grup Görüşleri:

Karar: Projenin devamına oy birliği ile karar verilmiştir.

Projenin Adı: Etlik Piliç Ebeveyn Hatları Ve Melez Dölllerinin Büyüme Ve Karkas Özelliklerinin Belirlenmesi

Proje Lideri : İsmail ÖZKAN

Yürütücü Kuruluş :Geçit Kuşacağı TAE

Öneriler :

Grup Görüşleri:

Karar: Projenin devamına oy birliği ile karar verilmiştir.

Projenin Adı: Ana Arı Kalitesi Üzerine Mevsim Ve Rakımın Etkilerinin Belirlenmesi

Proje Lideri : Nazlı Pınar CANVERDİ

Yürütücü Kuruluş :Ordu AE.

Öneriler :

- Proje ekibinden Ergün SARIKAYA'nın çıkarılması, yerine Dr. Belgin GÜNBEY'in dahil edilmesi,
- Ergün SARIKAYA'dan Proje Araştırmacılığından ayrıldığına dair feragat yazısı alınması,

Grup Görüşleri:

Karar: : Projenin grup görüşleri ve öneriler doğrultusunda devamına oy birliği ile karar verilmiştir.

Projenin Adı: Ana Arı Üretim İşletmelerinde Kullanılan Damızlık Kolonilerin Morfometrik Analizi

Proje Lideri : Ümit KAYABOYNU

Yürütücü Kuruluş : Ordu AE.

Öneriler :

Grup Görüşleri:

- Projeye Dr. Belgin GÜNBEY'in dahil edilmesine,

Karar: : Projenin grup görüşleri ve öneriler doğrultusunda devamına oy birliği ile karar verilmiştir.

Projenin Adı: Adıyaman Yerli Bal Arılarının (Apismellifera L.) Morfolojik, Fizyolojik ve Davranış Özellikleri Bakımından Tanımlanması

Proje Lideri : Atilla ÖZTOKMAK

Yürütücü Kuruluş : Adıyaman Sert Kabuklu Meyveler AE.

Öneriler :

Grup Görüşleri:

Karar: Proje Lideri Katılmadığından karar alınamamıştır.

Projenin Adı: Diyarbakır İli Kulp İlçesi İpekböceği Yetiştiricilerinin Üretim Koşullarının Tespit Edilerek, Koza Kalitesinin Belirlenmesi

Proje Lideri : Rıdvan YAKIŞAN

Yürütücü Kuruluş :GAP Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Mrk.

Öneriler :

Grup Görüşleri:

Karar: Projenin devamına oy birliği ile karar verilmiştir.

DİLEK VE TEMENNİLER

Dr. Ali AYAR: Yapılan bu toplantının verimli olduğu için tüm hocalarımızı tebrik ediyorum, genç araştırmacılarımızın, daha iyi projeler yapacağını düşünüyorum bunun yanında kaz, hindi gibi diğer alternatif kümes hayvanlarıyla ilgili çalışmaların yapılması gerektiğini düşünüyorum, yerli kaynaklarımızın gelişmesi ve verimlerini arttıracaağını düşündüğümüz projelerin ileride ülkemizi kalkındırma amacıyla yapılmasını temenni ediyorum.

Prof. Dr. Muhsin DOĞAROĞLU: Arıcılıkla ilgili mevzuatların oluşturulurken her dalda uzman en az 1 kişinin katılımıyla, ülkesel düzeyde arıcılığın sorunlarının belirlenmesi amacıyla Çalıştaylar yapılarak bu konuda gerekli bilgilerin Bakanlığa iletilmesi ve bu bilgilerin mevzuatta yer alması temennisinde bulunmuştur.